

12

ankara şubesi

BÜLTEN

Ekoloji VE Mimarlık

tmmob mimarlar odası

Haziran 2003

Bültenin Haziran ayı sayısında dosya, 5 Haziran dünya çevre gününe de rastlaması nedeniyle çevreci planlama ve mimarlık konusuna ayrıldı.

Bu bültenden önce elinize geçen sayıda sonuç bildirgesini sunduğumuz EKO BULUSMA 3 ve Bülten yayına hazırlanırken gerçekleşecek olan EKO BULUŞMA 4'ün hazırlıkları bültene taban oluşturdu.

Geniş bir katılımıla gerçekleşen Eko buluşma 3'ün mimarlık çevresi dışından da izlenmesi ilginçti. Bu sayıda bozkır üzerine yazan, Biyolog Ergin Duygu'yu bu buluşmada tanıdık. Ayrıca, toplantıya katılan Enerji Bakanı Hilmi Güler'in konuşmasından derlenen bir özet dosyada yer alıyor. Konuyla ilgilenen üyeler, 3 gün süren toplantının bant çözümlerinin de yer aldığı EKO-CD'yi Ankara Şubesi'nden edinebilecekler. Bunun için info@mimarlarodasianskara.org'a yazarak istemeleri veya şubeye uğramaları yeterli. EKO-CD, Toplantının ilginç sunumlarını, bu dosyayı ve ilave pek çok yazı ve görsel malzemeyi içeriyor. Dosya'da kullanılan bazı resimler Eko buluşma 3'de kapsamlı bir konuşma yapan Çelik Erengeçgin'in sunuşundan alınmıştır, kendisine teşekkür ederiz.

Bu ay bültene meslek dışından 2 önemli katkı var. Avusturyalı Andrea Koban'ın, Ankara'ya yabancı gözüyle dışardan bakışın ne denli derin olabileceğini gösteren yazısı ile **Ankara 2020** dosyası kapsamında, Mayıs bülteninde ilk bölümü verilmiş olan Dr. Doruk Salancı'nın yıkılan Bulvar Palas üzerine, tek bir binaya bakışın nasıl derinleşebileceğini gösteren yazıları...

Tüm savaşlar bitinceye kadar... Savaşsız bir dünya dileğiyle...

TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi Adına
Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü
Ayhan Çelik

Yayına Hazırlayan
Gülner Güvenç

Grafik Tasarım
Altuğ Demirel

Reklam Yetkilisi
KAREMEDYA
Telefon: (312) 425 69 24, 425 69 42
Faks: 0 (312) 425 55 41
e-posta: ank@karemedya.com

Baskı
Matsa Basımevi

Adres: Konur Sokak No: 4/3 Kızılay Ankara
Telefon: 0 312 417 86 65
Faks: 0 312 417 18 04
e-posta: info@mimarlarodasianskara.org
http://www.mimarlarodasianskara.org

TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi Bülteni
ayda bir yayınlanmaktadır.
Üyelere bedelsiz olarak dağıtılır.

EKOLOJİ ve MİMARLIK

Editörler: Demet İrklı Eryıldız, Semih Eryıldız

Çevreci Mimarlık	2
Demet İrklı Eryıldız	
Çevreci Sidney Olimpiyat Köyü	8
Arzuhan Burcu Gültekin	
Bir Kentsel Yerleşim Uygulaması	12
Bayar Çimen, Ülkü Duman	
"Çevre"sini Arayan Ankara	16
Mehmet Tunçer	
Neden Sürdürebilirlik...	20
A. Berrin Çakmaklı	
Ökolojik Mimarlığı Kim İstiyor?	23
İhsan Duygulu	
Afete Dayanıklı =	26
H. Semih Eryıldız	
Bozkırdaki Başkent Ankara	30
A. Ergin Duygu	
Enerji, Entropi, Kaos ve Aydınlanma	34
Arif Künar	
Binaların Sökümü ve Yıkımı	38
Soofiya Tahira Elias-Özkan	
Enerji ve Ekoloji	42
Çelik Erengeçgin	
Ankara Eko MBÇK Çalışmaları	45
Ulusal Enerji Enstitüsü Kurulmalıdır	46
Hilmi Güler	
4. Eko Buluşma	47
Ekolojik Mimarlık Hakkında	48
İlhan Kesmez	
Hey Marduk Bunadın mı?	50
Mükremin Mungan	
Ankara	52
Andrea Koban	
Bulvar Palas (İkinci Bölüm)	54
Doruk Salancı	
Deprem	57
Recep Yurdakul	
Depreme Uyarlı Muska Yazma Yarışması	58
Cihat Uysal	
Kabus İçinde Kabus	59
Güvan Birkan	
Mimarlık Yaşamından Kesitler	60
Şevki Vanlı	
Duyurular - Haberler	61
Nisan Ayı Gelir Gider Tablosu	64

Temmuz / Ağustos : "Ankara Şube Coğrafyası"

Türkiye Coğrafyasının yaklaşık 1/3'üne karşılık gelen Ankara Şubesi etkinlik alanında; mimarlık, mimarlar, mimarların örgütlenmesi, kentler, kentin yapıları ve mekanları konusunda 2003 yılının Temmuz ayına ait bir manzara çizmeyi amaçlıyoruz.

Eylül : "Yarışmalar: Çağdaş ve Özgün"

...

çevreci mimarlık

Demet İrklı Eryıldız

1999 Pekin Kongresi dönüşü TMMOB Birlik haberlere yazdığım bir değerlendirme yazısından aynen alıntı yapıyorum:

“ 1999 PEKİN KONGRESİ AÇILIŞ KONUŞMASINDA WU LIANGYONG'UN SÖYLEDİĞİ
“TASARIMCILARIN ÇEVRE İÇİN YAPTIKLARI KÜÇÜK ŞEYLERLE DÜNYAYI
KORUYABİLİRİZ” SÖZÜNÜN 2005' DE İSTANBUL'DA YAPILACAK OLAN 22. UIA
KONGRESİNDE GERÇEKLEŞTİRİLMESİ, EN AZINDAN ÇEVRECİ PLANLAMA VE
MİMARİ BİLİNCİN ÜLKEMİZDE DE YAYGINLAŞTIRILMASI ÖNÜMÜZDEKİ ALTI YILIN
HEDEFİ OLMALIDIR.”

Bugün önümüzde yalnızca iki yıl kaldı.

UIA 2005 İstanbul'da gerçekleşecek. Teması mimarlıkların pazaryeri, ekoloji bu pazarın neresinde? Bilimsel komite sekreteri Aydan Balamir, temanın alt konularda işlenebileceğini söylüyor. Bu bir fırsat: 10.000 mimarın bir arada olacağı ortamda, Berlin kongresinde de en fazla ilgi ile izlenen konuşmayı çevreci tasarlayan Lord Norman Foster'ın gerçekleştirdiğini unutmadan bunu değerlendirmek gerekiyor.

Yeni Alman Parlamentosu (Reishtag) - Norman Foster

Çinli mimar Profesör Wu Liangyong açılış konuşmasında Gelecek Yüzyıla Uzanan Yol başlığı altında çevresel bilince dikkat çekiyordu. Liangyong konuşmasında, dünyanın çevresel krizlerle yüz yüze gelmesi, nüfusun patlaması, doğal kaynakların bilinçsizce israfı ve sömürüsü ve çevrenin hızla bozulmasıyla insanların “ortak geleceğimizin” önemini fark ettiğine ve Sürdürülebilir Gelişme Stratejileri Dünya Çevre ve Gelişme Komisyonunun 1987 raporunda ve Birleşmiş Milletlerin 1992 Rio Çevre ve Gelişme Konferansında bu konuların yer aldığına değiniyordu. Şüphesiz ki öncü mimarlar ve düşünürler daha önceleri çalışmalara başlamışlardı. 1993 Chicago Kongresi (takvim arkasında manifesto olarak verilmektedir) ve öncesinde kehanet kabilinden sayılabilecek sesler yükseldiğini ancak bugün artık yol ayırımına gelindiğine dikkati çeken Liangyong bugün bir kargaşa ortamı olduğunu ve gelecek yüzyıla nasıl yönelinileceğinin açık olmadığını belirtti. *“Ancak gelecek tamamen bilinmez değil ve bir kaos sonucu çıkartılmamalıdır. Değerli düşüncelere açık olmak ve bunları gelecek yüzyıla kaynaştırmak gerekmektedir. Yol ayırımında yanlış yönelmelerden kaçınmak için geleceğe giden yolu seçmekte elimizden gelen en iyiyi yapmak zorundayız.”*

* * * * *

Hasandede'de kerpiç yapı

Bodrum-ikizadalar, rüzgar ve güneş enerjisi ile çalışan Telekomünikasyon sistemi

İklim koşulları yüzyıllar boyunca bina tasarım ve yapım süreçlerinde göz önünde tutulmuştur. **Vitruvius M.Ö. 25 yılında yazdığı sanılan De Architectura'da “Özel konutlar için tasarımlarımızın doğru olması için, başlarken yapıldıkları ülke ve iklim koşullarını gözetmemiz gerekir” demektedir. “Yazın güney semaları gün doğarken ısınır ve gün ortasında kızgın bir ısıya ulaşır; batı cepheleri de güneş doğduktan sonra ısınmaya başlar, gün ortasında sıcak olur, akşam saatlerinde de alev alev yanar”** demektedir (Vitruvius, 1990).

Ekolojik dengeyi koruma ve doğal kaynakları hesaplı tüketme zorunluluğu tasarımcıları ve yatırımcıları yeni önlemler almaya yöneltmekte, ekolojik tasarım ilkelerini göz önünde bulunduran binaların yapımı hızlanmaktadır.

Bu anlamda mimarlığın konumu önemlidir; zira

- Dünya genelinde tüketilen enerjinin % 50'si,
- Suyun % 42'si bina yapımında ya da kullanım süreçlerinde harcanmaktadır.
- Küresel ısınmaya neden olan sera gazlarının % 50'si,
- İçme sularındaki kirlenmenin % 40'ı,
- Hava kirliliğinin % 24'ü, CFCs ve HCFCs emisyonlarının % 50'si

yapılarla ilişkili faaliyetlerden kaynaklanmaktadır.

Ekolojik planlamak; doğa ile barışık ve ona en az zarar verecek tasarımları gerçekleştirmek anlamına geliyor. **Bunu başarmak için bireysel çabalar ne yazık ki yeterli olmuyor. Çoğul örgütlenme gerekiyor. Bu sayıda bizim bireysel çabalarımızın örneklerinin yanı sıra (Hasandede'de kerpiç ve saman evler, Durudeniz'de gömülü yapılar ve tamamen doğal kaynaklarla enerjini sağlayan röle istasyonu v.b.), Bayar Çimen'in yazısında yer alan belediye ortaklığı ile gerçekleştirilmiş bir yerleşim modeli de yer alıyor. Kurokawa tarafından tasarlanan Astana kenti planı ise bütüncül yaklaşımın en iyi örneği.**

EKO KENT

Çağımızda süregelen biçimiyle, yapılaşma ve kentleşme, dünyamızdaki erke, su ve

hammadde kaynaklarını olağanüstü hızla tüketmekte ve çevreyi kirlletmektedir. Bu kirlenme ve tüketimin kaynağı insan yaşam ve örgütlenme biçimidir.

Kurokawa 21. yüzyılın başlangıcında ekolojik öngörüsünün gerçekleşmeye başladığını UIA 2002 bildiri kitabında söylemektedir. “1950'lerin sonunda CIAM eylemi çöktü. Kisho Kurokawa Dünyanın makine ilkesi çağından yaşam ilkesi çağına dönüşeceğini söyledi ve 1960 da metabolizm eylemini başlattı.

Metabolizmin yaşam ilkesinin anahtar sözcükleri ve dönüşüm ekoloji ve simbiosisdir.

- Makine homojenleştirme ekonomi ve küreselleştirme çağını
- Yaşam ise çoğulculuk, çokseslilik kültür ve ekonomi çağını ifade etmektedir.”

Saman balyası yapı

Hasandede'de mevcut yöresel bir konutta rüzgar ve güneş enerjisi kullanımı

Durudeniz Koop. Ahşap ve taş

Durudeniz Koop. Ahşap ve taş

Astana kenti- Ekolojik planlama- arazi kullanımı- Mimar Kurokawa

Kurokawa 4 milyona çıkacak Kazakistan'ın, Cumhuriyet başlangıç dönemi Ankara'sı benzeri, yeni başkentini planlama işini 2001 yılında yarışmayla kazanıp çalışmalarına başlamıştır. Bildiğimiz eko- plan araçlarının tamamını kullanan Kurokawa çevredeki ejderha öykülerini planlamasında kullanacak kadar kültür değerleriyle bağlantılıdır. Varolan 34 dereyi canlandırıp gri suları varolan balık havuzlarına bağlayarak 700 hec. lık bir iç deniz oluşturarak yeşil bitki örtü yardımıyla eko koridorlar yaratmayı planlamıştır. Bu eko koridorlar aracılığıyla yalıtılmış sistemlerin birbirine bağlanması simbio kent - kavramında çok önemli yer tutmuştur.

Kentin ortasından geçen İshim nehrinin taşkınlara karşı setleri oluşturularak her iki yanı yeşillendirilmiştir. Kışın sert esen rüzgarlardan korunmak için kentin güneybatısında eko-orman oluşturulmuştur. Kentin içine giren yeşil ağ 8 ayrı akstan oluşur. Astana bir orman kenti olacaktır.

Kazakistan'ın yeni başkenti Astana'nın gelişme master planı 1998'de JICA tarafından yapılmış ve uluslararası ödül almıştır.

2005 'de 400.000 nüfusa ulaşacağı düşünülen kentte lineer bölgeler oluşturulmuştur (sanayi, konut, kamu, ticari, orman bölgeleri gibi). Dengeli gelişen kentsel fonksiyonlarla simbiotik bir kent yaratılmaya çalışılmıştır. 2 ana kentsel ulaşım aksı ticaret yapıları ve kamu alanlarını bağlar. 3 ayrı çevre yolu arasında tarım alanları ve rüzgarla çalışan elektrik santralleri planlanmıştır. İç çevre yolu içindeyse high-tech parklar önerilmiştir.

Ekolojik planlamanın ulaşabileceği en uç noktası sayılabilecek bu örnek bir devrimdir.

Ekolojik ulaşım:

Çevreci, sağlıklı ve ekonomik çözümlerle, ulaşım ve taşınım mesafeleri kısaltılması, petrol ürünlerine dayalı enerji kullanımı ulaşımda minimize edilmelidir.

Çin'de yaygınlığı bilinen, günümüzde özellikle Avrupa'da yaygınlaşan bisikletle ulaşım hem sağlıklı hem de çevreci bir çözüm. Konya'da azımsanmayacak kadar kullanılıyor. Ankara'da ise ODTÜ öğretim elemanları derneğinin açtığı bir yarışma sonucu bisikletli yaşama yönelik çalışmalar başladı. Çevreci ulaşım araçlarına PV ile çalışan fayton ve otomobilleri de ekleyebiliriz.

Su yollarının kullanılması: İstanbul, İzmir gibi büyük metropollerin su yollarını kullanmak için büyük potansiyelleri var. Ankara Gölbaşı için geliştirilmiş bir ekolojik ulaşım projesi resimler arasında yer almakta.

Toplu taşıma ve demir yollarına önem verilmelidir.

Yeni Alman Parlamentosu (Reischtag) - Norman Foster

Plan ve yönetmelikler açısından baktığımızda:

İmar planı uygulamalarının ekolojik değerleri dikkate almadığı görülmektedir. Bölge planlaması yapılmamakta, yaygın olarak yerel yönetimler 1/1000 uygulama imar planını kullanmaktadırlar. Bu planlarda ada bazında karar verilmekte, parsellerde minimum çekme mesafesi verilerek yapılaşmaya izin verilmektedir. Kentsel tasarım planları olmadan, bina aralıkları ve konumlarında iklim, ışık durumu, yönlenme, hava sirkülasyonu, doğal enerji gibi çok önemli konulara değer verilmeden yapılan bu planlar, kentleri günümüzde sürdürülebilirlik anlamında sıkıntıya sokmaktadır. Bunun en belirgin örneği Keçiören'de görülmektedir. Dere tabanında yoğunlaşan yapılaşma problemleri ve hava kanallarının tamamen kapanmasıyla vadi de yaşayanlar boğulmaktadır.

Kentlerdeki fiziki gelişmeyi dolaysız olarak yönetme ve denetleme aracı olan 3194 sayılı İmar Kanunu, ülkemiz gibi güneş ışınimleri yönünden oldukça uygun konumda olan bir ülkede bu değerleri önemsememektedir. İmar Kanununun: doğal iklimlendirme, hava akımları, güneşten yararlanma v.b. çevreci ilkelere dayalı, yapı yüksekliği-yol ilişkisine kararlar getirmesi beklenmektedir. Temelinde parselasyona dayanan planlama sistemi ise zaman zaman bu olanağı zorlamaktadır.

İmar Kanunun 28.maddesinde konut bölgelerinde arka bahçe uzunluğunun h/2 olması öngörülse de, gerekli yapı derinliği için 2-3 m ye kadar inilmesine izin verilebilmektedir. Bu da çok katlı bir yapıda güneşe bakan arka bahçenin yıl boyu güneş alamayacağı anlamına gelir.

İmar Kanunun enlem, iklim bölgesi, yön parametreleri dikkate alınmadan standart formüller getirmesi ekoloji açısından sakıncalıdır. Ayrıca kanunda getirilen kişi başına düşen yeşil alan oranları çok düşüktür. Nüfus yoğunluğuna ve kent karakteristiğine göre bu standartlar arttırılmalıdır. Dahası yeşil yenebilir nitelikte olmalıdır.

Buradan yerel yönetimler için bazı öneriler çıkarılabilir;

Yönetici kararları ve davranışlarını etkileyecek bilgiler hızla basit kitapçıklara dönüştürülmelidir. (Teksas- Austin'de olduğu gibi)

Belediye meclisi eliyle alınacak kararlar için tasarımlar hazırlanmalıdır.

İmar planları ve yönetmelikte yapılacak öneri ve değişiklikler bir çalışma grubu tarafından ele alınarak yeni bir imar yönetmeliği taslağı hazırlanmalıdır.

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

1970'lerde ortaya çıkan enerji krizi, enerji bilinçli mimarının geliştirilmesi yönünde araştırmalar yapılmasının nedeni olmuştur. Bu dönemde güneş enerjisi araştırma yapıları inşa edilmiş, bunların performansları incelenmiştir.

Anadolu iklimle uyumlu mimarının en güzel örneklerini barındırmaktadır. Ancak ülkemizin bugünkü mimarisine, ne bu birikim ne de yapılan araştırmalar yansımaktadır. Son otuz yılda büyük ölçekli toplu konutlar inşa edilmiştir. Marmara depremi sonrası yeni yapılaşma gereksinimi doğmuştur. Enerji bilincinin bu süreçlere yansımadağı görülmektedir.

Bugünün yönetimi 100.000 yeni konut için talimat vermiştir. Marmara depreminde ıskalanan çevreci olabilme olanağı bu sefer kaçırlmamalıdır.

Bugün yeni bir enerji krizi ile yüz yüzeyiz. Bilinçli mimari tasarım ile yapı ısıtma ve havalandırmasında kullanılan enerjinin yarıya indirilmesi mümkündür. Bunun maliyete getirdiği % 10 luk fark ise enerji kullanımının azalması nedeniyle kısa sürede kendisini finanse etmektedir. Bu konuda politika üretilirken; yapılaşma ve enerji ile ilgili devlet ve yerel yönetim birimleri işbirliği içinde olmalıdır. Özellikle edilgen enerjili ve bulunduğu çevreye uyumlu yapılaşma araştırmaları yanında örnek ve öncü uygulamaların desteklenmesi temiz enerji politikalarının başarısı yolunda önemlidir.

Yaşamı yeniden "dayatılana alternatif" olarak kurma düşüncesiyle yola çıkmak, kuşkusuz ki yöntemleri ve araçları da sorgulamaktan geçer. Planlama ve mimari tasarımda ekolojik ilkeler yani doğal döngülerin sağlanması çıkış noktasıdır. Bu ilkeler arasında; yapılarda alternatif enerji kullanımını (güneş enerjisi, rüzgar enerjisi, jeotermal enerji, biyo-kütle, biyo-gaz, biyo-diesel v.b.), atık suların yeniden kullanımını, yağmur sularının toplanmasını ve tekrar kullanımını, kompost gübrenin kullanımını, çevreci malzeme kullanımını ve yenilebilir peyzaj tasarımını sayabiliriz.

ÇEVRECİ SİDNEY OLİMPİYAT KÖYÜ

Arzuhan Burcu Gültekin

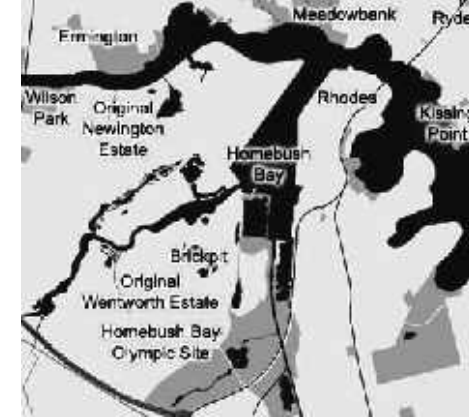
Gazi Üniversitesi Mimarlık Bölümü, Arş. Gör.

Şekil 2. Sidney Olimpiyat Köyü (4)

Şekil 1. Sidney Olimpiyat Köyü Arazisi (1,2)

“Ekolojik”, “sürdürülebilir” ve “yeşil” mimarlık kavramları son derece önemli ve gündemdeyken, 2000 Yaz Olimpiyatları yarışına Sidney “yeşil olimpiyat” adı altında çevreye duyarlı bir parolayla başlamıştır. Sidney Olimpiyat Komitesi (SOCOG), “yeşil bir olimpiyat” için ekolojik açıdan gerçekçi kriterler ve rasyonel kararlar içeren birtakım çevresel ilkeler belirlemiştir. Tuğla yatakları, devlet mezbahası ve hayvan çiftliklerinden oluşan eski bir sanayi bölgesi ve kent çöplüğü olan, dünyada en yüksek düzeydeki zehirli diyoksine sahip Homebush Körfezi ve Newington yerleşkesi arazisinde yapılacak yeşil bir olimpiyat için en başından itibaren koyulan bu çevresel ilkeler paralelinde hazırladığı teklif planı ile Sidney bu yarışta kolaylıkla kazanmıştır. (Bkz. Şekil 1)

SOCOG tarafından belirlenen çevresel ilkeler, “sürdürülebilir bir gelişim” ve “çevresel sorumluluk sahibi bir yönetim” için geçerli olan ekolojik kriterler olup bir hükümet tarafından resmi olarak kanunlara geçirilen en yenilikçi yapı ve gelişme ilkeleridir. (Bkz. Tablo 1)

Çevreci olimpiyat köyünün tasarım, yapım, yönetim ve işletimi, Sidney’in 1993’te olimpiyatlara evsahipliği yapabilmek için hazırladığı teklif planıyla başlayıp, Ekim 2000’de olimpiyatların bitimine kadar geçen süreçte yaptığı çalışmalarla tüm insanlık için 7 yıl süren canlı bir çevre deneyi olmuştur ve halen devam etmektedir. Tüm süreç boyunca Greenpeace, Sidney Olimpiyat Komitesiyle sıkı bir işbirliği içinde çalışmış ve alınan rasyonel ekolojik kararların gerçeğe dönüştürülmesinde büyük etkisi olmuştur. Ancak gösterilen büyük çaba ve titiz çalışmalara rağmen, en başta alınan kararların tam olarak uygulanamadığı ve yeşil olimpiyat sözünün tam anlamıyla hayata geçirilemediği görülmektedir. Sidney Olimpiyatlarına hazırlık çalışmalarının bittiği 15 Ağustos 2000’de Greenpeace, sürecin başından sonuna kadar çevresel ilkeler doğrultusunda yapılan çalışmaları A’dan, F’ye (en başarılıdan, en başarısız) puanlandığı bir değerlendirme raporu hazırlamıştır. Değerlendirme raporunda çevresel ilkeler 11 ekolojik kriter açısından ele alınmıştır. (Bkz. Tablo 2)

Sidney, 2000 Yaz Olimpiyatlarına ev sahipliği yaparak kentsel ve küresel ölçekte canlı bir çevre deneyi olmuştur. Bu deneyin 10 yıllık sürecini geride bırakmış olan Sidney’in, ekolojik açıdan getirdiği birçok ilk var. Bu yüzden Sidney’i gerçekleştirmediği birtakım ekolojik kriterler yüzünden çok da kınamamalı ve bu bağlamda düşünerek Greenpeace tarafından olimpiyat oyunlarından sonra Sidney’e verilen “C” toplam puanı üzerinde bir kez daha düşünülmelidir. Çevreci Sidney Olimpiyat Köyü, bundan sonraki tüm olimpiyatlar için, doğruları ve yanlışları, getirileri ve götürüleriyle güzel bir örnek olmalı; 2000’de gerçekleştirilemeyenlerin bundan sonraki olimpiyatlarda hayata geçirilmesine dikkat edilmelidir. Bizler de 2008 Olimpiyatlarına İstanbul için aday olurken, çevreci yaklaşımlara hiç de önem vermediğimizi anımsamalı, Sidney Olimpiyat Köyü örneğinden gerekli dersleri çıkarmalıyız.

KAYNAKLAR

<http://www.oca.nsw.gov.au/ecology/ferry-homebush-olympic.cfm>

<http://www.oca.nsw.gov.au/ecology/ferry-circular-quay.cfm>

Çevre Dostu Bir Olimpiyat : Sidney 2000, Yapı Dergisi, No.226, İstanbul, Eylül 2000.

Sydney Olympics 2000 Bid Limited, Environmental Guidelines for the Summer Olympic Games, Australia, September 1993:

<http://www.greenpeace.org.au/archives/olympics/reports/enviroguide.pdf>

Greenpeace, Greenpeace Olimpiyat Değerlendirme Raporu (Greenpeace Olympics Report Card), 15 Ağustos 2000:

http://www.greenpeace.org.au/archives/olympics/reports/Report_Card.pdf

Tablo 1. Olimpiyatlarda “Sürdürülebilir Gelişim” ve “Çevresel Sorumluluk Sahibi Yönetim” için Kriterler” (1)

“SÜRDÜRÜLEBİLİR GELİŞİM”		
Kriterler	Yöntemler	
Olimpiyat Tesislerinin Planlanması ve Yapımı	Mevcut tesislerin kullanım olanaklarının, uzun vadede finansal uygulanabilirlikleri dikkate alınarak değerlendirilmesi	
	Çevre konularını dikkate alan yapı ve altyapı tasarımı	
	Çevresel anlamları dikkate alan yapı malzemesi seçimi	
	Planlama sürecinde halkın katılımıyla çevre etkisi ve sosyal etki değerlendirmesi	
Enerji Korunumu	Ulaşım ve Planlamanın Entegrasyonu	Oyun tesislerinin yerlerinin toplu taşıma sistemlerine yakın olması
		Toplu taşımayı kolaylaştırmak için uydu araba park yerleri koşulu
		Olimpiyat arazisinde bisiklet ve yaya yolları
	Yapılar ve Kent Altyapısı için Düşük Enerjili Tasarımlar	Uygun olan her yerde pasif güneş yapıları tasarımı
		Uygun gelişme yoğunluklarının seçimi
		Isısal performans için malzeme seçimi
		Doğal havalandırma ve yalıtım kullanımı
		Yenilenebilir enerji kaynaklarının en geniş olası kullanımı
		Doğal aydınlatmayı maksimize eden yüksek verimli aydınlatma sistemleri
		Enerji etkin cihazların kullanımı
Geridönüştürülmüş ve geridönüştürülebilecek yapı malzemelerinin kullanımı		
Su Korunumu	Halk ve endüstri eğitim programlarıyla, sağlıklı sürdürülebilir su kaynakları yönetiminin teşvik edilmesi	
	Suyun korunumu ve geridönüşümü uygulamaları	
	Peyzaj korumasında böcek ilacı kullanımının azaltılmasıyla geridönüştürülmüş suyun kullanılabilirliğinin korunumu	
	İyileştirilmiş atık lağım suyunun ve yağmur suyunun geridönüşümü	
	Park, bahçe ve diğer rekreasyonel alanlarda su gereksinimini azaltan peyzaj tasarımı	
	Su tasarruflı duş süzgeci, sulama cihazı, çift yönlü tuvalet temizleme sistemi gibi su korunumlu aletlerin kullanımı	
	Bulaşık makinaları ve çamaşır makinaları da dahil olmak üzere az miktarda su kullanımı sağlayan cihazların seçimi	
	Suyun gerçek fiyatını yansıtan fiyatlandırma politikalarının tanıtımı	
Atıkların Önlenmesi ve Azaltılması	Atıkların önlenmesi ve azaltılması prensiplerine dayalı yönetim programları	
	Kağıt, metal, plastik ve organik maddelerin geridönüşümünün geliştirilmesi için maksimum çaba	
Hava, Su ve Toprak Kalitesinin Düzeltilmesi	Olimpiyat arazilerinde enerji korunumu sağlayarak iç hava dolaşımının maksimize edildiği yapı tasarımları	
	Olimpiyat arazilerinde, zehirli pis kokulu emisyonları ve boya, halı, yapıştırıcı, böcek kontrol uygulamalarından çıkan gazları azaltmak için geliştirilmiş uygunluk ve yönetim prosedürleri	
	Olimpiyat oyunları için iyileştirilecek olan mevcut arazinin risk azaltma programlarıyla birlikte ayrıntılı kirlilik testi	
	Kurşunlu yakıtların kaldırılması	
	CFC ve HCFC gazları yaymayan buzdolabı ve yöntemlerin kullanımı	
	PCB, PVC ve klorla beyazlatılmış kağıt gibi klor esaslı ürünlerin kullanılmaması veya kullanımının azaltılması	
Önemli Doğal ve Kültürel Çevrelerin Korunumu	Doğal çalılık arazisi, orman ve su yollarını kapsayan doğal ekosistemlerin bütünlüğünün korunması ve saklanması	
	Uluslararası koruma anlaşmalarına konu olan tehlikedeki ekosistem, habitat ve türlerin değerlendirilmesi	
	Olimpiyat arazilerinde kimyasal olmayan böcek kontrolünün gerçekleştirilmesi	
	Mevcut habitatın devamını sağlayacak türlerin seçimiyle, vahşi hayat habitatının kesilmesi ve yerli bitki türlerinin korunmasını maksimize eden peyzaj programları	
	Önerilen olimpiyat arazilerinin miras olarak değerlendirilmesi	
“ÇEVRESEL SORUMLULUK SAHİBİ YÖNETİM”		
Kriterler	Yöntemler	
Ticaret	Tüm yetkililerin üretim ve atım aşamasında çevresel standartlara uygun alım satım yapması	
	Gereksiz paketlenme ve kısa ömre sahip ürünlerin yarattığı gereksiz atıklardan sakınma	
	Tehlikeli çevre ve türlerden malzeme kullanılmaması	
	Geridönüştürülebilir ve geridönüştürülmüş malzemelerin maksimum kullanımı	
	Doğal elyaftan yapılan giyeceklerin kullanımı	
Bilet Sistemi	Toplu taşıma sistemi ile olimpiyat karşılaşmalarını birleştiren bilet sistemi	
Catering	Zehirli olmayan mürekkeple geridönüştürülebilir ve geridönüştürülmüş kağıt üzerine basılmış biletler	
	Uygun sağlık koşullarının sağlanacağı şekilde yiyeceklerin minimum olarak paketlenmesi	
Atık Yönetimi	Geridönüştürülebilir veya yeniden kullanılabilir paketlenme	
	Atıkları azaltılması ve geridönüşümün maksimize edilmesi	
Ulaşım	Sporcuların, yetkililerin, medyanın, seyircilerin doğru çöp atımı konusunda eğitilmesi	
	Olimpiyat ailesi ve seyircilerin etkin hareketini garanti edecek başarılı bir ulaşım stratejisinin yerine getirilmesi	
Gürültü Kontrolü	Enerji kullanımını ve kirliliği azaltan özel olimpiyat ulaşım sistemlerinin seçimi	
	Çevre sakinlerinin rahatsızlığını azaltan gürültü azaltma teknikleri	

Tablo 2. 15 Ağustos 2000 - Greenpeace Olimpiyat Değerlendirme Raporu (5)

KRITER	KONU	PUAN	YORUM
Olimpiyat Katılımcıları	IOC (International Olympic Committee)	Tamamlanmadı	Katılım problemleri
	Olimpiyatlardan Sorumlu Bakan	D	Katılım yok
	SOCOG (The Department of Health And The Sydney Organising Committee for the Olympic Games)	C+	Baskı altında başarısızlık
	OCA (Olympic Co-ordination Authority)	C	Gönülsüz Katılımcı
	Tüm katılımcılar	C	Liderlik eksikliği
Temel Çevresel Konular	Çevresel hedefler	A	Vadedilen sözler tutulmuştur
Yenilenebilir Enerji	Olimpiyat Sporcular Köyünde güneş enerjisi	A+	Mükemmel sonuç
	Olimpiyat Sporcular Köyünde ve Karşılaşma Alanlarında enerji etkin çevre dostu tasarım	A+	Ödevini yaptı
	Olimpiyat Karşılaşma Alanlarında güneş panelleri (Süper Kubbe, Regatta Merkezi, Olimpiyat Plazası, Eğlence Merkezi)	B+	İyi çaba
	Organizatörler tarafından yeşil enerji kullanımı	B	Karışık sonuçlar
	Oyunlar sırasında yeşil enerji kullanımı	A	Mükemmel
	Olimpiyat Otelleri-Ibis ve Novotel	A	Aferin
	Millenyum Parkı güneş sistemi	A	Yaratıcı düşünce
	Medya Güneş Köyü	C+	Gönülsüz çaba
Toksik Çareler	OCA tarafından olimpiyat arazisinde bulunan yüksek derecede zehirli diyoksin atıklarının tedavisi	A -	Üstün nitelikli, dünya çapında bir girişim
	NSW Hükümeti tarafından Homebush Körfezi ve Union Carbide arazisinin temizlenmesi	F	Görev teslim tarihini kaçırdı ve sözünü tutmadı
	OCA tarafından olimpiyat arazisinin temizlenmesi	D	Daha fazla şey yapılabilirdi
	Rodos Yarımadasındaki eski ICI (şimdi Orica) Fabrikasının Temizlenmesi	F	Sınırlı çaba
PVC	Olimpiyat arazisinde PVC kullanımının azaltılması veya tamamen kaldırılması	C-	Daha fazlası denenebilirdi
	Olimpiyat Sporcular Köyünde PVC kullanımının azaltılması veya tamamen kaldırılması	A -	İyi deneme
	Oyunlar sırasında geçici çadırlar	F	Fırsatı kaçırdı
Atık	Oyunlar sırasında atık ve geridönüşüm planı	?	Yüksek beklentiler
	Oyunlar sırasında kullanılan kaplar ve paketlenme	A?	Büyük imkanlar
	Sokak dondurmaları (Unilever)	F	Hiç çaba yok
	Lidcombe Sıvı Atık Tesisleri	F	Yöneticiye rapor
	Lağım ıslahı	B	Büyük teşebbüs
	Olimpiyat arazisi ve köyünde inşaat atıkları için geridönüşüm	B+	Aferin
Ulaşım	İlk arabasız olimpiyat	A	Büyük çaba
	Tren yolunun büyütülmesi	A	Mükemmel
	Sidney tren linki üzerine havaalanı	A	İlerisi için atılım
	Olimpiyat araba filosu, Holden	F	Tam anlamıyla başarısızlık
	Güneş faytonları	A	Güzel bir yaklaşım
	Doğal gazla çalışan otobüsler	D	Fırsatı kaçırdı
	Oyunlar sırasında şehirde ulaşım	B-	Daha çok şey yapılabilirdi
	Bisiklet kullanımının taahhütü	C	Daha çok çaba gerekiyordu
Biyolojik Çeşitlilik	Yeşil çingiraklı kurbağa ve tehlikede olan yeşilin korunması	A	Üzerinde ısrarla duruldu
	Avustralya fidanlık kerestesi ve FSC kerestesinin Olimpiyat Sporcular Köyü'nde kullanımı	C	İyi başlangıç
	Dunc Gray Velodrome Bankstown	F	Gereksiz başarısızlık
	Newington'un geriye kalan ormanlarının korunması	B+	Aferin
	Olimpiyat Karşılaşma Alanlarında geridönüştürülmüş kerestenin kullanımı	C	Karışık sonuç
Buzdolabı ve Soğutma	Olimpiyat Karşılaşma Alanlarında havalandırma	F	Büyük başarısızlık
	Olimpiyat Karşılaşma Alanlarında buzdolapları	D	Başarısızlığı gizlemek için Göstermelik çaba
	Olimpiyat sponsoru Coca-Cola	A-	Çevre için büyük sıçrama
	Olimpiyat Sponsoru McDonald's	D-	Az çaba gösterildi
	Olimpiyat Sponsoru Samsung	C+	Geç çaba gösterildi
	Geçici karşılaşma alanları ve ekipmanlar	F	Hiç çaba gösterilmedi
Su	Olimpiyat suyu geridönüşüm sistemi	A -	Alanında önderlik ediyor
	Otel (Ibis ve Novotel)	B+	İyi deneme
	Sporcular Köyünde çift yönlü su sistemi	B+	İleriyi düşünüyor
	Su Merkezi yüzme havuzları	F	Mükemmellikten uzak
Diğer	Bondi Plaj Voleybolu stadyumu	F	Gereksiz başarısızlık
	Sporcular Köyü'nde modüler evler	A	Yapılması gerekenden bile fazlası Başarıldı
	Çevresel Pavyon	F	Şok eden başarısızlık
	Kurt tarlaları	B+	Yaratıcı girişim

BİR KENTSEL YERLEŞİM
UYGULAMASI:
"DORFANGER BOBERG"

Resimler: "Dorfanger Boberg" kitabından alınmıştır.

Bayar Çimen, Mimarı

Ülkü Duman, Peyzaj Mimarı

ALMANYA'DA İSTEMEYEREK KENTTEN
KAÇANLARIN SAYISI SON YILLARDA
GİDEREK ARTIYOR, HER YIL 40.000
BERLİNLİ VE 10.000 HAMBURGLU
KENTLERİNİ TERKEDİYORLAR. BU
KENTSEL PROBLEMİN KALICI, ÖRNEK
BİR ÇÖZÜMÜ YOK; SADECE
YATIRIMCILARIN, MİMARLARIN VE KENT
PLANCILARININ HEP BİRLİKTE

EKOLOJİK
YAKLAŞIM,
KOLAY ÖDENEBİLİR
EVLER,
YAŞANABİLİR
SOKAKLAR

ÇALIŞMASI VE BELEDİYELERİN
POLİTİKALARI YARDIMCI
OLABİLİR."DORFANGER BOBERG"
MAHALLESİ BU TÜRDE ORTAK
ÇALIŞMANIN UYGULANABİLDİĞİ
ŞANSLI BİR UYGULAMA.

Ev sahipleri, yatırımcı ve Prof. Laage yönetimindeki planlama gurubu uzun yıllar hep birlikte bu hedef için çalışırlar. Hedef; halk için kolay ödenebilir, akıllı, ve ekolojik bir mahalle geliştirmektir. Boberg çözümünde ilk düşünceden itibaren ev sahipleri, planlama gurubu(PPC) ve yatırımcı(PPP) ile diyalog içindedir. PPP(Puplic-Private Partnership) kamusal ve özel alanlardaki yatırımların özel sektör tarafından finanse edilmesi sistemidir. Başka bir deyişle PPP konut alanındaki özel bir kooperatifleşme modelidir. Boberg modelinde yatırımcı, bütün konutların yapımını baştan sona kadar üstlenir böylece daha iyi planlayabilecek, daha güçlü olarak ortaya çıkacak ve daha serbest olacaktır.

ARSADAKİ MEVCUT EKOLOJİK DEĞERLER KENTSEL YAPILAŞMAYA YENİ OLANAKLAR SUNAR

Arsanın en önemli doğal işareti, mevcut iki kırığıdır. Ekolojik değerler olan bu kırıklar kentsel yapılaşma çözümünü de beraberinde getirir. Kuzey ve güneyden geçen kırıklar arasındaki mesafe yer yer 130-140 metreyi bulur. Bu mesafe kentsel açıdan sıkı bir yerleşim yeri için idealdir. Arsanın doğusu ve batısına 3'lü küçük birimler yerleştirilir. Bütün birimler bir taraftan ana caddeye, diğer taraftan küçük meydanıklarla birbirine bağlanır. Küçük ve büyük kentlerde böyle meydanlar her zaman bir kimlik oluşturmuştur.

YAYALAR VE BİSİKLETLER İÇİN BÜTÜN MAHALLEYİ DOLAŞAN BİR KASABA YOLU

Arsada bulunan doğu batı yönündeki eski kasaba yolu; güvenilir, ölçekli, sevimli bir bisiklet ve yaya yoluna dönüşür. Bu yol ile tüm konut kümelerine, merkezi tesislere, okula, alış-veriş merkezine, kreşe bağlantı sağlanır.

Ana cadde kenarında yer alan alış-veriş merkezinde yapılan kaliteli büro mekanları konut yakınlarında çalışma olanağı sağlar. Bu üç katlı yapılar aynı zamanda konutlar için gürültüyü kesen elemanlardır. Bu kentsel yapım projesinin ana düşüncesi Belediyeye sunulur ve bu bölge için mevcut imar yasası değiştirilir. Buna karşılık Belediyenin yatırımcıdan istediği, bir okul, halkevi ve kreş yapımını yatırımcı kabul eder.

DENEYİMLER, BAŞARILI ÖRNEKLER VE OTURANLARIN MEMNUNİYETİ, İNANÇLI BİR İDARE VE KURALLAR

Resmi dairelerle ve kurumlarla yapılacak gerekli politik ve mesleki tartışmalar için en önemli koşul, yapı sahibinin bir işin nasıl yapılacağı konusundaki bilgisidir. Daha önce başka kentlerde uygulanmış plan ve projelerin de bu projeye katkısı olur. Örneğin, Hamburg-Finkenwer'deki kentsel gelişme, Schwerin kentindeki peyzaj ağırlıklı yeni yerleşim alanı, Leipzig'deki yerleşim ve Hannover'deki kendine özgü yerleşimler gibi. Tabii ki bu projeler

bulundukları yerin topoğrafyası ve ekolojik özelliklerine göre geliştirilirler. Boborg projesinde, kentsel çözümünden mimariye kadar her türlü karar ve çözüm burada yaşayanların isteklerinden ortaya çıkar.

ÇOK MEKANLI EVLER, YARI AÇIK PARK ALANLARI, KONTROL EDİLEBİLEN CADDELER VE KENTSEL YERLEŞİM; BURADA YAŞAYANLARIN RÜYASI

Boberg'in bütüncül konseptinin hazırlanışındaki tartışmalar, her küçük birimdeki incelikler, sosyal mekan yapılaşmaları ve detaylar, yerleşimin kalitesinde önemli rol oynarlar. Örneğin; ortası şişkin(geniş alanlı)yerleşim birimlerinin çeşitli işlevleri vardır:

1. Kırılmaların olduğu yerde doğal yapılaşma daha genişleyerek çevre ile ilişki kurulabilecektir. Kırılmaya bağlı olarak caddelerin hafifce yol değiştirmesi ve imar durumu çeşitli mekansal etki ve perspektifleri yaratır: Kırılmaya yakın yerlerde sıra evler yer alırken , ortadaki ikiz evlerin görüş alanı genişler.
2. Ev girişlerinin caddeye bakması, doğal komşuluk ilişkisi için dikkate değer bir düzenlemedir. Hollanda örneklerinden esinlenerek oluşturulan "iç avlular"ın yaşayanlardaki etkisi şöyledir: "Benim " evim "Bizim" caddeye doğru ve avluya bakar. İzlenimler göstermektedir ki, çok çabuk komşuluklar oluşur. Yerleşimde komşuluk ilişkilerinin geliştirilmesi için üç bileşenli bir model uygulanır; ilki sosyal, ikincisi sosyo-ekonomik ve üçüncüsü ekonomik bileşenleri kapsar. Yerleşimde yaşayanlar bir dernek oluşturarak çeşitli aktiviteleri yönlendirirler. İletişimi güçlendirmek için; anne-çocuk gurupları, ev ödevi gurupları, hobi kulüpleri veya meyve bahçesi ile ilgilenen guruplar oluşturulur. Düzensiz olarak toplanan tanışma partileri, kültürel aktiviteler(konserler, sokak tiyatroları gibi...), spor şenlikleri, seminerler düzenlenir. Komşuluk, temelinde karşılıksız yardımlaşma olan geleneksel bir sistemdir. Örneğin; çocuk bakımı, araba yıkama, çim biçme, temizlik, piyano dersi, ev hayvanlarının bakımı, meyve ağacı dikimi gibi... Meyer ailesi Schmidt ailesinin bahçesinin bakımıyla ilgilenir. Buna karşılık Schmidt ailesinin kızı Meyer ailesinin çocuğuna bakar.Ayrıca yerleşimde yaşayanlara Boberg-Derneği tarafından ekonomik alış-veriş kartı verilir. Bu kart ile belirli dükkanlarda ve hizmet sektöründe (mobilyacı, sigorta şirketleri, temizlik hizmetleri, yapı malzemesi satan dükkanlarda)indirim yaptırılır.
3. Konutlar arası yollar sadece ulaşım işlevini gören uzun boşluklar değildir. Küçük taşlarla döşeli bu yollarda zorunlu durumda itfaiye, hasta arabası ve çöp arabası dolaşabilir.

YENİ BİR KENTSEL YAŞAM BİÇİMİ İÇİN AÇIK ALANLAR

“Dorfanger Boberg” gibi iddialı, kimliği belirgin bir projenin açık yeşil alan düzenlemesi de hassas bir biçimlendirme gerektirir. Ortak yaşama uygun tasarlanmış

mekanlar, yaşayanlar arasındaki sosyal ilişkiler için sayısız olanakları beraberinde getirir. Küçük, birbiri içine geçmiş konut bahçeleri ve ortak kullanılan yollar oturanları iletişime teşvik eder. Yerleşim her şeyden önce genç ailelerin çocuklarının oyun ve açık alan ihtiyacı dikkate alınarak planlanır. Planın esas amaçlarından birisi; insanları ve doğayı dikkate alarak, onların birlikte uyum içinde yaşamalarını sağlamaktır. Çatıların %50'si yeşillendirilirken, mümkün olduğunca yapılaşmış yüzeylerden kaçınılır. Hendeklerden, arklardan, su kanallarından, havuzlardan oluşan "su yapısı" arazideki yağmur suyunu tutmaya yarar. Yavaş yavaş toprağa sızan su, hayvanlar ve bitkiler için yaşama ortamı yaratır, mikroklima oluşturur hatta yeraltı suyunu etkiler. Konsepti gerçekleştirmek için doğudan güneye doğru 13 metre kot farkı olan arazide, 100.000 m2 toprak yerinden oynatılarak, teraslanır. Çıkan toprağın tamamı "toprak yönetim politikası" çerçevesinde, inşaat aşamasında, arazinin şekillenmesinde, yolların yapımında, peyzajın biçimlendirilmesinde kullanılır. O güne kadar alçak çitlerle çevrili arazinin tipik peyzaj özelliği (tarımsal peyzaj) dikkate alınarak, teraslar bu eski çitlere göre düzenlenir. Mevcut ağaçlar (findık, meşe)korunur. Yerleşimdeki yapı yoğunluğu ancak küçük konut bahçelerine olanak tanır. "Biz duygusu"nu güçlendirmek için, özellikle caddeye bakan ön bahçelerde birbirinin aynı elemanlar tekrarlanır. Bu psikolojik anlamda kişisel alanın genişlemesi olarak düşünülür. Bitkisel çitlerle birbirinden ayrılan ön bahçelerde, garajlar ve gizlenmiş çöp kutuları yer alır. Ön bahçelerde ve yol ağaçlandırmasında küçük taçlı ağaçlar; süs elması türleri, alıç, üvez, süs kirazları ve gülgiller ailesine mensup ağaçlar kullanılır. Ayrıca her konut biriminin kendine özel ağaç türü vardır. Arka ve ön bahçelere bakıldığında, konut sahiplerinin yerleşim ilkelerine uymaya ne kadar istekli ve hazır oldukları görülür. Yerleşim için gerekli olan yeşil ve oyun alanları, okul ve kreşin açık alanları merkezi bir yeşil alandan karşılanır. Ayrıca yollar da çocuklara oyun alanı olarak hizmet verir. Tarımsal amaçla kullanılan alanda ağaç ve çit bitkilerinden oluşan bitki örtüsü, yeşil alan planlamasının temelini oluşturur. Mevcut yeşil doku yeşil alan tasarımına entegre edilmiştir. Rekreasyon, oyun ve spor alanları yerleşim merkezinde; ortak kullanım yapıları çevresinde düzenlenmiştir. Bitkilendirme mimariyle uyumlu olarak konut yolları boyunca ve özel parsellerde devam ettirilir. Mimarinin yerleşimi biçimlendirmesi gibi, yeşil alan planlaması ve bahçe mimarisi de çevreyi etkiler. Planlamada, yerleşimin kuzeyine 8 hektarlık bir alan ayrılır. Burada doğaya yakınlık derecesine göre üç farklı alan düzenlenir. Öncelikle batıdan doğuya doğru bir meyve bahçesi, onun uzantısında bir yeşil alan ve kendi haline bırakılmış bir boş alan. Bu alanların kuzeyinden geçen yükseltilmiş yaya yolu buranın algılanabilmesini sağlar. "Dorfanger Boberg" deki açık alanların tam olarak değerlendirilebilmesi, kırsal hayata uyum sağlayabilen

kullanıcılara ve "Biz Duygusunun" yerleşmesine bağlıdır. Yüksek konut yoğunluğu, alandaki mevcut ağaçlar ve hendekler nedeniyle küçülen konut bahçeleri, arsaların birbirine yakınlığı, yeni konut ihtiyacı olanların pek hoşuna gitmeyebilir. Bu nedenle "Dorfanger Boberg", tek ailelik konutlar ile çok katlı konutlar arasında yeni bir yerleşim formudur.

SU

Yağmur sularının topraktan direkt yer altına sızarak kanalizasyona iletilmemesi, "Dorfanger Boberg" e ayrı bir kalite kazandırır. Sistemin ekolojik avantajlarından başka, açık hendekler, çukurlar(drenaj kanalları) ve biriktirme havuzları yerleşimi şekillendirir. Peyzaj mimarları tarafından ve farklı olarak bitkilendirilen drenaj kanalları ve hendeklerle yağmur suları biriktirme havuzlarına iletilir. Havuzlar flora ve faunanın zenginliğini sağlarlar. Ayrıca kaskatlar, küçük köprüler ve patikalar suyun etkileyici biçimlendirme elemanı olmasına yardımcı olurlar. Böyle bir sistem yerleşimde yaşayanların sürekli ilgisine ihtiyaç duyar. Bitkiler budanmak, hendekler temizlenmek zorundadır. Yerleşimde bir "Toprak" Derneği kurulmuştur. Burada oturan herkes dernek üyesidir. Boberg köyünde yaşayanların aktif katılımını sağlayan bu dernek özertkir ve yerleşimin sulama sisteminin kontrolünü üstlenir. Kullanıcılara sistemle ilgili tavsiye ve bilgi verir.

ULAŞIM PLANLAMASI

Yerleşimdeki yollarda çok boyutlu ve özenli planlama yapılarak, çocukların tehlikesizce oynayabilmeleri, komşularla kısa sohbetlerin yapılabilmesi, trafik gürültüsünün olmaması sağlanır. "Dorfanger Boberg" mahallesinde komşuluk ilişkilerini dikkate alan avlular ve yollar düzenlenir. Bir taraftan arabaların yavaş kullanılması sağlınırken, diğer taraftan yaşam çevresinin kalitesi artar. Oyun yollarının balık kılıcı şeklindeki yapısı, dönemeçlerde hızlı araba sürüşünü engeller. Yerleşimde arabalara tanınan en fazla hız 20 km/h 'dır. Yerleşimin tam ortasından geçen yolda ise hız 50 km/h'dir. Yollar aynı zamanda yürüyüş, çocuk oyunları, şenlikler ve pazar için kullanılır.

KAYNAKÇA:

1. Gerhart LAAGE, Prof. Dipl.-Ing. (Mimar), PPL- Planlama Grubu , Almanya Mimarlar Odası eski başkanı ."Dorfanger Boberg" - Ein Urbanes Quartier am Stadtrand, s. 23-26
2. Hans-Günther BURKHARDT, Prof. Dipl.-Ing. (Mimar), Hamburg Sanat Akademisinde Profesör."Dorfanger Boberg" - Ein Urbanes Quartier am Stadtrand, s. 43-50.
3. Martina Nath - Esser, Peyzaj Mimarı , Kassel Yüksek Okulunda misafir profesör.
4. Axel IWOHN, Dipl. Ing. (Peyzaj Mimarı), Hamburg Çevre Dairesi; Kent yeşili ve dinlenme müdürlüğü. "Dorfanger Boberg" - Ein Urbanes Quartier am Stadtrand, s.62-75 .

“ÇEVRE” SİNİ ARAYAN ANKARA

Mehmet Tunçer

Doç.Dr. Yüksek Şehir ve Bölge Plancısı (ODTÜ),
Kamu Yönetimi ve Siyaset Bilim Doktoru (AÜSBF)

ANKARA; VADİLERİNİ, BAĞLARINI, DERELERİNİ VE ÇAYLARINI VE TARİHSEL ÇEVRESİNİN BÜYÜK BİR KISMINI CUMHURİYET BAŞKENTİ OLDUĞUNDAN BU YANA GEÇEN 80 YIL İÇİNDE KAYBETMİŞTİR. GÜNÜMÜZDE DE ATATÜRK'ÜN MİRASI OLAN ATATÜRK ORMAN ÇİFTLİĞİ, ŞEHRİN EN ÖNEMLİ EKOLOJİK KORUMA ALANLARINDAN OLAN İMRAHOR VADİSİ, EYMİR VE MOGAN GÖLLERİ SU HAVZASI, ÇUBUK ÇAYI HAVZASI, ANKARA ÇAYI VE BATIDA İSTANBUL YOLU ÜZERİNDE KAZAN'A KADAR OLAN VERİMLİ TARIM TOPRAKLARI, KAYAK MERKEZİ ELMADAĞ ÇEVRESİ TEHDİT ALTINDADIR. ESKİ ANKARA ÜZERİNDE DE MERKEZİ İŞ ALANLARININ ARTAN BASKISI BULUNMAKTADIR.

Bağlar :

Keçiören, Etlik ve Dikmen bağları, vadi ve tepeleri ile önce gecekond u işgaline uğramış, vadi tabanlarına kadar yağmalanmasına göz yumulmuş, daha sonra da 1983 sonrasında çıkarılan “İslah” imar planları ile çok katlı yapılaşmaya açılmıştır. Böylece yerleşilmesi sakıncalı olan vadi içlerine kadar inen çok katlı yapılaşma, müteahhit yap sat düzeni ile zaten azalmış olan yeşil dokunun tamamını silip süpürerek yoğunlaşmış, bir beton yığınına döndürmeye başlamıştır.

Dere ve Çaylar :

Ankara Çayı, Bend Deresi, Çubuk Çayı gibi akarsuların büyük bir kısmı daha ilk yıllarda kanalizasyona dönüştüğünden üstleri kapatılmış ve birer kanalizasyon kolektörüne dönüştürülmüştü. Hepimizin bildiği Jansen'in Antik Roma Bendi'ni bir yüzme havuzuna dönüştürmeyi amaçlayan tasarısı, Jansen'in işine 1939 yılında son verilmesi ile rafa kaldırılmıştı. Zaten Altındağ sırtlarında başlayan ve önceleri önemsenmeyen “barakalaşma” Bendderesini önce kirli akan bir dereye, daha sonra da kanalizasyona dönüştürünce, Kalenin üzerinde yükseldiği görkemli vadi tabanının üstü kapatılıverdi ve “Bendderesi” cadde haline dönüştürüldü. Altındağ tepesindeki “Hıdır” Türbesi de zaten yok edilmişti, Hidrellezin kutlandığı, pikniklerin yapıldığı güzelim dere ve boyunca gelişen ağaç dokusu, tüm güzelliği ile yok oldu gitti. Ama, tüm çevre sorunları zaten Osmanlı Döneminin son yüzyılı olan 19.yy sonlarında debbağların (tabak) ve tabakhanenin burada yer seçimi ile başlamıştı..

Gene Bağlar :

Angora'lılar o dönemde yazın tozlu ve sıcak ortamından kaçmak amacıyla Bağlara çıkardı. Tıpkı güneyin yaylaları gibi, Angora'nın da Etlik, Keçiören, Dikmen, Gaziosmanpaşa, Esat vd. bağları vardı. Burada hali vakti yerinde olanlar tarafından yapılmış güzelim bağ evleri vardı. Vardı demek çok doğru çünkü bunlardan son döneme kadar onarılarak kurtarılmış birkaçı hariç hemen hepsi yok edildi ve yerini imar parselasyon düzeninde çok katlı yapılaşmalara bıraktı. Keçiören'de Ankara Araştırma Merkezine dönüştürülen (VEKAM Vehbi Koç'un doğduğu) bağ evi, GOP'da Papazın Bağı denilen yerdeki bağ evi, Karlı Sokaktaki bağ evi kendilerini zamanın ve imar planlarının tahribatından zor kurtarmışlardır.

Gecekonduları İslah (!) etmek :

Bağlar, zaten bağa göçme adetinin unutulduğu hızlı çağdaş(!) yaşam içerisinde, kentin gelişme alanı yokmuşçasına önce gecekondularla sarıldı, daha sonra da 1980 sonrasında icadı İlçe Belediyeleri tarafından “İslah” edildi! Sadece Keçiören'deki ıslahın boyutlarını görmek hepinizi hayrete düşürecektir. Hemen her yer 5-8 katlı olarak, hiçbir açık ve yeşil alan, kamusal kullanım alanı (yeşil, spor, çocuk bahçesi vb) bırakılmadan aşırı yoğunlaşmış ve böylece “İslah” edilmiştir.

Doğal olarak eskiden çiçek seralarının, sebze bahçelerinin bulunduğu “Çubuk Çayı Vadisi” de “İslah” edilerek, bu kesim dev bir hipermarket, Belediye binaları ve 21. Yüzyıl başlarında Türk mimarisinin ulaştığı düzeyi gösteren ve İspanya ile boy ölçüşen, “Gaudivari” arabesk mimarisi ile inşa edilmiş apartmanlarla çevrelendi. Dikmen ve Etlik Bağları, vadileri ve dereleri de Keçiören benzeri vahşice “İslah” edilmiştir. Çukurambarlar'da daha ODTÜ'de okurken hazırladığımız ikinci sınıf projemizde yer yer beş kata çıktığımızda, acaba bu yeşil dokuyu ve doğal yapıyı tahrip mi ediyoruz endişesine kapılmıştık ve de sınıfın neredeyse yarısı çok katlı yapılaşma nedeni ile kalmıştı şehircilik projesinden. Demek ki o dönemde, gecekonduları 10 kata çıkartarak, her bir katta 4-6-8 daire yapabilecek müteahhit gücü ve düşünsel gelişim süreci(!) henüz yok imiş. Şimdilerde bu kesimdeki müthiş (!) ıslah çabalarını hayretle izliyor ve buradaki (Balgat'ta da benzeri var) bu buluşçu (!) ve gecekond u alanlarının yeşil dokusunu tamamen yok eden planları kimin yaptığına şaşıryorum..

İlk Kooperatif Alanlarında “Kentsel Yenilenme”(!):

Bu buluşların temelleri daha 1960'ların başındaki “Kat Mülkiyeti” Kanunu ile atılmış idi. Bahçelievler, Güvenevler, Yenimahalle, Or-An sitesi, Varlık Mahallesi, Subayevleri vb ilk kooperatif alanları ile, Kızılay'ın hemen tümü 15-20 yıl içinde yer yer de iki kez yıkılarak yenilendi. Buna “Urban Planning” literatüründe “Kentsel Yenilenme” demekle birlikte, bu yenilenmenin yurt dışında genellikle, sosyal sorunların yaşandığı çok katlı yapılaşmalardan az katlılara doğru olduğunu bilmemize rağmen Ankara'da herhalde yer eksikliğinden ve ovaları, dağları koruma endişesinden olacak bulunduğumuz yerde, üst üste ve sürekli bir yenilenme halinde yaşamamız doğal bir süreçmiş gibi geliyordu o yıllarda.

Çünkü kentin her yerinde yıllarca süren ve hemen hiç bitmeyen ve ömrümüzün son baharına doğru gitmekte olduğumuz şu günlerde kaç kez kazılıp, kaç kez kapatıldığının hesabını yapamadığımız kadar çok elektrik, su, doğal gaz, kanalizasyon kazıları ve asfalt çalışmaları ile karşılaşmışızdır. Tabi, bu çalışmalar çocukluğunun ilk yıllarını köylerde, doğuda geçiren benim için köye dönüş, çamurlu yollar, çukurlar, kazılar, apartmana tahta sırat köprüsünden geçerek girme gibi eğlenceli ve anılarımı canlandıran olgulardı. Bunun en büyük çevre sorunlarından biri olduğunu, sürekli yenilenen kaldırımlar ve altyapının aslında artan enflasyonun, ülke borçlarının nedenlerinden biri olduğunun da farkına varmaya başladık ama iş işt en geçmişti...

Kendimi bildiğimden beri Bahçelievlerde yaşıyor ve sürekli inşaatlar, yıkılıp yapılan binalar ve sürekli yenilenen altyapı sistemleri içinde yaşamaya çalışıyor, artan nüfus yoğunluğu ve trafik/otopark sorunu ile boğuşuyordum..

Bunun kentin birçok yerinde yaşandığını, bahçelerin ve yeşil alanların yok edilerek taban alanı eskisine göre en az 3-4 misli büyük ve çok katlı yapılaşmalarla kentin ne derece yoğunlaştığını, hava kirliliği, gürültü ve görüntü kirliliğinin ne derece arttığını hesaplamak bilimsel olarak belki mümkündür. Ama, bunun yarattığı sosyal ve ekonomik sorunları, çevresel sorunları, psikolojik/ruhsal sorunları hesaplamak pek de mümkün değildir! Bütün bunlar, arsa sahipleri ile müteahhit olarak adlandırılan kişileri zengin etmek amacıyla yapıldı. Onlar daireleri paylaştılar, altyapı bedelini vermek ve süreci yaşamak bize kaldı!

Ve her depremde başımıza çöken kalitesiz, niteliksiz çevrelere ulaşmak için bir milli servet heba edildi. Çağdaş, planlı bir Başkent, Jansen'in bir “Bahçe Kent” oluşturmak amacıyla yola çıktığı dönemin sonu; işte hava kirliliği, ulaşım sorunları, altyapı sorunları ve donatısız, yeşilsiz konut çevreleri oldu ki, halen elimizde kalan son açık/yeşil alanları birer “vaha” gibi korumak gerekliliğini, bu noktada söyleyebiliriz.

Eski Ankara :

Eski Ankara ve Ulus tarihsel kent merkezi de kendisini bu doymak bilmez “rant” kavgasından kurtaramamış, Jansen'in “Protokol Alanı” ilan ettiği kesimler hariç, özellikle ana caddeler üzeri çok katlı (6-8-10) yapılaşmalar ile yok edilmiştir. Allahtan Yenişehir'in gelişimi ile MİA baskıları bir miktar da olsa bu kesimden uzak kalmıştır. Ancak, bu defa da yıkıp yapamayanlar, terk edip çöküntü bölgesi haline getirmişlerdir eski Ankara mahallelerini.

Böylece güzelim geleneksel konut dokusu depolama, ikincil işlevler ve de çöplük haline dönüşmüş ve kentin en sefil bölgeleri haline gelmiştir. Köyden kente göç eden en düşük gelirlilerin önce yerleştikleri, ama bir gecekond u yapar yapmaz bu kesimden kaçıkları kent parçaları, “ghetto” lar haline dönüşmüşlerdir.

1980'lerin başına kadar kendi haline bırakılan ama Jansen'in “Kentin Tacı” olarak adlandırdığı Kale ve çevresi, bu dönemdeki sit kararları ve uzun yıllar sürecek “Koruma Amaçlı” çalışmalarla, bu defa da plansız uygulamaların odağı olmuştur. Turizmin ve entellektüel kesimin ilgisi ile bir miktar kendine çeki düzen vermeye çalışan tarihsel doku, tuhaf onarımlar, Ankara sivil mimarisinden esinlenen ama onu kopya eden eklektik yapılarla bozulmuştur.

Hacıbayram Çevresi meydan düzenlemesi yapılarak, alan yayalaştırılmış ve dolmuşlar kaldırılmış ama bu yapılırken meydanın ölçeği kaçmış olduğundan Cami ve Oğüst Mabedi meydanının içinde ölçeksiz kalmıştır. Camiye ulaşan yolun sol tarafındaki (tescilli) yapılar yıkılarak, eski güzelim cepheler ve cami/mabed ile sonuçlanan sokak vistası yok edilmiştir. Amaç yaya bölgesi ve kent meydanı oluşturmaktı, ama günümüzde bu kesimin yeniden araçlarla dolduğu görülmektedir.

Ulus yarışma projesinden bu yana 15 yılı aşkın bir süre geçmiş olmasına rağmen 100 hektarlık Ulus içerisinde düzenleme yapılan, onarım yapılan yerlerin sayısı bir elin parmaklarını geçmemektedir..

Çıkrıkçılar yokuşu, Hükümet Meydanı, Suluhan çevresi, İtfaiye meydanı henüz yayalaştırılmadı, aksine yoğunlaşma, araç trafiği baskısı altında. Esen Park'a yapılan devasa Altındağ Belediye binası da bu kesimde gene Jansen'de seyir ve bakı noktası olan kesimi yok etmekle kalmadı, yaya ve taşıt trafiği ile bu kesimi kilitlemek becerisini gösterdi. Yangınlarla da yer yer yok edilen Eski Ankara kesiminde Kaleiçi'ne yönelik bir Koruma Planı da henüz oluşturulamamış durumda.. Eski Ankara'nın durumu da bu açıdan bakıldığında Yeni Ankara'dan pek farklı değil, ancak spekülâtörlerin önünü kapatan sit kararları var. Bu kararlar olmasa, Eski Ankara'nın da birkaç hafta içinde yok edilebileceğini, Kaleiçine de hadi abartmayalım 4-5 katlı yapılar dikilebileceğini söylemek mümkün..

Sonuçlar:

Ankara'da doğal, kültürel/tarihsel çevre giderek yok edilmektedir. İslah planları kentin geleceğini ipotek altına almaktadır. Buna dur demenin zamanı gelmiş ve geçmektedir. Kentlilerin de, sivil toplum örgütlerinin de, yerel ve merkezi yönetimlerin de bu gidişten sorumluluğu bulunmaktadır. Fakat en büyük sorumluluk kentin sahibi olan “Belediyeler” indir. Tarihsel / kültürel değerlerin envanteri tam olarak çıkarılmalı ve “Koruma Ana Planı” yapılmalıdır. Bu Plan var olan koruma planlarını yeniden gözden geçirilerek yapılabilir. Bu planlara kesinlikle uyulmalıdır.

Doğal değerler, su havzaları, akarsular, vadiler, değerli topraklar, flora ve faunayı içeren bir envanter yapılmalıdır. Bu değerlerin tek tek her birini, ve bütünleşik olarak tümünü koruyup geliştirmeyi içeren bir “Doğal Çevre Koruma Ana Planı” hazırlanmalıdır. Kentsel ekolojik çevreyi dikkate alan ve yaya yolları, bölgeleri, yeşil akslar, kamalar, spor alanları ve bisiklet, yürüyüş yollarını içeren bir sistemler bütünü oluşturulmalı, yeşil alan oranlarının artırılması için tescil dışı ve tescilli tüm hazine toprakları, belediye mülkleri koruma altına alınmalıdır.

Doğal ve tarihsel/kültürel değerlerin korunduğu bir Metropoliten Alan Master Planı (tercihan 1/25000 değilse 1/50 000) hazırlanmalıdır. Buna bağlı doğal, tarihsel/kültürel değerlerin özel projelerle ele alınmasına, onarım ve sağlıklılaştırılmasına yönelik alt ölçeklerde (1/5000, 1/1000, 1/500...1/1) planlama ve projelendirme çalışmaları yapılmalıdır.

Kentte yık-yap-sat süreci ve ıslah planlama süreci denetim altına alınmalı, yapıların ekonomik ve teknik ömürleri dolmadan yıkımı önlenmelidir. Altyapının, yolların, kaldırımların her seçim dönemi yeniden ele alınmasının önüne geçilmelidir. Sürdürülebilir kentsel gelişme ancak böyle sağlanabilir.

Kentlinin, kentte yaşayanların, “Ankara”lının doğal ve tarihsel çevre korunmasına yönelik olarak bilinçlendirilmesi ve bilgilendirilmesi, sivil toplum örgütlerinin geliştirilerek koruma/geliştirme konularında çalışmalar yapmalarının sağlanması da geleceğe yönelik önemli bir konudur. Her kentliye bu konuda önemli görevler düştüğü de unutulmamalıdır.

NEDEN SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK?

NEDEN SÜRDÜRÜLEBİLİR

BİNA MALZEMELERİ?

A. Berrin Çakmaklı (Zeytun)

ODTÜ Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü Arş. Gör.

Karbon emisyonlarının ve toksik atık oranlarının artması, doğal kaynakların giderek yok olması, küresel ısınmanın giderek artması, hava ve su kirliliği ve bunların ekolojik dengeyi bozması sürdürülebilirlik kavramının ortaya çıkmasına yol açmıştır. Bu global bir sorundur ve bu sorunu çözmek için, uygulamak üzere ortak kararlar alınması, bu kavram etrafında birleşilmesi şarttır. Doğal kaynakların korunması için yeniden kullanımın ve dönüşümlü malzemelerin kullanımının arttırılması, enerji ve doğal kaynak verimliliğinin sağlanması da sürdürülebilir global toplumların oluşturulması için gerekli anahtar çalışmalardandır.

Binalar ana enerji tüketim kaynaklarından biri olarak, verimli alanların yok olmasına, doğal kaynakların tüketilmesine, kirliliğe ve karbon emisyonlarına sebep olmaktadır. Çevresel politika analizinde, kentsel planlamadan başlayıp daha alt birimlere, çevre, bina ve iç mekan tasarımına kadar inilmesi gerekmektedir. Buna sürdürülebilirlik ve mimarlık olarak bakmak gerekirse, bina çevresinin, iç mekanların, malzemelerin insan ve çevre sağlığı üzerindeki etkilerini incelemek gerekir.

Bina malzemelerinin üretiminden, taşınmasına ve kullanılmasına kadar geçen süre içerisinde harcanan enerji o malzemenin çevresel performansının göstergelerinden biridir. Bunun içindir ki bina malzemelerinin hayat süreçlerinin değerlendirilmesi önemlidir. Teknolojik gelişmeler sonucu ortaya çıkan modern binalar yaşam standartını yükseltmesinden ziyade pek çok çevresel problem ortaya çıkartmaktadır. Sentetik malzemeler, zararlı kimyasal maddeler bunlardan bazılarıdır. Endüstriyel ekoloji kavramı, endüstriyel gelişme sürecinde karşımıza çıkar ve endüstriyel ürünlerin ve proseslerin tasarımı ve üretimi sırasında çevresel kaygıların ön plana çıkmasını içerir. Amacı malzemelerin yaşamsal döngüleri yani hammadde oluşumundan atık oluşumuna kadar geçen süre içindeki enerji seviyelerini optimize etmek, atık ve kirlilik oluşumunu en aza indirmektir.

Malzeme belirlerken önemli olan malzeme hakkında gerekli bilgiyi edinip tasarımın yapılması ve maliyet kaygısı ile çevre ve insan sağlığına olan etkilerini göz ardı etmeksizin seçim yapılabilmesidir. Sağlık ve kirlilik açısından oluşan riskler şu şekilde belirtilebilir:

- inşaat sırasında özellikle zehirli ve tehlikeli malzemelerin kullanımı,

- yok edilme sırasında atık malzemelerin yakılması ve tehlikeli gazların açığa çıkması,
- bina yaşayanları için kötü iç mekan kalitesi,
- yeraltı ve yerüstü suları kirlenmesi.

Yenilenemeyen doğal kaynaklar olan ham maddeler, çıkarılıp, işlenip, pazarlanıp, taşınıp, gerekli yerlerde kullanılıp, bakımının yapılıp, kullanımının sona ermesinden sonra bir işlemde daha geçirilerek yeniden kullanılmaya hazırlanır ve bu döngünün içinde tekrar yerlerini alabilirler. Böylece döngü beşikten-mezara kavramını değil beşikten-beşiğe kavramını esas almış olur. Yüzey malzemelerinin başlıcalarından olan alüminyum burada örnek gösterebiliriz. Alüminyum inşaat sırasında çok az enerji kullandığı için ve bakımı da zor olmadığı için ilk bakışta oldukça verimli bir malzeme olarak nitelendirilebilir. Ama değerlendirme yapılırken tüm hayatı boyunca harcanan enerji dikkate alınmalıdır. Temel bina malzemelerinin enerji kapasiteleri incelendiğinde, üretim sırasında alüminyum için harcanan enerjinin çoğu malzemenin 5-6 katı olduğu anlaşılabacaktır

Dayanıklı pekçok malzeme, kapılar, camlar, metaller yeniden kullanılabilirler. Bunun için ekstra bir emek gerekmesine rağmen doğal kaynak verimi ve maliyet kazancı bu tür atık malzemelerin kullanımını mantıklı kılmaktadır. Dönüşümlü malzemeler; satış sonrası elde kalan, kullanıldıktan sonra aynı işte kullanılamayan (bunlar metal ve mineral eritmeli malzemeler olabilir), üretim sırasında ortaya çıkan artık parçaların endüstriyel bir işlemde geçtikten sonra dönüştürülmesiyle oluşan malzemelerdir. Metallerin (özellikle alüminyum, çelik, bakır, krom) geri dönüşümlülük kapasiteleri yüksektir ama birbirlerinden iyi ayrılmaları gerekir.

Plastikler yenilenemeyen kaynaklar olan petrol ve doğal gaz ürünlerinden üretildikleri için enerji tüketim oranları yüksek, aksine çeşit olarak ayrımları da zor olduğu için dönüşümlülük kapasiteleri düşüktür. Fenolik reçine, poliüretan köpük, ya da saf polivinil klorit (PVC) içeren plastikler dönüşümlülük için uygundur ama yapıştırıcılar, katkı malzemeleri ve kaplama malzemeleri yapılarını bozdukları için bunu zorlaştırmaktadır.

Yüzey malzemelerinin üretimi sırasında açığa çıkan sera gazlarının oranının artması, ekolojik dengeyi bozmaktadır. Üretimi sırasında büyük miktarda karbon emisyonuna yol açan çimento,

kloroflorokarbon açığa çıkaran yalıtım malzemeleri buna örnektir. Yalıtım malzemeleri temel bina malzemelerinden olduğu için onların enerji verimliliği ile insan ve çevre sağlığına uygunluğu önemlidir. Mineral-elyaf, cam elyafı, selüloz ve polyester köpük yalıtımlar dönüşümlü malzemelerden yapılabildikleri için enerji ve doğal kaynak verimlidirler. Polyester köpük yalıtımlar yakın zamana kadar üretimlerinde kloroflorokarbon; daha gelişmişleri ve daha iyi performans gösterenleri hidrokloroflorokarbon içermektedirler. Yeni üretilen üretilen köpük ve polyester köpüklerde amaç buhar işleminden geçip CFC ve HCFC içermemeleridir, çünkü bu gazlar açığa çıktıklarında ozon tabakasının yapısının bozulmasına sebep olmaktadır.

Portland çimentodan yapılmış betonun çok miktarda karbon emisyonuna yol açması, yerine "fly-ash" beton denilen ve içine agrega konulmadan atık bir malzeme olan yanmış kömür külünün kullanılması önerisini getirmiştir. Böylece geleneksel karışımdaki portland çimentosunun kullanımı %30 oranında azalarak pürüzsüz bir yüzey elde edilmesi mümkün olabilmektedir. Fakat burada oran çok önemli olduğu için kurallarla belirlenmiş değerler kullanılmalıdır. Pumis ve perlit gibi volkanik malzemelerden yapılan betonlar hafif beton olarak adlandırılıp, strüktürde daha az yük taşıma kapasitesine sahiptir. Yalıtımda da kullanılan bu doğal malzemeler eğer asbestos gazından arıtılmamışlarsa kanserojen etkisine sahip olabilirler.

Betonun radon emisyonu hariç, hava kirliliğine yol açması çok düşük düzeydedir ama beton katkı malzemeleri, su oranı düşürücüler ve süperplastikler kokuya, insan cildinde problemlere ve bronşit ya da astım başlangıcına sebep olabilirler.

İç yüzey sonlandırıcılarından olan alçı ürünlerinin dönüşümlülük kapasiteleri eğer boya ya da yapıştırıcı ürünlerle bozulmamışlarsa yüksektir. Bu ürünler potansiyel pürüzlü yüzeyler oldukları için zehirli madde soğurma kapasiteleri yüksektir. Yağ bazlı boya kullanımı yüzeylerin nefes almalarını engelledikleri için iç mekan kalitesini düşürmektedirler. Bu yüzden özellikle iç yüzeylerde su bazlı boyaların kullanımı tercih edilmelidir.

Bina da yaşayanların özellikle iç mekanlarda kendilerini kötü hissetmeleri, nedeni olmayan hastalık belirtilerinin görülmesi, alerjiler ve belirtilerin o

mekandan ayrıldıktan sonra ortadan kaybolması, yüzey malzemelerinden kaynaklanan toksik ve zehirli gazların birleşimlerinin buna sebep olduğunu gösterebilir. Bu problem çevresel bir sorun olarak nitelendirilip "hastalıklı bina sendromu" olarak adlandırılmaktadır. Sorun bir virüs ya da bir mikrop değil sadece çevre ve iç mekan havası kalitesi problemidir. Kimyasal olarak, organik ya da inorganik malzemelerden; biyolojik olarak, bakteri, küf, toz, ya da polenlerden; fiziksel olarak da elektromanyetik, ışık, ısı ve gürültüden kaynaklanabilirler. Bu türlü sorunlar kişi binadan çıktıktan sonra ortadan kalktığı gibi kişi üzerinde kalıcı izler de bırakabilir.

Problemlere günlük çözümler bulup geleceği hiçe saymak, ileride çözüm bulunamayacak daha büyük sorunlar yaratacaktır ve ekolojik hayatın riske girmesine sebep olacaktır. Sürdürülebilirlik kavramının yerleşmesi, insanların tüketim politikalarını değiştirmelerine dayanmaktadır. Kullan ve at politikasının yerine yeniden kullanımı benimsemek, toksik özellikleri olan malzemelerin kullanılmasını önlemek gelecek nesillerin devamlılığı için şarttır.

ÖKOLOJİK MİMARLIĞI KİM İSTİYOR?

İhsan Duygulu

Öko savunucuların mevzilenmesi: Broadway-New York(A.B.D.)

Televizyon karşısında program değiştirmeden ne kadar süre durabiliyorsunuz? 90 saniyeden uzun film sahneleri can sıkıntısına neden olmuyor mu? En beğendiklerimiz arasında reklam spotları var mı? Bir yılda favori reklam filmimiz kaç defa değişiyor? "Mayıs Sıkıntısı" filmini izlerken sinema salonunu filim bitmeden terketmeyi düşündünüz mü, 10 dakikalık ara sizin için bir kurtuluş oldumu? "Yüzüklerin Efendisi" nde kendinizi kaptırıp elinizdeki patlamış mısırın nasıl bittiğini hatırlamıyor musunuz? Araba kullanmadan yaşamayı hiç düşündünüz mü? Piyangonun büyük ikramiyesi size çıksa, önce uçağa atlayıp bir gezi yaptıktan sonra yeni bir araba almaz mısınız? İmmanule Kant kadar akıllı, bilgili ve bilge olmasanız bile; aydın, akıllı, bilge, ve bilgili birisi olarak, doğduğunuz kentten dışarı çıkmadan yaşamayı düşünebilir misiniz, düşünseniz bile gerçekleştirebilir misiniz? Ne semtinde doğduğunuz, ne de büyüdüğünüz hatta lisesine bile gitmediğiniz İstanbul mahallelerinden birinin ismini alan bir futbol takımını tutma huyunuz var mı, kendi doğduğunuz büyüdüğünüz semtteki takımı hatırlamadan. Havana puros, Küba halkını desteklemek için mi içilir? Kolesterolü yüksek çıkanlar kuzu kızartmasından ispanağa dönüp, arabalarından inip yürümeye mi başlarlar yoksa, sağlık sigortalarına kolesterol düşürücü ilaçların parasını mı ödetirirler?

Ökoloji yöresel olmasına karşın evrenseldir ve bir bütündür. Bu bağlamda Ökolojik-mimarlık farklı disiplinlerin bir bütünüdür. Bütün olarak ele alınması gerekir; mimari, tıp, biyoloji veya ziraat gibi alanlarla sınırlandırılmaz. Esas belirleyici birey ve toplum davranışlarıdır. Bir sistem bütünüdür, parçalar tek başlarına anlamsızdır, hedef holistik ökoloji veya Ökopolizm olmalıdır.

Türkiye'de en azından çeyrek yüzyıldır, muhtemelen daha da öncelerden beri, güneş enerjisi ile nasıl ısınılır, soğutulur, rüzgar ile nasıl un öğütülür, su pompalanır, elektrik enerjisi üretiliri bilenler olduğu gibi, kalın giyinmiş insan ve evin daha az üşüdüğünü, asbestin kanser yaptığını, radyoaktif malzemenin öldürdüğünü, mikroplu içme suyunun zehirli içme suyundan daha az tehlikeli olduğu ve daha kolay temizlendiğini, diktiğin kadar ağaç keserek onu yapı malzemesi olarak kullanırsan iyi bir şey yapmış olduğunu, kalıplanmış toprağı güneşte kurutarak elde edilenin, hiç fosil enerji tüketmemiş iyi yapı fiziksel özellikleri olan göreceli sağlam ve pek sağlıklı bir yapı malzemesi olduğunu bilenler ve araştıranlar var. Hatta kent bölgelerini işlevlere göre ayırmalı mı sorusuna veya ekosistemler hakkında kafa yoran parlak beyinler, ayrıca Çevre bakanlığı, her yerde üniversiteler var. Ve dahası, kimisi kabul görmüş, kimisi İsa gibi, anlaşılmayı sonraya terk etmiş Ökolojikmimarlık-"Peygamberler"imiz de var.

Dünya düzencisi HOLİSTİK-ÖKOLOJİ istiyor mu, destekliyor mu, sistem buna uygun mu? Cevap çok kesin: Bugün hayır, belki yarın. Dünya düzencisi, veya düzenci sistemi oluşturanlar ne destekliyorlar, ne

istiyorlar, ne de hazırlar. Güncel sistem için, HOLİSTİK-ÖKOLOJİ'nin yerleşmesi, sistemin yok olması anlamına geliyor. Hapishaneleri özel sektörün elinde olan bir sistemde (A.B.D.) suç oranının düşmesi istenir mi, isteyenler olsa bile, bu beklenti hayal olmaz mı? Hapishane şirketleri için, suçlu demek müşteri demek. Sağlık sistemi özelleşmiş olan yerde insanların sağlıklı olmalarını kim ister? Tam tersi pahalı tedavi yöntemlerinin gerekli olduğu hastalıkların yaygınlaşması isteniyor olmalı. Bir hastane şirketi için parayı verebilecek herkesin by-pass ameliyatı olmasından daha büyük istence olabilir mi? Sağlıklı yaşam ve koruyucu hekimlik, potansiyel müşterileri yok etmez mi? Ökolojik, üretmediğini tüketmeyen, sağlıklı, yerel, yönetime gerek duymayan -kendi kendini yönetendir.

Türkçe'de Almanca, "nachhaltig" karşılığı olan sürdürülebilir kelimesi, ökolojik bir kriteri tanımlamak için kullanılmaya başlandı. Nachhaltig veya nachhaltigkeit, Goethe döneminden kalma bir kelimedir, ancak Almanca'da 30 yıl öncesine kadar çoğunlukla ormancılıkta kullanılırdı. Ökoloji ve ökolojik mimarlığın "önem" kazanmasından sonra öko-kelimeler sözlüğünde yerini aldı. Sürdürülebilir olmak demek, gereksinimlerini kendi içinde, yani bağımsız ve diğer öko gruplarla simbios içinde ve zamanla sınırlı olmadan karşılayabilmektir. Bir oluşumun kendi kendine yeterli (autrakt) ve simbiyotik olması, dışardakilerin ondan kazanç sağlama olasılığını azaltır. Buna kim izin verir? Çevremizdeki en doğal madde nedir, havadan sonra? Tabii ki su, ancak içme suyunu, onsuz yaşayamayacağımızı bildikleri halde bize para ile satmıyorlar mı, hem de ilaç gibi şiseler içinde, üstelik ulusculuğumuza bu kadar önem verdiğimiz halde, kendi sınırlarımız içindeki kaynaklardan elde edilen

Starbucks-kahvesi, sol yanında tarihi Sacher kahve evi, Kaerntner caddesi girişi, Viyana-E.U.

suyu çok uluslu sermaye kuruluşları elinden. Ele geçirilen su kaynaklarından içilen suyun bedeli bizim için ne? İçtiğimiz suda autraktlık, simbiyos dolayısı ile sürdürülebilirlik var mı? Hijyenik olması, ökolojik olması anlamına gelmiyor. 30 yıl önce mahalle arasında dolaşan yoğurtcuu yok etmediler mi, yiyeceklerimizin en ulusali olan yoğurdu bize Nestle ve Danone satmıyor mu? Bu ökolojik olmanın temel ilkelerine aykırı değil mi? Gelelim kendimizi, bizler ökolojik yaşama, ökolojik mimarlığa ne kadar hazırız, yazının başındaki soruları nasıl cevapladık, reklam spotu yaşantımızı değiştirebilecek miyiz?

Bakalım başka ülkelere. Amerika Birleşik Devletleri. Karşı savda gösterilecek örneklerin büyük bölümünü tanıyoruz; kendine yeterli ilk konut orada yapıldı, alternatif enerji sistemleri geliştirmede öncüler v.s., yine de A.B.D. sisteminin yer kürenin ökolojik mimarlıktan en uzak ülkesi olduğunu savunmada güçlük çekilmeyeceğini düşünebiliriz. Avrupa'da, özellikle Almanca konuşulan ülkelerde, bir grup insanın ökolojik mimarlıkta, Avusturya'da özellikle altbaşlık olan yapı biyolojisinde önemli uğraşlar verdiklerini biliyoruz. Ökolojikhilizm savunduğumuza gore; Sacher pastahanesinin karşısına Starbucks-kahve açılan Viyana. Küçüklüğüne karşın kıta Avrupasının bir zamanlar en büyük "Mall"una sahip Avusturya, "Öko-köy"leri ile kıvanç duyduğu halde Avrupa'nın tek gökdelen kentine sahip olan ve Postdamm meydanında Sony-merkezinin yapılmasına olanak veren Almanya nasıl örnek olabilir? Küresel Alessi -ve İkea- estetiği Ökopolizm ile bağdaşır mı?

Yıllardır bir avuç insan bu konu için savaşım vermekte Türkiye'de. Bu kadar çabaya karşın kaç katılımcı sayabildik ODTÜ mimarlık amfisindeki son toplantıda? Umutlarımız kırılmasın, elbet bir gün ökolojik-mimarlık slogan olmaktan çıkacak. "Yaşanır çevre, çevreye uyumlu" kelimelerini kullananlar neyin sözkonusu olduğunu daha iyi bilecekler.

İhsan Duygulu,yazısında, orijinalinden Türkçe'ye yanlış geçtiğine inandığı "ökoloji" sözcüğünü, doğru yazılışı olduğunu düşündüğü şekilde "ökoloji" olarak kullanmayı tercih etmiştir.

Öko-look veya Öko-estetik mimarlığı, Santa-Fe (ABD)

Kuralları koyan ökolojiye izin veriyor mu? Broadway-New York (ABD)

Starbucks-kahvesi, De Vargas Center, Santa-Fe (ABD)

AFETE DAYANIKLI

EKOLOJİK YERLEŞİM PROJESİ

Prof. Dr. H. Semih Eryıldız

Pnömatik Yapı

EKOLOJİK MİMARLIK ALANINDA, UYGULANABİLİR, ÖRNEK ALINABİLECEK PROJELER VE YAPILAR ORTAYA KOYMAK GÜNÜMÜZDE TEMEL HEDEF OLMALIDIR

BU DÜŞÜNCELERLE, BİLGİLERİMİZİ AKTARMAK VEYA AYRINTILARI TARTIŞMAK YERİNE, FIRSAT BULDUKÇA YAPABİLECEKLERİMİZİ PAYLAŞMAK DAHA YARARLIDIR DİYE DÜŞÜNÜYORUM

BU DÜŞÜNCELERLE BUGÜNDEN BAKILDIĞINDA TAM BİR “YOK İYİ ÜLKE DÜŞÜ” GİBİ GÖRÜNEN VE BU NEDENLE “PROCE” ADINI TAKTIĞIMIZ BİR ÇALIŞMAYI ÖZETLEMİYİ YEĞLEDİM.

OTUZ YIL ÖNCESİNDEN BAKTIĞIMIZDA “BATIKENT”, “METRO”, “TAHSİSLİ YOL”. “YAYA BÖLGESİ” “ANKARA’YA YEŞİL KUŞAK” DÜŞTEN DE UZAK GÖRÜNÜYORDU.

BİR OTUZ YIL DAHA ALACAK BU YENİ YOLDA BU KEZ MUTLU SONA VARACAK KADAR ZAMANIMIZ KALMAMIŞ OLABİLİR.

AMA YOLA ÇIKMAK YETER...

AMAÇ

Projenin amacı afete dayanıklı, uygulanabilir, ekolojik yeni yerleşim ve yapı türleri yaratacak tümleşik çalışma ve araştırmalar yaparak, somut örgütlenme modelleri ve örneklerini **belediyeler, özel kesim ve halka sunmaktır.** Nihai hedef halka somut örnek yaratacak bir örgütlenmedir. Uygulamalar aşağıdaki temel bakış açılarıyla ele alınacaktır.

İstanbul çok ağır bir depremin kaçınılmaz gelişini bekleyen dünyanın en büyük kentidir. Geçmiş ve gelecek yıkımlarla ilgili birikmiş yapı bilgisinin ilgili kısımları gelecekteki çalışmalara ışık tutacak biçimde - toplanmalı ve tartışılmalıdır.

Üstelik dünyadaki pek az kent İstanbul kadar zengin bir doğal ve tarihi mirasa sahiptir. Dünya mimarlığının laboratuvarı İstanbul olabilir. İstanbul tarihi ve coğrafi olarak ekolojik planlama üzerinde çalışma yapılacak yerdir. İstanbul'da yapılacak çalışmalardan alınacak dersler ülke için önemli derslerle yüklü olacaktır.

Enerji, su ve yiyecek öz yeterli, sağlıklı yeniden kullanılabilir malzemeli yapım örgütleyen ekolojik planlama afete karşı önlemler içerdiği gibi afet sorun ve acılarını azaltır. Bu nedenle yapı tasarımı ve malzemeleri temeline dayalı ekolojik ilkeler açısından teknikleri ayrıntılı çözümlenmelidir.

Bu çözümlemeler yerel coğrafya ve toplumsal-ekonomik koşullara, ulusal çerçevede uygulanmalıdır. İstanbul'un en stratejik noktalarından birinde konumlanmış, çevre sorunlarına boğulmuş ve çevre sorunları ile depreme karşı çözümlemelere en fazla gereksinimi olan bölgelerden yola çıkarak bu bileşimin yerelde nasıl olacağıının tartışılması önemlidir.

TANIMLAR

Bu çalışmamızda Ekolojik;

- “Sürdürülebilir, Doğal, Yaşamla İlgili, Sağlıklı, Ussal,
- Tasarımda biçim, konum, yön ve yalıtımı hesaplanmış, bilişim denetimli;
- Enerji etkin; kolektör, güneş pili, ısı pompası, ışık tüpü kullanan,
- Yağmur, yer ve yapı sularını kullanan,
- Yakın çevresinde kullanılabilir flora ve fauna gerçekleştiren
- Doğal ve sağlıklı malzeme kullanan
- Bu nedenle afet öncesi ve sonrası gereksinimleri en az olan olarak tanımlanmıştır. Bunların önemli bir bölümüne uymaya çalışan yapı ve yerleşimler ekolojik olarak nitelenebilir.
- Afete dayanıklı; strüktürü, biçim, malzeme ve özellikleri yörenin potansiyel sorunları ve tehditleri dikkate alınarak tasarlanmış.
- “Çevre dostu”, “Hafif”, “Sökülüp takılabilir”, “Örnek ve model olabilecek”
- “Deneme değeri olan” yapılar ile
- Bunlardan oluşan ve benzer ilkelerle planlanmış
- Yapı ve alanlardan oluşan yerleşim birimi afete dayanıklıdır.

Uygulama ve bütünleşme sürecinde afete dayanıklı ve büyük kent ölçeğinde ekolojik bir kent oluşturabilecek eko kentler ve, veya eko yerleşim parçaları Dünya ve Türkiye’de planlanmaktadır.

Sürdürülebilir, doğal, yaşamla ilgili, sağlıklı, ussal, tasarımda biçim, konum, yön ve yalıtımı hesaplanmış, bilişim denetimli; enerji etkin; kolektör, güneş pili, ısı pompası, ışık tüpü kullanan, ussal cephele.yağmur, yer ve yapı sularını kullanan, yakın çevresinde kullanılabilir flora ve fauna gerçekleştiren, doğal ve sağlıklı malzeme kullanan, bu nedenlerle afet öncesi ve sonrası gereksinimleri en az olan yapı ve yerleşimler ekolojik olarak tanımlanmıştır. Bu ilkeleri önemli bir bölümüne uymaya çalışan; sayılan araçlarının, yöresine göre kullanılabilir olanlarını kullanan, yapı ve yerleşimler ekolojik olarak nitelenebilir

Strüktürü, biçim, malzeme ve özellikleri yörenin potansiyel sorunları ve tehditleri dikkate alınarak tasarlanmış, “*çevre dostu*”, “*hafif*”, “olanaklar çerçevesinde *sökülüp takılabilir*”, “*örnek ve model olabilecek*”, “*deneme değeri olan*” yapılar ile bunlardan oluşan ve benzer ilkelerle planlanmış yapı ve alanlardan oluşan yerleşim birimi afete dayanıklıdır.

Yukardaki sistemlerin üretimine yönelik olarak;

- Üniversitelerin araştırma geliştirme olanakları, geliştirme enstitü ve merkezleri ile Mezuniyet sonrası eğitim programları kurulması yanında bu programlarının yukarıdaki amaca yönelik araştırma uygulama ereklerine yönlendirilecek,
- Belediyelerin ilgili araştırma projeleri ve uygulama ihalelerine talip olunacak,
- Toplu Konut gibi kamu girişimleri ve özel çevre geliştirme ve konut firmaları ile işbirliği yapılacak,
- AB fonları Dünya Bankası gibi finansman ve kredi kuruluşları sürekli izlenerek katkıları sağlanacaktır.

Değişik çalışmalar amaç doğrultusunda eşgüdülenerek geliştirilecektir.

Çalışma veri ve ürünlerin, uygulama çalışmalarının İstanbul'un bir noktasında mekansal olarak toplanması yerine;

- Örneğin bir ilçenin gereksinim duyduğu geliştirme alanında,
- Özel kesimin bir geliştirme projesinde veya
- Bir toplu konut alanında yahut
- Sorunlu bir alanda başlayacak bir üniversite yerleşkesi proje ve uygulamalarında rehber olması proje bütünlüğü korunduğu sürece girişimin zenginliğini oluşturacaktır.

Uygulamalar aşağıdaki temel bakış açılarıyla ele alınacaktır:

***İstanbul** çok ağır bir depremin kaçınılmaz gelişini bekleyen dünyanın en büyük kentidir. Enerji, su ve yiyecek öz yeterli, sağlıklı yeniden kullanılabilir malzemeli yapım örgütleyen ekolojik planlama afete karşı önlemler içerdiği gibi afet sorun ve acılarını azaltır.

Bu nedenle yapı tasarımı ve malzemeleri temeline dayalı ekolojik ilkeler açısından teknikleri ayrıntılı çözümlenmelidir.

***Bahçeşehir Üniversitesi Mimarlık Fakültesi** elemanlarından bir takım bu projenin hazırlanması ve uygulanması için gerekli çalışmaları başlatmıştır. Üniversite yönetimi Enstitü ve araştırma merkezleri birimi eliyle kendisine sunulan projeyi değerlendirerek üniversite araştırma programı olarak onaylamıştır.

*Bu çözümler **yerel coğrafya ve toplumsal-ekonomik koşullara**, ulusal çerçevede uygulanmalıdır. İstanbul'un en stratejik noktalarından birinde konumlanmış, çevre sorunlarına boğulmuş ve çevre sorunları ile depreme karşı çözümlerlere en fazla gereksinimi olan bölgelerinden yola çıkarak bu bileşimin yerelde nasıl olacağına tartışılması önemlidir.

Projenin diğer akademik aşamalarının tamamlanması için gereken, merkez oluşturulması, yol haritasının kesinleşmesi amacıyla yönelik yuvarlak masa ve uluslararası sempozyum hazırlıkları hızla sürmektedir;

- Yurtdışı ile akademik, araştırma ve finansmana yönelik ilişkiler geliştirilerek, sorun olanak ve kaynakların 2003 yıl sonuna kadar değerlendirilecektir;
- Birleşik projenin 2004'te başlatılması,
- 2005'te sahada uygulama denemelerine başlanması ve
- 2008 yılına kadar ilk aşamaların tamamlanması öngörülmektedir.

Sayısal olarak izlenecek bir CPM' ye baz olmak üzere zaman akış tablosu taslağı aşağıda sunulmuştur:

2003 Ocak	BŞÜ ENAR Projesi; Hazırlık, Uygulama, Onay, izleme
Şubat	Taslak programın hazırlanmasının tamamlanması
29-30 Mart Nisan	3.Türk Eko buluşmasında projenin ilk tanıtımı Zeytinburnu için Kentsel Model araştırması önerisinin umulan onayı
26-27 Mayıs	Bahçeşehir Üniversitesinde projenin irdelenmesi, son halinin verilmesi ve yol haritasının kesinleştirilmesi
Haziran	"BŞÜ Ecomerkez" teklifinin onaylanarak çalışmaya başlaması
Ekim	"Ekoloji ve yerel yönetimler mezuniyet sonrası programı" başlaması
11-13 Kasım 2004	"Uluslararası İstanbul Sempozyumu" AT/6, 9, 11 WB, UNDEP Ulusal ve uluslararası kaynak yaratma çabalarının örgütlenmesi,
Haziran	Uygulama Mastır planı uygulamaların başlaması, Sonuçlar üzerine ön araştırmaların başlaması
2004	UIA İstanbul Kongresinde tartışma ve değerlendirmelerin alınması
2005	Projenin sonuçlanması
2008	Sonuçların değerlendirilmesi; İndeksli yayınlar, Özel sayı ve kitaplara dönüştürülmesi, Patentlenmesi Sonuçların özel kesime ve diğer ilgililere devredilmesi.

UYGULAMA AŞAMALARI ve HARCAMALAR

Planlama aşamalarının belirlenmesi

- Yerleşme ve yapı politikalarının belirlenmesi
- Afete karşı politikaların geliştirilmesi
- Ekolojik ve afete dayanıklı çevrelerin yaratılmasını sağlayacak temel ilkelerin kesinleştirilmesi
- İlkeler dayalı altyapı, zemin mekaniği planlamalarının geliştirilmesi.

Uygulama

- Afet sonuçlarını önleyici yasa, kural ve emirlerin bir sistem halinde bütünleştirilmesi
- Kaynakların uygun kullanımı ilkelerinin belirlenmesi
- Afet sonrası özel haller çözümlerlerinin tamamlanması

Tasarım

- Afet alanının planlaması
- Afet alanında kentsel tasarım
- Afet alanında yapı tasarımı

A- Araştırma

1. Veri toplama
2. Sınıflama
3. Eşgüdüm

B- Planlama

4. Küçük Çekmece
5. Seçenekler
6. Afet sonrası İstanbul'u kurmak

C- Tasarım

7. Tek örnek yapı
8. Çevre birimi
9. Mahalle
10. Semt
11. Ekolojik peyzaj, planlama ve uygulamaları olarak düşünülmüştür.

Harcamalar

a- Gezi

Veri toplama
Görüşmeler
Öneriler üstüne panel ve sempozyumlar

b- Hizmet satın almaları

Planlama
Uygulamaların izlenmesi
Yardımcı sekreter ya kiralanması,

c- Madde alımları

Çizim, basım malzemeleri
Ölçüm malzemeleri
Yapı ve çevre üretim araçları,

d- Araç gereç alımları,

e- Basım- yayın için araştırma ve yayın giderleri olarak görülmektedir.

Petrol şirketleri' de temiz enerjilere dönüyor. BP istasyonunda PV çatılar

Çevre bakanlığı için ekolojik gökdelen öneri

Commerzbank - Norman Foster- Frankfurt Gök Bahçeler

BOZKIRDAKİ BAŞKENT ANKARA

Doc. Dr. A.Ergin Duygu

Ankara Üniv. Fen Fak. Biyoloji Bölümü

Her ne kadar tarih kitaplarında Timur'un Ankara Meydan Savaşında fillerini ormana gizlediğini okumuş olsak da Orta Anadolu'nun ve doğal olarak başkentimizin çevresinin bozkır oluşunu kanıksamışızdır. Kara veya demiryolu ile yaptığımız yolculuklarda saatlerce güneş altındaki sarı otlar, kahverengi toprak ve maalesef toprağını da kaybetmiş gri kayalardan oluşan manzara içimizi sıkıca da değişmez doğa yasası imiş gibi benimser ve isyan etmeyiz. Arada bir akarsu, göl veya gölet, yeşillik görünce de küçük mutluluğumuzla avunur geçeriz.

Bu sorunu da ele alan genç Cumhuriyetin A.O.Ç., Çubuk Barajı gibi örneklerle temelini attığı restorasyon projesi, ODTÜ plantasyonları gibi bazı gelişmelerle sınırlı kaldığından, artık yol kenarlarındaki kayalıklardaki oyuntu erozyonlarına, Konya tarafındaki ana kaya tepelerine de alıştık. Popüler yerli televizyon dizilerindeki manzaralar bu manzaranın tüm yurt düzeyinde giderek artan hızla yayıldığını gösteriyorsa da algılayamıyoruz maalesef. ODTÜ ibrelili plantasyonlarında olduğu gibi bir çok ağaçlandırılmış bölgelerde ağaçların gölgesindeki toprağın cansız, bitki örtüsüz olmasını da normal kabul ediyoruz. Örtücü bitki tabakasından mahrum kalan toprağın erozyona açık olması da bizi rahatsız etmiyor. Babil asma bahçelerinin bulunduğu,

Mezopotamya uygarlıklarının birbirini izlediği yörelerin kum çöllerine dönüşmüş olması da bizi şaşırtmıyor. Eski Mısır uygarlıklarının devasa piramitlerinin de kum çöllerinde yaşamayı çok seven, anlaşılması güç insanlar tarafından yapılmış olduğunu var sayıyoruz her halde.

Yoktan var edilmiş başkentimizde “bir karış vatan toprağı için, ...”, “şüheda kanı ile ıslanmış kutsal vatan toprağı...” sözleriyle süslenmiş söylevleri huşu içinde, tüylerimiz diken, diken, gözlerimiz yaşlı dinler ve alkışlarız. Buna karşılık her yıl baraj göllerini doldurarak ömürlerini kısaltan, Kızılıрмаğı kızılaştıran, tarım arazilerindeki verimli tabakaları denizlere götüren, yılda 500,000 ton veya 1,500,000,000 ton düzeyinde olduğu söylenen “vatan toprağı” bizi pek duygulandırmaz.

Çocuklarımızın, torunlarımızın geleceğı için özel okullara, hazırlık ve dil kurslarına elimizden geldiğince para akıtırız ama büyüdüklerinde hangi çölde yaşamak zorunda kalacakları gibi bir soru aklımızın ucundan bile geçmez. Türkiye'nin çok da uzun olmayan bir süre önce kendi nüfusunu besleyebilen ülkelerden biri olduğunu anımsarız ama günümüzde vitrinleri süsleyen ithal meyve, sebzenin temelde döviz sorunu olmayıp, çevre sorunu olduğunu düşünmeyiz.

En kötüsü de tüm bu sorunları Başkentimiz Ankara düşünmez, biz Ankara'lılar da diğer illerdeki vatandaşlarımız gibi doğal, kaçınılmaz bir durum olarak kabul eder, geçeriz. Gazetelerde, televizyonlarda bu gelişmelerle ilgili kısa, kıyıda, köşede kalan haberler, projeksiyonlar da ilğimizi çekmez. Bu noktada yakın zamanda medyaya yansıyan birkaç örneğe değinmekte yarar olabilir: “Türkiye Cumhuriyeti orman katliamında dünya ikinciliğine yükseldi, 1980 yılında orman alanı oranı açısından 33. Sırada olan ülkemiz 55.liğe düştü (Anka, 29 Nisan 2003)”, “Türkiye'nin son 70 yıllık yağış ortalaması 500 kg/m2 idi, son 10 yılda bazı bölgelerde 350 kg. düzeyine düştü (2002 yılı dünya meteoroloji günü nedeniyle Dev. Met. Gen. Müd. Adına Ziya Çolak tarafından yapılan açıklama)”, “Su krizi kapımızda: Türkiye'de kişi başına düşen su miktarı olan 1,600 m3, su zengini olan ülkelerdeki 10,000 m3

ile karşılaştırıldığında su krizi geliyor (2002 Haziran, Dsİ Gen. Müdürü Mümtaz Turfan)”, “Çölleşme kaybımız 42,000,000,000 \$ (17 Haziran 2002 Dünya Çölleşme ile Savaşım günü nedeniyle Orman Bakanlığı tarafından yapılan yazılı açıklama)”.

Sonuç, Nasreddin Hoca “bindiğın dalı kesiyorsun, düşeceksin” demekte, geriye kalıyor ölümün ne zaman geleceğini sormaya. Uluslararası iklim değişikliği ve çölleşme konuları ile ilgili kuruluşların projeksiyonlarına göre Türkiye'nin büyük kısmındaki yıllık yağış ortalamaları B. M. Gıda ve Tarım Örgütü (F.A.O.) tarafından belirlenen çöl sınırı olan 250 mm'nin altına düşecek. Ne yapalım, “elle gelen düğün, bayram”, “gün ola harman ola”, “Allah herkesin rızkını verir” demiş atalarımız, Ata'mız da “hayatta en hakiki mürşit ilimdir, fendir” gibi hala ne niyetle söylenmiş olduğu pek anlaşılamamış olan bir özdeyişle Cumhuriyeti gençliğe emanet etmiş. Ya Ankara'nın taşına, gelecek nesillerin gözyaşına bakacağız, ya da bilimsel çözümler arayacağız.

Ararsak bilimsel çözüm arayışları, çabaları, strateji, plan ve uygulamaların ne kadar yaygın olduğunu görebiliriz. Birkaç örnekle kalkınmakta olan ülkelerin de ulusal strateji, plan ve uygulamalara imza atabildiğini kanıtlamakta yarar olabilir: Mısır, Tunus, Namibya, Endonezya, Çin, Hindistan, Somali, Svaziland, Moğolistan, Brezilya,....

Bu noktada “aday ülke” olduğumuz Avrupa Birliği'nin Türkiye'ye henüz yansımamış olan çölleşme, erozyon, kuraklaşma, toprak kirlenmesi, su kirlenmesi, yenilenebilir ve temiz enerji gibi tüm “sürdürülebilir kalkınma” konularında kararları, beyaz belgeleri, alt örgütleri, uygulamaları olduğunu da anımsamakta yarar var.

Çok da uzun olmayan bir süre öncesine kadar “deniz kir tutmaz” diye bilinirdi, bugün Akdeniz'in ölmekte olduğu biliniyor. Ankara'dan “Sürdürülebilir” sözcüğünü “sürdürülebilir borç çevirme” dışındaki konularda da duyabilme ve “su akar, Türk bakar” deyişinin “su kurur, toprak akar, Türk bakar” güncellemesinden kurtarılması ümidi ile...

ANKARA'NIN SON VADİSİ: İMRAHOR

8 HAZİRAN 2003

PİKNİK

AOÇ

UNİVERSİTELER

İMRAHOR

ELMADAG

Kuralsız, kontrolsüz ve plansız büyüme, Ankara Yeşil Kuşağı'nın en önemli parçalarından birini daha yok etmek üzere. Büyükşehir Belediyesi'nce imara açılma çalışmaları sürdürülmekte olan İmrahor vadisinde, **8 Haziran Pazar** günü, çevre haftası kapsamında düzenleyeceğimiz **pikniğe**, (hemen yanı başımızda olmasına rağmen) vadiyi henüz görmemiş olanlar başta olmak üzere, herkesi davet ediyoruz.

- BULUŞMA

Yer: Doğukent Bulvarı, Vadi 2000 Sitesi önü
Saat: 11:00

*Vadi hakkında kısa bir sunuş ve bakı noktalarından vadinin incelenmesi. **

- VADİ ETRAFINDA GEZİ

Saat: 11:30 12:00

*Doğukent Bulvarı ve Çevreyolu boyunca vadi sınırları üzerinde araçlarla gezi ve vadiye iniş ***

- VADİDE PİKNİK

Başlangıç saati: 12:00

Vadi tabanında piknik, konser ve uçurtma şenliği. Yiyeceklerinizi ve piknik malzemelerinizi yanınızda getirmenizi rica ediyoruz.

* İmrahor vadisi ile ilgili ayrıntılı bilgi için, tanıtım broşürü Mimarlar Odası Ankara Şubesi'nden temin edilebilir. Her türlü soru ve öneriniz için aşağıdaki iletişim bilgilerini kullanabilirsiniz.

* Vadiye ulaşım ve çevresinde gezi için, kendi araçları ile katılmayacak olanların, otobüs sayısı belirlenebilmesi amacıyla kayıt yaptırmaları rica olunur.

Tel: 417 86 65

Faks: 417 18 04

e-posta: imrahor@mimarlarodasiankara.org

ENERJİ, ENTROPİ, KAOS

Arif Künar

Elektrik Mühendisi

İÇİNDE YAŞADIĞIMIZ MEVCUT VE KRONİK “ENERJİ VE EKOLOJİ KRİZİNİ” AÇIKLAMAYA ÇALIŞIRKEN ÖNCELİKLE TARTIŞMAMIZ GEREKEN KAVRAMLAR; “ENTROPİ” VE “KAOS”TUR. BİLİNDİĞİ ÜZERE, HER KRİZ ÖNCESİ VE SONRASI ÇOĞUNLUKLA “KAOTİK” ANLARDIR. ENERJİ TÜKETİMİMİZ ARTTIKÇA, ENTROPİ ARTMAKTA VE ENTROPİ ARTTIKÇA DA; KAOS ARTMAKTADIR. AYNI ZAMANDA “EKOLOJİK DENGİ”NİN BOZULMASI, “SERA ETKİSİ”, “GLOBAL ISINMA” VE “OZON TABAKASI”NIN DELİNİMESİ BÜYÜMEKTE, ÜRETTİĞİMİZ “RADYASYON”, “ELEKTRO-MANYETİK” DALGALAR EVRENE YAYILMAKTA, HAYAT KALİTESİ-DOĞA-BİYOLOJİK “DENGEMİZ” GİDEREK DAHA ÇOK BOZULMAKTA, “HUZURSUZLUĞUMUZ”, “SEVGİSİZLİĞİMİZ” ÇOĞALMAKTA VE “KRİZ” GERİ DÖNDÜRÜLEMEZ BİR HALDE DAHA DA DERİNLEŞMEKTEDİR.

AYRINTIYA VE TEORİSİNE FAZLA GİRMEDEN, EN GENEL ÇERÇEVEDE; “ENERJİ, ENTROPİ, KAOS” KAVRAMLARINDAN NE ANLADIĞIMIZDAN BAHSEDELİM ÖNCELİKLE..

VE

AYDINLANMA...

Enerji...

Enerji her yerdedir ve evren; enerjiden, onun birbirlerine dönüşümünden, birbirleriyle yaptıkları danstan oluşmaktadır. Evrende gördüğümüz, görmediğimiz, algıladığımız, hissettiğimiz herşey enerjidir. Bizler de enerjiden oluşmaktayız. Sevgili Çetin Göksu Hocamız da bu felsefeyi, yazdığı kitabında “Enerjetizm” olarak tanımlamakta ve özetle; “evrenin bir enerji olgusu olduğu ve yaşamın da bu olgu üzerine kurulduğu”, “İnsan bağımsız bir ve bütün olan, içinde enerji dönüşümleri yapabilen BİR ENERJİ VARLIK'tır” şeklinde ifade etmektedir.

Entropi...

Bilindiği üzere termodinamiğin, iki temel yasası vardır. Termodinamiğin 1. ve 2. yasaları sadece kapalı sistemlerde geçerlidir.

1. yasa; evrendeki toplam enerjinin sabit olduğunu ve enerjinin yok edilemeyeceğini söyler. Enerjinin korunumu yasası olarak da bilinir. Bu yasaya göre enerji değişik formlarda bulunabilir. Isı, ışık, radyasyon, kimyasal, mekanik, elektrik, güç, ses, renk, düşünce, sevgi, yaşam, hareket vb. enerji çeşitlerine örnek olarak sayılabilir. Sayılan enerji çeşitleri yine 1. yasaya göre birbirlerine dönüşebilir.

2. yasaya göre tüm doğal ve teknik enerji dönüşüm süreçleri tersinmezdir ve bu süreçlerin yönü hep olasılığı yüksek olan duruma doğrudur. Isı enerjisi, sıcaklığı yüksek olan cisimlerden düşük olanlara doğru akar. Bu süreç tersinmezdir. Yani dışardan yardım olmadan ısı, düşük sıcaklıktaki cisimden yüksek sıcaklıktaki cisme ısı aktarmak mümkün olmaz. Isı enerjisi hiçbir zaman tümüyle bir diğer enerji formuna, örneğin mekanik enerjiye dönüşmez. Ancak bu saptamadan, dönüşüm süreci esnasında, enerjinin bir kısmının yok edildiği anlamı çıkarılmamalıdır. Çünkü 1. yasaya göre enerji yok edilemez. Bunun anlamı; ısı enerjisinin bir kısmının iş üretme yeteneğinden yoksun

kalmasıdır. Potansiyel enerji, kinetik enerji, elektrik enerjisi gibi "daha kaliteli" olan enerji formları dönüşüm esnasında; "düşük kaliteli" enerji formuna, örneğin ısı enerjisine dönüşür. İşte, kalitesi düşen enerji için kullanılan ölçüye "entropi" adı verilir. Entropi kavramı sezgisel bir büyüklüktür, kendine özgü bir birimi yoktur ve sıcaklık, basınç, ağırlık vb fiziksel büyüklükler gibi ölçülmesi mümkün değildir. Entropi artışı sonunda, sistemde ısı eşitliğe ulaşılır. Bardak içindeki suya konulan buz parçası bir müddet sonra erir ve bardaktaki suyun sıcaklığı (veya oda sıcaklığı ile) bir dengeye kavuşur.

Kaos...

Kaos teorisi, Newton'un belirlenmiş, rastlantıya yer vermeyen mekanik evreninden, “fiziksel bir sistemin belli bir zamandaki buna başlangıç zamanı diyoruz-durumunu yani konum ve hızlarını biliyorsak diğer herhangi bir zamandaki durumunu da kestirebiliriz” diye özetlenebilen klasik mekanik felsefesinden, düz çizgili geometrisinden çok farklı tanımlamalar getirmektedir. Buna göre, doğal sistemler; ontolojik (duyular üstü, madde olmayan yapı-enerji hali, duyularla kavranamayan) olarak kırımlı (fractal), dinamikleri açısından ise düz çizgisel olmayan (non-lineer) özelliklere sahip görünmektedir. Hangi değişkenin neyle etkileşime girdiği belli olmamakta ve eski fizik, newtoncu mekanik paradigmalara göre; bir değişkene müdahalenin ne tür sonuçlara (neden-sonuç ilişkisi) yol açacağını önceden bilinebilirliğine ilişkin öngörüşünü geçersiz kılmaktadır.

Kaos teorisi; sistemlerin düz çizgisel ilerleyen denge durumunda olmadığını, buna karşılık denge durumu, dengeye yakın durum, kaos durumu olmak üzere farklı durumlardan geçtiklerini belirtmektedir. Bu durumlara geçmeden önce çatallanmalar oluşmakta ve çatallanmaların çoğalmasıyla kaos durumuna geçilmektedir. Kaos, hangi durumlarda ya da hangi sistem ve yapılarda ortaya çıkar, bir yapı ya da sistem

hangi durumda kaotiktir sorularına yanıt vermek güçtür. Kaosun varlığını saptamak oldukça belirsiz bir durumdur. Diyelim ki seçtiğiniz herhangi bir sistem için bir zaman içinde değişim kurguladınız. Bu değişimin “başlangıç durumuna hassas bağlılığa” sahip olduğunu nasıl anlayacaksınız? Kaotik olabilme olasılığı taşıyan bir yapının, yani potansiyel kaotik bir sistemin, gerçekte ne zaman kaos durumuna geçeceğini önceden bilinemezliği zaten sistemin esas özelliğidir.

Kaos ve Entropi...

Dış dünya, ya da çevresi ile madde ve enerji alış verişinde bulunan açık sistemler, örneğin canlı organizmalar ve makinalar doğadaki entropinin genel artış eğilimine karşıt davranış içindeki adacıklardır. Bu özellikleri sayesinde bu varlıklar organizasyonlarını (düzenliliklerini) sürdürebilirler. Yani yaşarlar.

Banyo küvetinin zıt taraflarından doldurulan sıcak ve soğuk su bir müddet sonra birbirine karışır ve ısıl dengeye ulaşır. Bu örnekten, kendisi de kapalı bir sistem olan evrenin düzensizliği ve karmaşayı tercih ettiğini söyleyebilir miyiz? İşte “istatistiksel fizik” bu sorunun yanıtını araştırır ve istatistiksel fiziğe göre; doğa gelişi güzelliği, ısı eşitliği ve organizasyonun olmadığı, bileşenlerin birbirine karıştığı bir tekdüzeliği tercih eder. Yani sosyal boyutu dahil evrende herşey "yokuş aşağı" gider. Sistem içindeki düzensizliğin (ve kaosun) artışı entropi artışıyla orantılıdır.

Tüm evrenin entropi yasalarına tabi olduğu varsayılırsa, bu çok iyi örgütlenmiş, birbiriyle sıkı sıkıya elektronik, elektrik, mekanik modüller halinde eşleştirilmiş teknolojiler-sistemler, piyasa kurallarıyla oluşan şirketler hatta ülkeler; zamanla yavaşlamak, parçalanmak, dağılmak hatta yok olmak zorundadırlar (örneğin; buharlı makinalar, beta video sistemi, nükleer enerji, Enron Şirketi, Osmanlı İmparatorluğu, Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği ve muhtemelen ileride “Süper Güç” ABD gibi...).

Huzur(Sevgi) = Enerji - (Kaos*Entropi)

Yukarıda saydığımız “insan eliyle” oluşturulan bütün bu sebebler ve sonuçlarının dünyamıza etkisi; aslında evrenin kaotik sistem yapısının “doğal” bir sonucudur. Ancak bu tür olayların önceden belirlenemezliği, özellikle şiddetinin, boyutunun ve yaratacağı tahribatın önceden bilenemezliği, entropinin artması sonunda oluşacak kaotik yapının da boyutlarının tam olarak kestirilememesine neden olmaktadır. Nitekim

sera etkisi, global ısınma ve ozon tabakasının delinmesi, türlerin azalması, radyasyon konularında, uzmanların olayların boyutlarına ilişkin yaptıkları açıklamaların, tespitlerin yetersizliği ve hatta ciddi fikir ayrılıkları bu durumu açıkça göstermektedir.

Günümüzde yoğun-yüksek enerji kullanımının yani entropinin giderek artması, içinde bulunduğumuz hayatın-doğanın giderek düzensizliğe, yok olmaya doğru yol alması; fiziksel-dışsal olduğu kadar “metafiziksel-içsel” yapımızı da doğrudan etkilemekte ve kronik bir “huzursuzluk” halini yaşamamıza neden olmaktadır.

Aslına bakılırsa; kozmik evren ve biz insanlar; “kaos”un ta kendisiyiz. Sevgili Tolga Yarman Hocamın ifadesi ile “bizler, kaosun torunlarıyız”. Çünkü “evren” ve “kaos” bizim dışımızda değil, tam da içimizde. Yani, evren bizim “makromuz”, bizler evrenin “mikrosuyuz”. İnsanlık tarihinin binlerce yıllık kadim birikimiyle oluşan bu felsefe (Aborijinlerden, Kızılderililere, Uzak Doğu Felsefelerinden, İslam-Tasavvuf Felsefelerine, Derin Ekoloji Düşüncelerine kadar); “tekliğin birliği, birliğin tekliği” ve/veya “vahdet-i vücud; varlığın birliği” diye de ifade edilebilir. Bu felsefe Tao, Buda, “Ene-I Hak” diyen Hallac-ı Mansur, Muhyittin İbnü'l Arabi, Niyaz-i Mısri, Hacı Bektaşî Veli, Yunus Emre, Mevlana gibi bilgiler tarafından binlerce, yüzlerce yıl önce ortaya konmuştur. Eğer, insanlar ya da en azından tek tek bireyler, bu durumu idrak ederek (farkındalık ya da aydınlanma hali), kozmik bilince, yani bir üst bilinç seviyesine kavuşabilirsek, “kainatın” bütün seslerini, enerji dönüşümlerini-titreşimlerini hissedebilirsek ve kendimizi enerjinin kozmik dansının “frekansına” ayarlabilişsek, özetle “tekliğin birliğine” varabilirsek ancak; gerçek ve nihai bir “huzura”, “aşka”, “sevgiye” erişebiliriz.

Oysa insanlar; yaşadıkları hızlı-yüksek-yoğun enerji kullanımlı hayat tarzlarıyla, egolarıyla, hırslarıyla, akıllarıyla kendilerini kainatın “tek” efendisi vaziederek, kozmik evrenin sadece mikro bir parçası olduğunu unutup, kendi iç aydınlanmalarını ve farkındalıklarını oluşturamadıkları için; binlerce yıldan beri hep mutlak “huzur” aradığını sanmış, ancak giderek daha da “huzursuz”, “sevgisiz” olmuştur.

Ancak tam da bu noktada, önce kozmik bilince erişebilirsek ve buna bağlı olarak yüksek enerjili hayatımızı-halimizi (sürekli daha çok üretmek-tüketmek

Bu yazı, 1 Haziran 2002 tarihinde, İzmir-Karaburun'da düzenlenen “9. Kaos ve Ütopyalar” toplantısında yapmış olduğum konuşmanın metin olarak sonradan düzenlenmiş halidir.

-hızlanmak-büyüme-yoketmek-elde etmek-almak üzerine kurulu hayat sistemlerini) tedrici olarak terk edip, daha düşük seviyeli bir enerji kullanımı ve doğrudan doğa ile uyumlu “sade hayat” tarzına geçebilirsek, hem entropi yavaşlayacak hem de Lorenz'in bahsettiği; kaosun “kelebek etkisinin” gücü, Schelling'e göre de; “kaos= potansiyel güçlerin metafiziksel birliği” muhtemel trajedilere, felaketlere belki de daha az yol açabilecektir. Çünkü ekolojik ve kaotik sistemlerde küçük değişiklikler öngörülemeden büyük değişikliklere yol açarken, kimi zaman da büyük değişiklikler küçük ya da etkisiz değişmeye yol açabilmektedir.

Bunu en güzel eski bir şiir anlatmaktadır;

“Bir çivi kaybolduğu için bir nal kayboldu,
Bir nal kaybolduğu için bir at kayboldu,
Bir at kaybolduğu için bir atlı kayboldu,
Bir atlı kaybolduğu için bir haber kayboldu,
Bir haber kaybolduğu için bir savaş kaybedildi,
Ve bir savaş kaybedildiği için bir krallık yok oldu.”

Sonuç olarak zihnimizin bir “gerçeklik” olarak varsayarak kabul ettiği bütün bu başlangıcı/sonu-sonucu belirsiz teorilerden ve bu çok karmaşık durumlardan, en azından benim anlayabildiğim ve nacişane vardığım nokta şu ki, bireyler olarak bu dünyada yapmaya çalışacağımız en önemli şey; her ne şekilde olursa olsun önce kendi aydınlanmamızı gerçekleştirebilmek, farkındalıklarımızın farkına varabilmek, en azından ortaya çıkarmak, kendimizi tanımak, bu vesile ile kainatı algılayabilmek ve nihayetinde kainattaki herşeyi “kayıtsız-koşulsuz” sevebilmek. Bunun için kuşkusuz birçok “yol” vardır, ancak her insan yolunu kendi arar ve bulmaya çalışır. Her yıl “Ütopyalar Toplantısı”na katılan insanların tümü de, zaten kendi “yollarında” bu “içsel” arayışlarını sürdürmektedirler. Belki de zaten bu “yolun” bir sonu yoktur ve “yolculuk” dediğimiz şey; aslında “yolun” bizi kendisidir. Önemli olan “yola çıkmak” ve sadece “yolda” olmaktır.

KAYNAKÇA

- James Gleick; *Kaos*, TÜBİTAK Yay., 1995
- Prof. Dr. Güngör Gündüz; *Kargaşa Kaos ve Şekil Oluşumları*, ODTÜ Yay., 2002
- Prof. Dr. Çetin Göksu; *Güneş Bilinci*, İmaj Yay., 1996
- Chislaine D. Martel; *Ben Enerjim*, Arion Yay., 1998
- Prof. Dr. Necmi Gürsakal; *Yeni Bilim*, Bilgi Toplum Dergisi 2. Sayı 9.
- Ütopyalar Toplantısı sunuşları ve dostlarla Karaburun'un coşuklu dalgalarının şarkıları eşliğinde kumsalda yapılan muhabbetler.

BİNALARIN SÖKÜMÜ VE YIKIMI

Ankara Kavaklıdere semtinde yıktırılmış bir binadan geri kalanlar

Ahlatlıbel'deki döküm yerinden çok önce yol kenarı ve ormanlık içinde kaçak olarak dökülen moloz yığıntıları.

Soofia Tahira Elias-Özkan

Y. Doç: ODTÜ Mimarlık Fakültesi

TASARIM VEYA YAPIM AŞAMASINDA

HİÇ BİR MİMAR, YAPILACAK BİNANIN

ÖMRÜNÜ TAHMİN ETMEZ VEYA

EDEMEZ. BİLAKİS, KENDİNCE GÜZEL

TASARLADIĞI BİNANIN TAC MAHAL GİBİ

DAİMİ VE KALICI OLACAĞINI DÜŞÜNÜR.

HALBUKİ ÇOĞU BİNANIN ÖMRÜ PEK

UZUN SAYILAMAZ, VE BU BİNALAR

ENİNDE SONUNDA YIKILMAYA

MAHKUMDURLAR.

Bütün dünyada her gün binlerce bina ömrü veya işlevi tükettiği için yıktırılıyor. Bu binaların yıkımından binlerce ton yapım malzemesi ve moloz çıkıyor ve onların uygun bir şekilde bertaraf edilmesi gerekiyor. Dünya ülkelerinde katı atıkların bertaraf edilmesi yasalara ve yönetmeliklere tabidir, ve aykırı davrananlara maddi ve manevi cezalar uygulanır.

Türkiye'de de Çevre Bakanlığınca hazırlanıp 14.3.1991 tarih ve 20814 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmış olan Katı Atıkların Kontrolü Yönetmeliği'nin 1. maddesine göre bu yönetmeliğin amacı "her türlü atık ve artığın çevreye zarar verecek şekilde, doğrudan veya dolaylı bir biçimde alıcı ortama verilmesi, depolanması, taşınması, uzaklaştırılması ve benzeri faaliyetlerin yasaklanması, çevreyi olumsuz yönde etkileyebilecek olan tüketim maddelerinin idaresini belli bir disiplin altına alarak, havada, suda ve toprakta kalıcı etki gösteren kirleticilerin hayvan ve bitki nesillerini, doğal zenginlikleri ve ekolojik dengeyi bozmasının önlenmesi ile buna yönelik prensip, politika ve programların belirlenmesi, uygulanması ve geliştirilmesidir."

Katı atıklar, evsel ve sanayi atıkları olarak iki guruba ayrılır, ayrıca bunlar çevreye zararlı veya zararsız vasıflarından dolayı değişik muamelelere tabi tutulurlar. Binaların yapımı veya yıkımından çıkan malzemelerin çoğu zararsız sayılırken unutmamak gerekir ki asbest kadar bir çok boya ve yapıştırıcı da zararlı atıklar sınıfına girer ve bu malzemelerin diğer katı atıklardan ayrıştırılması gerekir.

Devlet İstatistik Enstitüsü'nce periyodik olarak yayınlanan Çevre istatistikleri, "Su Havzaları ve Hava Kirliliği" ile ilgiliyken, katı atıklarla ilgili veriler ancak 1993 senesinde ve sadece bir kere yayınlandı. Ama ne yazık ki, bunda da bina inşaat veya yıkımından çıkan atıklar hakkında hiç bir bilgi verilmediğinden, bu tip atıkların ülkeye verebileceği ekolojik zararları tahmin etmek çok güçtür.

Bina yapımından önce nasıl ki inşaat ruhsatı alınması şart ise, yıkımından önce de belediyelerce onaylanan yıkım izni alınması gerekir. Yasalar bunu gerektirdiği halde, genellikle mal sahiplerinin veya müteahhitlerin izin almadan binaların yıkımına gittiği bir araştırma sonucu anlaşılmıştır. Ankara'da Çankaya Belediyesi'nce verilen yapı inşaat ruhsatlarından toplanan bilgilere göre, teftiş sırasında arsaların %50 'sinde moloz tesbit edilmiştir ve bu durum, arsanın üstünde bulunan binanın izin alınmadan yıktırıldığına işaret eder. Yine bu ruhsatlardan toplanan verilere göre atılması gereken molozun miktarı senede 40 ila

55 bin metre küp arası değişir¹. Bu azımsanacak bir miktar değildir çünkü bunun içine, ne Ankara'daki diğer belediye sınırlarından çıkan molozun miktarları dahil edilmiştir, ne de şehirde devam eden bina yapımından çıkan inşaat atıkları tesbit edilebilmiştir.

Katı atıkların kontrolü yönetmeliğinin 2. maddesine göre bu yönetmelik, *“meskun bölgelerde evlerden atılan evsel katı atıkların, park, bahçe ve yeşil alanlardan atılan bitki atıklarının, iri katı atıkların, zararlı atık olmamakla birlikte evsel katı atık özelliklerine sahip sanayi ve ticarethane atıklarının, evsel atık su arıtma tesislerinden elde edilen (atılan) arıtma çamurlarının, zararlı atık sınıfına girmeyen sanayi arıtma tesisi çamurlarının, hafriyat toprağı ve inşaat molozunun toplanması, taşınması, geri kazanılması, değerlendirilmesi, bertaraf edilmesi ve zararsız hale getirilmesine ilişkin esasları kapsar.”*

Bu esaslara göre belediyeler katı atıkların bertaraf edilmesi için döküm yerleri belirlerler ve genelde hafriyat toprağı ve molozların döküm yerleri evsel atıklardan ayrı tutulur. Ankara'da Çankaya Belediyesi'nce gösterilen döküm yerleri Atatürk Orman çiftliği, Mühye ve Ahlatlıbel köylerindedir ve bu döküm yerlerinde toprak veya molozun atılabilmesi için metre küp başına para ödenir. Çevre mevzuatlarına rağmen bir çok kere yol kenarlarında, ormanlık arazide veya sahipsiz arsalarda moloz yığınları görmek mümkündür. Her ne kadar 2872 sayılı Çevre Kanununa bağlı yönetmeliklerde katı atık üretim ve bertaraf etme aşamasında uyulacak esaslar belli edilmiş ve tüketicinin bilgilendirilmesi öngörülorsa da, kaynak ve kontrol kıtlığından dolayı durum henüz tatmin edici seviyeye ulaşamadi².

Ekolojik dengelerin bozulmaması gerektiği, aksi takdirde bütün canlıların büyük ve dönüşümü olmayan zararlara maruz kalacağı dünyaca kabul edilmiş bir gerçektir. Katı atıkların miktarını azaltmayı, hatta mümkünse sıfıra indirmeyi hedefleyen dünyanın sloganı artık “return, reduce, reuse and recycle” yani **“iade et, azalt, tekrar kullan ve geri kazan”** olmuştur. Binaların yıkımından dolayı ortaya çıkan atık miktarlarının azaltılması için bu slogana artık bir de “recover” yani “kurtar” sözcüğü eklenmiştir. Gelişmiş veya gelişmekte olan ülkeler bu konuda hassas davranıyorlar ve binaların yıkımından daha çok sökümünü tercih ediyorlar.

Bilindiği gibi bina yıkımından katı atık olarak sadece moloz çıkmaz, binanın yapımında kullanılan tüm malzemeler de bertaraf edilmesi gereken katı atık olarak ekolojik tehlikeler arz ederler. Yıkım atığı hem hacim olarak çok yer tutar, hem de kompost olması

neredeyse imkansız bir başbelasıdır. Ondandır ki bu atığın tehlikelerden haberdar kişiler ve kurumlar binaları yıkmak yerine sökme yoluna gidilmesi için büyük çaba gösteriyorlar. CIB³ Task Group 39 (TG39) olarak kurulan “Deconstruction” yani “Bina Sökümü” ile ilgili 39 numaralı “iş gurubu” bu alanda öncülük ediyor. Bu guruba dahil ülkelerin bilim adamları binaları yıkmadan mümkün olduğu kadar fazla malzemeyi en az zarar vererek kurtarmaya çalışıyorlar ve bu malzemelerin yeniden kullanımını hedefliyorlar. Öte yandan tekrar kullanılamıyacak malzemelerin geri kazanımını mümkün kılması için de yoğun araştırmalara yönelmiş bulunuyorlar.

CIB TG39 'un üyeleri binaların yıkımını gerektirmeyen ve kolay sökülebilecek şekilde tasarlamayı teşvik ediyorlar. Bu bağlamda muhtelif ülkelerde düzenlenen uluslararası konferanslarda çeşitli bildiriler sunulmuştur. Bütün bu çaba ve özenin arkasında yatan hedef, binaların yapımı ve yıkımından dolayı üretilen katı atıkların miktarlarını azaltmak, veya geri kazandırmak, ve dünyamızın bozulmaya yüz tutan ekolojik dengesini daha fazla bozulmaktan korumak, hatta iyileştirmektir.

Türkiye dahil, çoğu ülkelerin yasaları geri kazanımı destekliyorlar. T.C. Çevre Bakanlığı'nın yönetmeliklerinde “katı atıklardan geri kazanılmış malzeme üretenlerin özendirilmesi” tavsiye edilir ama bunlar arasına yapım malzemeleri dahil edilemiyor, çünkü TSE henüz geri kazanılmış inşaat malzemelerini onaylamamış veya Bayındırlık Bakanlığınca hazırlanan pozlar ve inşaat mevzuatları buna müsait değiller. Bu alanda Türkiye'nin alacağı daha çok yol var.

Yasal durum böyle iken gerçek durum çok daha umut vericidir. Yıllardır Türkiye'deki bütün büyük şehirlerde bina yapımı ve yıkımından çıkan atık malzemeler yıkımcılar tarafından satılmaktadır. Dolayısıyla inşaat atıklarının ve ikinci el yapım malzemelerinin yeniden kullanımı alışlagelmiş bir durumdur. Ancak bu malzemelerin müşterilerinin çoğu gecekonduculardır. Arada bir ikinci el malzemeyi satın alanlar arasında evinde onarım yapan düşük gelirli vatandaşlar da bulunur. Bir de antika meraklılar var ki onlar daha çok süs olarak kullanılabilen aksamlara rağbet ediyorlar. Bazı yıkımcılara göre, antikaya meraklı daimi müşteriler arasında yabancılar da var.

Ankara'daki yıkımcıların adresi Bentderesi'dir. Cadde boyunca ikinci el malzemelerin depolandığı satış yerleri vardır⁴. İzmir ve İstanbul'da yıkımcıların yerleri birbirinden uzak ve dağınıktır, hatta İstanbullu

yıkımcılar gecekonduculara daha iyi hizmet verebilmek için gerektiği zaman yeni gecekondu bölgelerine taşınmaktan kaçınmazlar. İzmirli yıkımcılar daha itinalıdır ve malların teşhirine daha çok özen gösteriyorlar. Kısaca söylemek gerekirse, ikinci el inşaat malzemelerinin yeniden kullanımını özendirmeye çalışan ülkelerin aksine Türkiye'de zaten böyle bir gelenek var. Bu demek ki yıkım artığı olan kapı, pencere, lavabo, hela taşı, boru, ahşap malzeme, kiremit, demir aksamları ve sayamadığımız ancak binalardan söküp çıkarılabilen malzemelerin tümünün piyasası var.

Yıkılan binalardan kurtarılamayan malzemenin başında beton, tuğla ve fayanslar gelir ve bunlar moloz olarak ya döküm yerlerine atılır veya arsada bırakılır. Gelişmiş ülkeler tarafından çevreyi korumak için yapılan mücadelede molozun bile daha verimli bir şekilde geri kazanımı için araştırmalar devam etmektedir. Ancak bu ülkeler şu ana kadar molozu yeniden ezip agrega haline getirdikten sonra sadece yol yapımında kullanıyorlar.

Ne yazık ki son senelerde gelen depremlerde Türkiye'de binlerce bina ya yıkıldı ve yahut yıktırılmak zorunda kaldı. Bu binalardan çıkan ve tekrar kullanılabilir durumda olan yapım malzemesi İstanbul ve İzmir'deki yıkımcılar tarafından satıldığı müşahade edilmiştir. Öte yandan yıkımdan çıkan moloz, yer yer dolgu malzeme olarak kullanıldıysa da, daha çok katı atık olarak ziyan oldu. Adana depreminden sonra molozun bir kısmı Seyhan ırmağına atılmıştı, ancak ırmak yatağının daralmasından dolayı atılan moloz tekrar çıkarıldı ve bir kısmı yol yapımında kullanıldı. Aynı problem Marmara depreminden sonra da yaşandı ve yıkılan binaların molozu önce Kum Ocakları gölüne döküldü ama sonra yeniden çıkarılıp yol yapımında kullanıldı⁵.

Bina yıkımının çevreye verdiği zararı en aza indirmenin tek yolu gerçekten “kurtar, iade et, azalt, tekrar kullan ve geri kazan” öğretisinden geçiyor. Bunu gerçekleştirmek için ivedikle yapılması gereken adımlar şöyle sıralanabilir:

- Molozun gelişigüzel dökülmesi kontrol altına alınmalı
- Yıkılan binalardan çıkan malzemenin kullanılabilirliği mümkün olduğu kadar artırılmalı.
- İnşaat atıkların geri kazanımı için uygun yollar aranmalı.
- Geri kazanılmış malzemenin belgelenmesi için yollar aranmalı.
- Yıkım ekiplerine, çevreye en az zarar verip en fazla malzeme kurtarmaya yönelik gerekli teknik eğitim verilmeli.

- Yıkım esnasında çevreyi ve insanları korumak için gerekli tedbirler alınmalı
- Binaları tasarlarken onların bir gün katı atık olarak çevreye verebilecek zararları göz önünde bulundurulmalı
- Yıkım yerine söküme izin veren detaylar tasarlanmalı

Yukarıda belirtilen önlemlerden en son ikisi ülkenin geleceği açısından alınması gereken önemli adımlardır. Bunları ancak mesleki eğitim aşamasında aşılacak mümkün olabilir. Tasarımcılar eğer bu gerçeklere uyanırlarsa, binaların yeniden kullanım ve geri kazanım oranı artırılabilir, ve bu da çevreye verilen zararın en aza indirilmesi ve malzemenin üretiminden doğan enerji israfının önlenmesine doğru önemli adım olacaktır. Binaların ömrü kısıtlıdır; Avrupa'da 60 ila 70 senelik ömür biçilirken, Amerika'da ancak 30 ila 40 yıl tanınır. Gelişmekte olan ülkelerde, binaların ömrünün uzatılmasına çalışılır çünkü kısıtlı kaynaklar tüm varlıkları korumayı iter. Yine de şu veya bu sebepten dolayı hemen hemen her yapı bir gün yok olmaya mahkumdur. Ve mimarların artık bu gerçeğe uyanmaları gerekmektedir. Bina tasarımında kullanılan malzemelerin yeniden kullanımını kolaylaştırılan çözümlere gidilmeli ve geri kazanımı kolay olan veya çevreye atık olarak zarar vermeyen malzemeler seçilmelidir.

KAYNAKÇA

1-Elias-Özkan, S.T. *“Recycling rubble into aggregates: a model for local governments”*, Habitat International, Vol. 25-4, pp 493-502, Elsevier Science.

2- T.C. Çevre Bakanlığı *“Katı atıkların kontrolü yönetmeliği”*.

3- CIB (International Council for Research and Innovation in Building Construction) adlı uluslararası bir kuruluştur ve binaların yapımı, işletmesi , bakımı sökümü ve yıkımı ile ilgili tüm alanlarda araştırma ve geliştirme ile ilgilenen kurum ve kuruluşların birliği dir.

4- Elias-Ozkan, S.T. *“An overview of demolition, recovery, reuse and recycling practices in Turkey”*. Proceedings of the CIB TG39 - Deconstruction Meeting, Karlsruhe, Germany, April 9, 2002: CIB Publication 272 - Design for Deconstruction and Materials Reuse, pp. 128-138.

5- Elias-Ozkan, S.T. *“Deconstruction of earthquake damaged buildings in Turkey”* Proceedings of the the 11th Rinker International Conference on Deconstruction, Gainesville, Florida, USA, May 7-10, 2003.

ENERJİ VE EKOLOJİ

Çelik Erengезgin

Y. Mimar

EKOLOJİK OLMAK YA DA OLAMAMAK!

“Dünya insanlara ait değildir, insanlar dünyaya aittir!.” “İnsanoğlu, varlıkların Tanrısı değil koruyucusu olmayı öğrenmelidir!.” diyorlar..

Ne kadar büyük laflar değil mi?.. Ekolojik takılan çoğu kişinin bayıldığı özdeyişler nedense hep bu anlayışta oluyor.. Daima bir **"patron kim ?"** tartışması ve **"suçlu insan !"** arayışı var. **"Ey insanoğlu titre ve kendine dön !. Sen bir işçisin ya da aciz bir kulsun !. Çizmeyi aşma !. Senin efendin ve işverenin doğadır.. Ona kazık atmaya kalkma !.. Yoksa, acısını fena halde çıkarır.."** Ya da **"Tanrı dediğin ceza verendir. Yok edicidir. Sen öyle olma, koruyucu ol e mi?.."**

Bu anlayışa göre; bulutların üstündeki tanımlanamayan yargıç baba mademki vardır, öyleyse suç da vardır. Suç varsa ceza haydi haydi vardır. Ceza verme eylemi de yargıç Tanrıya pek güzel yakışır. Zaten insanlar sevgiden hiç anlamazlar ama cezadan ödleri kopar, derhal yola gelirler!?..

Yaratanın, öncelikle yarattığını sevmesi gerektiği aklımıza yatmaz bir türlü. Çünkü severek değil, döverek adam etme yöntemi, çağlar boyu eğitimin, siyasetin, ticaretin, dinin ve ahlak anlayışının temelini oluşturmuştur. Biz böyle isek, yaratan Tanrı da böyle olsa gerekir!..

Artık gülmeye başladığınızı düşünüyorum.. Asırlar boyu insanlığa aşılanan, kolay yönetim amaçlı bu düşüncelerin, şu modern çağda bile kafamızı karıştırabiliyor olmasına ben de hem üzülüyorum hem gülüyorum...

İnsanlık tarihi boyunca, çok ender dönem ve farkındalıklar dışında Tanrı ya da Tanrılarını, daima yargılayıcı, yönetici, ceza verici olarak tanımlayan insan, **"aciz kul"** ya da **"zavallı varlık"** portresini kendisine yakıştırmıştır. Günümüz insanı bu resimden yola çıktığından, ekolojinin tarifinde de fena halde yanılmakta.. Teba olması gerekirken, yöneten olmaya kalkan insan daima kınanmakta. Boyun eğen, ne verilirse rıza gösteren olmayı, uslu çocukluk sanmakta.. **"Bozabilen"** olmayı kolayca kabul ederken, aynı zamanda **"yapabilen"** olduğunu içine sindirememekte..

Ekolojik olmakla, elini hiçbir şeye deymeden cennetlik olmayı aynı şey zannedenleri o yüzden fazla kınamamalı !.. Ekoloji adına yarattıkları, tek yönlü tanımlamalara sığdırmaya çalıştıkları insan yaşamı da, bu yüzden **"hiçbir zaman gerçek anlamı ile ekolojik olamama"** tehlikesini taşımakta..

KİM KİMİN EFENDİSİ ?

Evet bizler doğanın efendisiyiz.. Kainatın da hakimleriyiz.. Ne onlar bizim bir parçamız ne de biz onların. Biz bir ayrılmaz bütünü. O yüzden, aynı zamanda onlar da bizim efendimiz ve hakimimizdir..

Bu anlayış içinde, bizim de **"efendi"** olduğumuzu düşünemeyenler, bu davranışı kınayanlar, efendilik ile kabadayılığı yani dayatmacı düzen hevesini birbirine karıştırıyorlar. Ki kabadayılığın bile derininde yatan, onu var eden anlam; koruyuculuktur.. Efendilik; ismi üstünde, efendi gibi davranmaktır. Korumak, kollamak, saygılı olmak ve incitmemektir. Aldığı ile verdiği de denge aramaktır...

Doğa ile ilişkilerimizde tek taraflı mutlak hakimiyete inananlar, doğayı ağa, insanları maraba ya da yanaşma sanarak insan hasletlerini körelttiklerini düşünmeliler.. Biz olmasak da onun var olacağına inanmak, tebası olmadan kral olunabileceğini sanmaktır. Tanımlayanın var olmadığı bir tablonun yapılabileceğine inanmaktır. İçinde olduğumuz üçüncü boyutta doğa; onu tanımlayan insana, insan; onu yücelten doğaya muhtaçtır.

Sahip olmak; gözetim altına almak, kollamaktır. İlk akla gelen negatif anlamı ile; biriktirmek, depolamak ve koklatmamak değil !. Ne zaman ki birlikte kurulan aileye sahibiyet duygusu kaybolur, o ailenin mutluluğu tehlikeye girer. Giderek; çalışılan şirketin veriminden hayır gelmez, içinde yaşanan ülkenin de geleceğinden.. Size ait olmayanın sorumluluğunu taşımak ancak dayatma ile denetlenebilir. Ki biz onlara; kanunlar ve yönetmelikler diyoruz.. Sahip olduklarınız içnse bunu seve seve yerine getirirsiniz. Sahip olan, sahibiyetin kurallarına ihtiyaç duymaz. Çünkü onu yaşar.. Onunla **"birlikte"** yaşar...

Ekolojik gökdelen - Ken Yeang - T.R:Hamzah

SEVEN VE İZİN VEREN!

"Seven ve izin veren Tanrı" kavramına bir türlü akıl erdiremiyor, varoluşun **"birliktelik"**, **"birliği kavramak"** olduğunu algılayamıyor, doğa ile ilişkilerimizin hiyerarşik yapıda olmadığını kavrayamıyoruz.. Bunun bir birlikte varolma eylemi olduğunu anlayamayan bilimsel kardeşlerimiz, doğa adına talimatlar oluşturup, **"doğanın sözünü dinle böylece ekolojik ol !"** çağrısını evire çevire tekrarlamaktalar..

Bu anlayışın mikrokozmostaki şirin tekrarı da şudur: **"doktorunun sözünü dinle hastalıktan kurtul !.."**

"Bedeninin sesini dinle ! sağlıklı ol" diyen öğretiler göz ardı edilmekte, böylece hastalıkla doktor özdeşleşmekte, biri diğerini çağrıştırmakta, yani birlikte varolma süreci başlamaktadır.. İşte bu eylem de bir türlü; var edenin izni ile birlikte yaratımdır.

Hastalığın, dışımızdaki mikrop yüzünden yaratıldığını, yani bir anlamda kaçınılmazlığını kader olarak kabul eden tıbbın tek hedefi artık mikropdur. Mikrobu var edenin de zihin olduğunu fark etmesi, çok özel istisnalar dışında nerede ise imkansızdır. Çünkü bu, kendini inkar olur. Çünkü o gün, modern tıbbın temelleri çatırdamaya başlar...

Ekolojik dengenin, insan eli deymemiş denge olduğunu sanan uzmanlar da insanı derhal, **"ekolojik mikrop"** olarak hedefe oturturlar. Artık tek beklentileri; insan sayısının azaltılması ve kalanların da, başına sakı düşüp akıllanmasıdır !..

Şunu bilmeliyiz ki; içinde bulunduğumuz, makrokozmos dediğimiz evren ve mikrokozmos beden, daima nasıl olmasını istedi isek, hangi deneyimlere ihtiyaç duydu isek bize onu var etti ve yansıttı. Yani bize ayna tuttu. Tıpkı insan olarak da birbirimize yaptığımız gibi.. Ancak yeterli dersi aldığımızda, ya da yarattığımız karanlığın içinde ışıldayan mücevherin farkına vardığımızda o da farklılaşacak.. Yani önce biz değiştiğimizde, çevremiz de birlikte değişecek...

Ne biz onun esiriyiz ne de o bizim.. Kimse önce ya da sonra değil..

Ortalama insan ömrünün doğanın ki ile karşılaştırılmaz boyutlarda küçük görülmesinden kaynaklanan bir yanılgı var sadece.. Bunun bir ayrılık olmadığı, tersine bu birlikteliğin varoluşla başladığı ve sonsuza kadar sürebileceği idrak edildiğinde, kimsenin korunmaya ihtiyacı olmadığı anlaşılacak. Ve ne zaman ki evrenin bizim için, bizim de evren için yarattığımızın farkına varacağız, o gün **"patron kim"** tartışması son bulacak. Birliği anlamak için ayrılığı deneyimlediğimizi anlayacağız. **"Liyakat"** yani **"hak eden olmak"** kaygısından kurtulacağız..

Doğa; kullanma tarifesini olan, ona uyulduğunda mükemmel hizmet verecek bir makine değildir. **"Şu yakıtı kullanmazsan, şu emisyonu yaymazsan, şu malzemeyi seçmezsen, şu yönden şaşmazsan, sağına soluna, biraz da çatına toprak taşırsan, Allah'ın sebzesine "yenebilir peyzaj" adını takarsan en kral ekolojik sen olursun!"** diyor bir çok dostumuz. **"Önce talepleri ve beklentilerini değiştirmelisin!"** den yola çıksalar, tümüne katılacağım. Aksi takdirde bu tekerleme **"ekolojik oldum abi !"** adlı rep ezgisine şarkı sözü olur ancak..

Kırsal alanlarımızdaki yaşam koşullarını yerinde iyileştirmeyi hedef edinmeyip, medeniyeti, zenginliği, adam yerine konmayı; şehirde bir apartman dairesinde yaşama ön koşuluna endeksliyoruz. Bunun sonucunda, yer darlığından ve rant kavgasından ötürü habire kat sayısı yükselen yapılaşma da, birlikte yaratımımız ve mahkumiyetimiz olmakta... Yani, bir ceza veren hakim ve uygulayan gardiyan yoktur ama talihsiz saydığımız bir sonuç vardır maalesef !..

DOĞRU TANIMLAMA

18 katlı bir apartmanın, balkonuna bile çıkılmayan 48 numaralı dairesinde atılan **"ekoloji"** naralarını sevgili doğamızın dikkate aldığını pek sanmıyorum. Olsa olsa benzer çıgıklar ile değişim arayanların alkışını alacaktır bu gayretler. Yani klasik deyimini ile **"yedi sağırlar, birbirini ağırlar"** tablosunu bir eksiksiz tamamlamaktayız dostlar !..

Bu, çok geniş kapsamlı bir eğitim sorunudur. Bir malzeme bilgisi, bir mimarlık bilgisi değildir. O yüzden, bu işin sebep ve sonuçlarını kendimizden menkul sanıp **"eko-mimarlık"** platformu kurmaya çalışan meslektaşlarıma sevgilerimi yolluyorum. Gayretlerini takdir ediyorum. Aralarında bulunmaktan da her zaman onur duyacağım. Fakat **"eko-insanlık"** platformu kurulup ekolojinin de köklerine inilmedikçe, beklenen değişimin gerçekleşmeyeceği öngörüsünü bilgilerine sunuyorum.

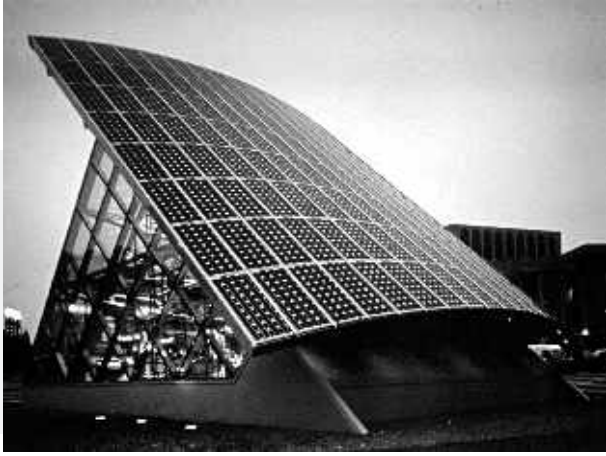
Çiçek sevmeyen birinin salonuna saksıları doldurmakla ancak çiçeğe karşı nefreti körüklersiniz sevgiyi değil.. O güne kadar elini değmemiş birinin kucağına atverdiğiniz kedi de korku ve paniğe neden olur yalnızca.. Doğa ise; kedi ile çiçek arasına sığdıramayacak büyüklükte bir sevgi yelpazesidir. Bu sevgiler kulaktan akıtılan bilgilerle doğmaz.. Yaşam tarzı, inanç yapısındaki değişim ve bu evrendeki varlığımızın bilgisi ile yapılan doğru seçimler sonucu filizlenmeye başlar ve ancak birkaç nesli göze alarak köklenir..

Erken verilen kararlara örnek olmak üzere; doğal kaynakları kullanıyoruz derken, yeni bir doğa yaratma gayretkeşliğinin vahim sonuçlarını gözden kaçırmamalıyız. Vaktiyle, temiz enerji elde edeceğiz zannıyla koskoca bir baraj gölü oluşturmaının doğanın canına okuyacağını değil, ona en iyi hizmet getireceğini sanan ünlü büyüklerimiz oldu.. Aynı anlayış, durağan bir suni gölün varlığını olmasa olmaz sayan son yılların peyzaj düzenlemelerinde görülmekte.. Doğanın özünde olmayanı var etmeye çalışmak, ünlü ekolojik-mimar Ken-Young'un kendi itirafında olduğu gibi çok katlı, bol yeşillikli bir hamburgeri sağlıklı beslenme sanmaktır.

Sakal tıraşı olmamış gökdelen görünümünde, kat aralarına yeşil serpiştirilmiş binalar, dibine bir sera, tepesine bir büyük baca yapınca ısıtması havalandırması haloldu sanılan devasa yapılar sorgulanmalıdır. Zeminde az yer kapladım, zannına ve yutturmacasına sığınan yüksek yapıların doğurduğu teknik ve statik sorunların, doğanın ne kadar lehine olduğu araştırılmalıdır. Binaları zeminde az yer kaplarken, bina izdüşümüne sığamayan araçların doğurduğu otopark betonlaşmasını, zorla yaratılan kalabalığa ulaşmak zorunda olan trafik yoğunluğunun canına okuduğu doğayı görmezden gelmek hiç de bilimsel ve duygusal değildir..

Yapılan psikolojik ve sosyolojik araştırmalar, ünlülerin sığındığı, henüz reklam değerini koruyan cam kulelerde, heves dışında, bir gökdelenle yaşama mutluluğu tespit etmemiştir. Ama **"gökdelen sendromu"** deyimini tıbbi literatürde yerini yıllar önce almıştır.

Bu demek değildir ki tüm alçak yapılar doğanın ve insanlığın hayrınadır ! Tek başına ne az katlı konutlar ne kerpiç ne ahşap, ne saman evler ne de çatıda güneş panelleri bizi kurtarabilir dostlar !. Çünkü biz henüz neden kurtulmamız gerektiğini ve neye kavuşmak istediğimizi doğru dürüst tanımlayabilmiş değiliz.. Bunun için yapmamız gereken; hayatımızda yarattığınız her şeyin sorumluluğunu üstlenmek, sonra da yargılamayı kaldırıp, olanı kutsamak ve yaratılmış duyguyu hissetmektir. Bırakalım ilk ya da bilmem kaçınıcı inşa eden olmayı. Kendimize güldürmeyelim. Şu işi ilk doğru tanımlayan olmaya soyunalım!..

BİR BİLENLER!..

“**Sen neymişsin be abi!**” madalyasına göz dikmedi isek, artık “**ben her şeyi denedim!**” bilmişliğinden kurtulmalıyız. Ekolojiden bahsederken, “**o bunu demiş bu bunu demiş**”den başka söz etmeyen, naklen yayın aracı kılıklı makalelerden vazgeçmeliyiz. “**Peki senin fikrin ne?**” sorusuna yanıt verebilen, dedikodu tavrını aşmış, işin özüne inme gayreti gösteren gerçek araştırmalara hasret kaldık..

Kendimizi, bu yönde uzun vadeli ve geniş kapsamlı bir halk eğitimine adanmalıyız. Başında ya da içinde “**bahçe**” “ **country**” yada “**kent**” sözcüğü geçen her oluşumu; doğa ile kucaklaşma, doğaya dönüş sanan saf yüreklerden olmayalım. Yaşam biçimimizi, “**akıllı sanılan** !” konserve kutularında, “**güvenli sanılan** !” bir sürece sığdırmayıp, doğanın bağrında her türlü deneyime açacak yürekliliği sergiledikçe hedefe yaklaşacağız. Yoksa mesleki tartışmaların hır-gürü içinde; “**Beni niye anlamadı bu jüri ?**. **Neden kaynak yaratmadı bürokratlar?**. Niçin ne dediğimi zor anlıyor öğrenciler?” der dururuz. Yani; inandırıcı olmamız zorlaşır, sonuç almamız güçleşir.

ENERJİ VE EKOLOJİ

Şimdi geelim “**önce ekoloji**” diyenlerin önceliğindeki haklılık payına. Bana göre, ekoloji bir temel değer değil bir sonuçtur. Ezelden beri var olanın değil, birlikte yarattığımız bir çevrenin bilimidir. Temelde yatan, sadece ve sadece enerjidir.

Burada, biraz aykırı gelecek bir açıklamaya ihtiyaç olduğunu düşünüyorum: Çevremizdeki tüm radyasyon, mikro dalga ve elektromanyetik enerjilerin kötü olduğuna inandığımız sürece onlar öyle olacaklardır.

Elbette, mevcut varoluş biçimimizde bedenimizi onlarla aşırı yüklemememiz daha uyumlu ve doğru bir seçimdir. Bunu yadsıyor değilim. Çünkü henüz zihinsel kabul noktasına gelmemiş geniş kitlelerin bütün bunlardan negatif yönde etkilenecekleri kuşku götürmez. Dolayısı ile enerjimizi elde etmenin, kullanmanın ve saklamanın bilimi gerçekten çok yararlıdır. Fakat bilmeliyiz ki, bütün bunlar nihai amaç değildir.

Enerji dalgalarından oluşan evren ve onun küçük bir parçası olan dünya, bir enerji dengesidir. Tüm renklerin ve şekillerin, tüm seslerin ve boyutların dengesidir. Sadece Yeşil-gri ya da kahverengi-siyah dengesi değil.. Bu dengenin son sayfasında yazan “**ekoloji**” terimi aydınlarımızın pek hoşuna gitmiştir. Diğer sayfalara uğramadan geçip, onun kör kütük savunucusu olmayı entelektüelliğin ön koşulu sanmışlardır.. Bence bu iş, bir futbol takımıni sevmek ve desteklemek yerine, topa aşık olmaktır.. Halbuki nihai hedef; hayatımızdaki acıyı dönüşüme uğratmak, sevgiyi yaratmaktır. Nihai amaç; enerji titreşiminden ibaret olan kendimizi kabul ve tasdik etmemiz ve sevmemizdir.

Önce zihinsel, sonra kimyasal ve fiziksel ve nihayet biyolojik düzeyde biçimlenen enerjinin, son yaratımıdır ekolojik çevre. Başka bir şey değil !.. Bu oluş sırası kavrandığında, aynı yolla sonuçların değiştirilebileceği anlaşılır. Yoksa, ne ozon tabakasındaki deliğe yama bulunur ne de artan ısının doğurduğu sellere çare.

Ne var ki, bu deliği de, mevsim normallerinden sapan hava durumunun sonuçlarını da korku ve hiddetle anmamalıyız. Buna neden olduğunu varsaydığımız tek dişi kalmış medeniyeti kınamamalıyız. Çünkü bunların hepsi ortak yaratımdır. Toplumsal bilincin sahneye koyduğu bir senaryodur. Ve olanlar, bizim öğretmenlerimizdir. Dersimizi öğrenmeden bir üst sınıfa geçme şansımız yoktur. Öğrenmemekte direttikçe deney tekrarlanacaktır.. İşin aslında ise sınıf minif ta yok, sadece “**deneyim**” vardır.. Ve deneyimin farkındalığı.

Bizim yapabileceğimiz, sadece bu deneyimi analiz edip sonuçlarını anlaşılabilir kılmaya çalışmak, felaket sanılan şeyin ortasında ışıldayan mücevheri, karanlık yaratmaya gerek kalmadan, aydınlıkta da görülebilir kılmaktır.

Ne zaman ki, sesin de, rengin de, şekillerin de, bedenimizin de, ruhumuzun da, bir enerji olduğunu öğrenir, çevremizi, bu enerjinin serbestçe akabileceği devinime kavuşturabiliriz, belki o gün gerçek mimarlıktan, mühendislikten ve ekolojiden söz etmeye başlayabiliriz.

Bu enerji akışı, Feng-Shui denilen, tarifeli ve yönlendirici, yani bir anlamda kısıtlayıcı “**enerji dolaşımının kullanım kılavuzu** !” basitliğine indirgenemeyecek kadar kapsamlı bir bilgidir. Bir fizikçinin, kimyacının, matematikçinin, ve doğa bilimcilerinin katkısı olmaksızın yerine oturtulacak bir mimari detay hiç değildir.. Yani kestirme bir yolun başında değiliz. O yüzden uzun soluklu olmak ve kendimize zaman tanımak zorundayız. İnsanların en güçlü silahı olan “**niyet**”e sahipsek, bu yolculuğu başarmamak için de hiçbir neden yoktur.

“**Ekolojik** olmak aslında her zaman söylediğimiz gibi doğaya uyumlu ve böylece bir anlamda **ekonomik** olmaktadır. Dolayısı ile “**şu an gerektiği kadar enerji harcamaktır**”.

Bir başka tanıma göre de “**Enerjinin döngüsünü sağlamak, daha fazla enerji yaratmanın tek yoludur** !”.. Yani içinde bulunduğumuz “**an**” yaratabildiğimiz sevgi ve onun sonucu olan enerji döngüsü, gelecekte lazım olanı zaten sağlayacaktır. Bundan on ya da yirmi sene sonrası için yapmamız gereken; önce yarınlara korku pompalayıp, sonra muhtemel felaketten kurtulmak için “**şu yıl şunu, şu yıl bunu yapmalıyız**” biçiminde geleceğe dönük bağlayıcı kararlar almak değildir. Onun yerine, bugünün enerji akışını sağlayacak mutluluğu üretmektir.

Bu demek değildir ki; her türlü plandan vazgeçelim !.. Plan, bir anlamda niyettir, hedeftir.. Fakat “**yazılı kader**” değildir.. Yapmamamız gereken; bu planın at gözlüğü oluşturması ve tek seçenek sanılmasıdır.. Evrensel enerji daima akmak ister. Tarife, kalıba hiçbir zaman tam uymayacaktır. Çünkü o daima, güncel taleplerin ve olanakların yeniden biçim kazandığı, bir anlamda her gün baştan yazılan bir plandır.

Başıma düşen son saksının yarattığı kıvılcım sayesinde “**Ekolojik Mimarlık**” gibi dar çerçeveli bir başlık içinde sorunlarımızı çözemeyeceğimizi sezip “**Enerji Mimarlığı**” ve daha da genişleterek “**Enerji; Yaşamın Çekirdeği**” kavramına açılım yapmaya çalışmamın nedeni şimdi daha iyi anlaşılıyor sanırım.

Sebepleri değiştirmeden sonuçları değiştiremeyiz. Ancak modern tıbbın zaman zaman yaptığı gibi ağırları geçici olarak dindirir, ya da problemli organı tümü ile ortadan kaldırıp bir de estetik dikiş yaptığımızda sorunu çözdüm sanırsınız. Ekoloji, bir neden değil sonuçtur.. Beğenmediğimiz sonuçlar varsa gelin bundan böyle nedenlere göz atalım.

ANKARA EKO MBÇK ÇALIŞMALARI

Mesleki bilimsel çalışma kurulları (MBÇK), meslek odamızda çıkarılmış bulunan bir yönetmelik kapsamında, süreklilik ve önem arz eden konularla ilgili olarak kurulmaktadır.

Ankara Şubesi'nde daha önceki dönemlerde kurulup etkin çalışmalar yapmış bulunan Bilgisayar, Yapı ve Kültür MBÇK larına son dönemlerde EKOLOJİK MİMARLIK MESLEKİ BİLİMSEL ÇALIŞMA KURULU (EKO-MBÇK) katılmıştır.

Çevre dünyamızda ve ülkemizde üçüncü bin yılın temel sorunu olmuştur. Kentleşme ve yapılaşma planlama ve tasarım süreçlerinde doğal düşünce süreç ve malzemelere dönülmesi çevre çözümlerinin kilit noktalarından biridir.

Dünyada olanca hızıyla gelişen sürece yetişebilmek amacıyla ve ülke çapında ilke kez Ankara Şubesi mimarlıkta ekolojik arayış ve çözümler üzerinde çalışan bir MBÇK kurmuştur.

Çevreci Mimarlık ve Planlama düşüncesinin yaygınlaşması ve bu tema ile eğitim uygulama çalışmalarının örgütlenmesi amacıyla kurulan kurul, ekolojik ve çevre duyarlı mimarlık alanında araştırmalar yapmak, arşiv oluşturmak, toplantılar düzenlemek hedefine yönelik çalışmalar başlattı.

MBÇK'nın ilk genel kurulu ve yöneticilerin seçimi 17.Haziran.1998 de konuya ilgili ve duyarlı mimarların katılımı ile yapıldı. Örgütlenme ve dokümantasyon ön çalışmalarını güzde tamamlayan kurul 1998-99 dönemiyle ilgili olarak birbirini tamamlayan, dizi konferans yaptı;

- Bu konferansların ilki 5. Kasım'da Bayar Çimen tarafından verildi; Çimen ekolojik yapılaşmanın küresel ölçekteki boyutlarına önemine ve yaygınlaşmasına dikkat çekti.
- 25.Kasım'da Doç. Dr. Semih Eryıldız, Dünya ve Türkiye'deki ekolojik tasarım ve kentsel uygulama örnekleri ile konunun mesleki ve politik boyutlarını aktardı.
- 2.Aralık'ta Doç. Dr. Demet Eryıldız, ekolojik yapılaşma ilkeleri, güneş enerjisi kullanımı ve çevreci mimarlık uygulamaları örneklerini anlatmıştır.
- 10.Aralık'ta Dr. İhsan Duygulu, yapı malzemelerinin kullanıcı sağlığı üzerindeki etkilerini tartışan ve ekolojik malzemelerin önemini vurgulayan bir sunuş yaptı.
- Bu dizinin son konuşma ve saydam gösterisi Doç. Dr. Nur Demirbilek tarafından gerçekleştirildi. Demirbilek sunuşunda pasif güneş enerjisi kullanımının örnek ve detaylarını zengin bir saydam koleksiyonu ile destekleyerek sundu.

1999 yılı yaz çalışmaları için Ekolojik Kentleşme mimarlık ve tasarım alanında yapılmış somut projelerin tartışma

hazırlıkları yapıldı. Gelecek dönemle ilgili olarak Türkiye'de özellikle çevreci düşüncelerle tasarlanmış projelerin atölye çalışması biçiminde irdelenmesi planlanmıştır.

- 1999 yılında Bayar Çimen'in öncülüğünü yaptığı çalışmalar sonucunda Alman Kültür Merkezi ile işbirliği içinde çevreci eğilimleri ile de bilinen Behnich Konferans vermeye ülkemize gelmiştir.

Sürdürülebilir yaşam tarzları ve birimlerini desteklemek, topluluklar arası bilgi alışverişine yardımcı olmak ve Eko-Köy tarımı ile gerçekleşmiş örnekleri, bilgileri değerlendirmek amacıyla kurulmuş olan Küresel Eko Köy'ler İletişim Ağı Avrupa Bölümü Genel Kurul Toplantısına Demet ve Semih Eryıldız kendi imkanlarıyla katılmış, Demet Eryıldız bu örgün Avrupa Bölümü Yönetim Kurulu Üyesi olmuştur. İlgililer deneyim ve yeni bilgilerini MBÇK üyelerine aktarmışlardır.

ANKARA EKO - MBÇK özetle kuruluşundan bu yana aşağıdaki çalışmaları yapmıştır:

- Üyeler arasında görüş oluşturmak amaçlı masa başı toplantıları,
- Mimarlara ve diğer mesleklerle açık seminerler,
- Genç mimarlarla birlikte sertifikalı eğitim semineri yapılmıştır.
- Alman Kültür Enstitüsü ile birlikte ekolojik tasarım sempozyumu yapılmıştır,
- Gazi Üniversitesi, Avrupa Eko Köyler ağı ile birlikte Hasandede'de Türkiye'nin ilk saman evi tamamlanmış, ilgili belediyenin emrine verilmiştir. Kullanımın yaygınlaşması ile ısı test ve ölçümlerini yapacak aletlerin temini için kaynak beklenmektedir.
- İzmir ve Bursa EKO - MBÇK kuruluşu hazırlıklarında istenen bilgi aktarımı sağlanmıştır.
- UIA enerji ve ekolojik mimarlık çalışmaları, komitelerine katılım amaçlı olarak izlenmiştir.

ANKARA EKO - MBÇK önümüzdeki çalışma döneminde yeni katılımlarla güçlenerek;

1. Yukarıda örnekleri görülen çalışmalarını sürdürmeyi,
2. Daha yaratıcı yeni çalışma alanlarına yönelmeyi,
3. Oda çapında yaygınlaşan eko-bilincin örgütlenmesinin eşgüdümüne yönelik bilgi alışverişine katılmayı amaçlamaktadır.

ULUSAL ENERJİ ENSTİTÜSÜ KURULMALIDIR

ENERJİ BAKANI HİLMİ GÜLER'in 3. Eko mimarlık Buluşmasında yaptığı konuşmadan alıntılar;

Belki de Türkiye'nin şu anda en önemli toplantısı burada yapılıyor. Biraz sonra Büyük Millet Meclisinde bütçe konuşması ve peşinden de oylaması yapılacak, ama bence şu andaki toplantı, son yılların en önemli toplantısı. Bunu çok mübalağasız ve dostça itiraf ediyorum ve bu platformu oluşturan bütün arkadaşları can-ı gönülden tebrik ediyorum.

Bu salonun bir özelliği vardır, bu salon çok önemli olaylara, çok önemli girişimlere yer olmuş, burada çok önemli kararlar alınmıştır ve Türkiye'nin geleceği buradan etkilenmiştir. Ümit ediyorum ki, bu toplantıyla enerji ve tabii kaynaklar başta olmak üzere -gene devrimci nitelikle- girişimler buradan başlar hareketlenir. ...Entellektüel seviyesi gayet geniş ve yüksek sunumlar, ve çalışmalar büyük ölçüde Türkiye'nin geleceğini etkileyecektir. Bunu aynı zamanda eko mimarlığın bir misyonerlik hareketi olarak görüyorum ve Türkiye sathına yaymak gerekir diye düşünüyorum.

Burada biraz önce bahsedilen 1-2 temel kavramı vurgulamak istiyorum: Özellikle -insanın uzun evrimli mutluluğu diye niteleyeceğimiz doğal kaynakların kullanımı, derken sadece madenler veya yerüstü zenginlikleri değil, bunun dışında güneşiyle, rüzgârıyla, jeotermal enerjisiyle, inşaat malzemesiyle, bor'uyla, bentonitiyle, kiliyle, mermeriyle olayı bir bütün olarak ele almak gerekiyor. Buna tabii ki, bitkiyi, çevreyi bir bütün olarak koymak gerekiyor. .Maalesef mimarlar sadece yapısal tasarımlarda öne çıkıyor gibi gözüküyor, halbuki toplumda sizlere çok fazla ihtiyaç var. Yani olayın -mimarlığın dar kalıpları içinde değil mutlaka işin sosyal boyutlarıyla birlikte bir bütün olarak ele alınması lazım diye düşünüyorum ve burada enerji konusunda -savaşlara sebep olan, insanların kalkınmasını etkileyen bir konuda- bizi çok farklı noktalara götüren mimarlara bir defa daha teşekkür ediyorum.

Bu bizim için de çok önemli çünkü, aynı zamanda bir mühendis olarak ben, bu çalışmaların bir sentez halinde devam etmesini ve bunun yaygınlaşmasını arzu ediyorum, görevde kaldığım sürece de bu konunun çok samimi destekleyicisi olacağım. Bu duygularla ve mimarlığın geniş anlamını da düşünerek, çok sevdiğim kızımı ben de mimarlığa yönlendirdim. Aynı zamanda eko mimarlık plâtfonunun da, tabii bir üyesi olmasını arzu edeceğim...

Temel nokta; ana enerji politikasının, temel bir enerji politikasının oluşturulması. Bunu yaparken, yine bakanlığın isminden giderek söyleyeceğim, “Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı” deniliyor bakanlığımıza ama ben bunu “Tabii Kaynaklar ve Enerji” şekline sokmaya çalışıyorum. Çünkü, ülkemiz tabii kaynaklar bakımından son derece zengin, ama biz bu zenginliğin pek farkına varamamışız. Bu varamamanın belki doğal, belki doğal olmayan tarafları olmuş olabilir, ama bu yanlışlığın da düzeltilmesi gerekiyor. Çünkü, tercihleri hep farklı şekillerde kullanmışız ve birtakım yapay talepler oluşturulmuş.

Bizim, **mutlaka eko mimarlık platformunun da tabii üyesi olmasını arzu ettiğimiz ulusal bir enerji enstitüsü kurma kararımız var**, bununla ilgili çalışmalara başladık. Çünkü, Türkiye'deki rakamlar ve gerçekler birbirleriyle zaman zaman çelişkili halde kullanılıyor. Bunun için, biz bu ulusal enerji enstitüsünün nüvesini oluşturduk, şimdi yasal bir statü ile kurumsal bir kimlik olarak da oluşturmak durumundayız. Türkiye'nin yakın gelecekteki ve uzun vadedeki enerji politikasının ana unsuru, mutfağı, bu enstitü olacak.

Biraz önceki konuşmalar sırasında söylenenler, beni başka bir noktaya götürmüştü: Bütün bu sunduğunuz doğrular karşısında “keşke enerjiden sorumlu ilk insan olsaydım ve sistemi yeniden dizayn etseydim” dedim. Bunun mümkün olmadığı açıkça görüldüğüne göre, o zaman iki şey yapılacak: Biri, belli bir dönem içinde mevcut sistemi ıslah edeceğiz. Çünkü, bu -bir şalterin inip kalkması gibi düzeltceğiniz- bir olay değil, mevcut bir sistem var, bu sisteme “ol” deyince olduramıyorsunuz, onun devam etmesi lazım, ama giderek olumluya doğru gitmesi lazım. Bu arada da, eşzamanlı olarak doğruların başlatılması, yeni tasarımların yapılması lazım, orada size ve bize çok büyük rol düşüyor.

Dolayısıyla, olay sadece meslek tarifine göre mimarlık olarak değil de, toplumun mimarları olarak hepimize, idealistler olarak, bilimsel ve teknik temelleri esas alan kişiler olarak bizlere düşmektedir.

Şu an enerjide biz suyun yüzde 35'ini kullanıyoruz, 65'i denize gidiyor. Doğal olarak bir toprağın oluşumunu düşünün; bu sadece taşın kırılması değil, burada yılların oluşturduğu tabakalar gidiyor. Giden toprağı nasıl yerine koyabiliriz? Bunu komşudan, başka ülkeden satın alamazsınız, kimse satmaz. Bunu oluşturmaya çalışsanız, laboratuvar ortamında da oluşturamazsınız, fabrikasını da kuramazsınız. Çünkü, doğal olarak oluşuyor yani bu bir süreç, doğal olarak rüzgârıyla, güneşiyle, bakterileriyle ve diğer unsurlarıyla oluşuyor ve bunu üretmiyorsunuz.

Yine sizin konuşmalarınızdan etkilenerек yapmamız gereken şey, rüzgâra ve güneşe ağırlık vermemiz lazım, çünkü bunların girdi maliyeti de hemen hemen sıfır, bunu kullanmamız lazım. Biz buna ağırlık veriyoruz, bununla ilgili özel projeleri de desteklemek niyetindeyiz.

İnsanın uzun evrimli mutluluğu için yapacağımız çok şeyler olduğunu düşünüyorum ve hepimizi saygıyla selamlıyorum.

DÖRDÜNCÜ EKOBULUŞMA ULUSLARARASI YUVARLAKMASA TOPLANTISI

“AFET DAYANIKLI = EKOLOJİK YERLEŞİM”

25-27 Mayıs 2003, İSTANBUL
BAHÇEŞEHİR ÜNİVERSİTESİ - MİMARLIK FAKÜLTESİ

DÜZENLEME KOMİTESİ

Yrd.Doç.Dr. Yıldız AKSOY
Yüksek Mimar Ersin Arısoy
Araş.Gör. Neslihan AYDIN YÖNET
Araş.Gör. Deniz ARSLAN
Yüksek Mimar Can ELMAS

25 Mayıs, 2003 (Pazar)
Bahçeşehir Üniversitesi-Bahçelievler Kampüsü-Mimarlık St1

09:30 "Hosgeldiniz Konuşması" - Bahçeşehir Üniversitesi Müttevelli Heyet Başkanı, Enver Yücel
"Stratejik Planlama" - Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı, Dr. Hilmi Güler
"Projenin Gelecek Yol Haritası İçin Yuvarlakmasa Tartışması"
Prof. Dr. Mete Tapan - İstanbul Teknik Üniversitesi
Doç. Dr.Çetin Göksu-Ortadoğu Teknik Üniversitesi
Enerji İşleri Genel Müdürü, Selahattin Çimen
Elektrik Üretim Genel Müd.-EPDK Koordinatörü, Önder Piyade
Bağcılar Belediye Başkanı, Feyzullah Kırıkkık
Yüksek Mimar Numan Cebeci
Yüksek Mimar Çelik Erengezzgin
Çevre Yüksek Müh. Ateş Uğurel
Doç.Dr. Demet Irlkı Eryıldız-Gazi Üniversitesi
Mimarlar Odası, Şehir Plancıları Odası, Peyzaj Mimarları Odası Temsilcileri
12:00 Ara
13:00 GEN Türkiye Kesimi

26 Mayıs, 2003 (Pazartesi)
Bahçeşehir Üniversitesi-Bahçeşehir Kampüsü-Konferans Salonu
AÇILIŞ OTURUMU

10:00 "Açılış Konuşması"
Bahçeşehir Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Dekanı - Prof.Dr. Ayşen Akpınar
Bahçeşehir Üniversitesi Rektörü - Prof.Dr. Halil Güven
10:15 Can Elmas - 4.Ekobuluşma Sözcüsü
10:30 "İstanbul'da Afet Dayanıklı=Ekojik Yerleşim"- Araştırma Projesi
Prof. Dr. Semih Eryıldız-Bahçeşehir Üniversitesi Mimarlık Fakültesi
10:45 "Muhtemel İstanbul Depremi ve Alınan Önlemler "
Mahmut Bağ, Zemin ve Deprem İnceleme Müd., İBB
11:00 "Muhtemel İstanbul Depremi ve Alınan Önlemler "
Afet Yönetim Merkezi Müd.Yrd. Gökay Bostan
11:15 Enerji İşleri Genel Müdürü, Selahattin Çimen
12:00 Ara

İKİNCİ OTURUM
Oturma Başkanı : Prof.Dr. Ayşen Akpınar- Bahçeşehir Üniversitesi

13:00 IHS (Institute for Housing Studies) - SBS Centre Başkanı
Ronald Rovers
13:30 KSU (Kent State University) - Prof.Dr. Charles Harker
14:00 BWB (Builders Without Borders) - BWB Temsilcisi,
Rene Dalmeijer
14:30 Ara

ÜÇÜNCÜ OTURUM
Oturma Başkanı: Prof. Dr. Yıldız Sey- İstanbul Teknik Üniversitesi

15:00 EA (Emergency Architects)
15:30 "Sürdürülebilir Mahalle Finansman Modelleri"
Mark Gibbson - Coğrafyacı
16:00 "Türkiyede Ekolojik Sistemlerin Üretimi"
Yrd.Doç.Dr. Muhyettin Sirer
16:30 NOVITAS Turizm - Ekoturizm Derneği Başkanı, Gülsen Kırbay
17:00 Tartışma
18:00 Kokteyl

27 Mayıs, 2003 (Salı)
Bahçeşehir Üniversitesi-Bahçelievler Kampüsü-Mimarlık Akıllı Sınıf
DÖRDÜNCÜ OTURUM - YUVARLAKMASA
Oturma Başkanı: Yrd.Doç.Dr.Muhyettin Sirer- Bahçeşehir Üniversitesi
Rektör Asistanı

10:00 "Kapanış Notları"
Prof.Dr. Semih Eryıldız - Bahçeşehir Üniversitesi
10:30 Sonuç Bildirisi Toplantısı
12:00 Kapanış

EKOLOJİK MİMARLIK H A K K I N D A :

İlhan Kesmez

Y. Mimar

1. İnsan zekası ile doğanın “karşıtlığı”

Eğer ekolojinin amacı insanı doğa ile uyumlu kılmak ise; eğer insan “artık” doğal olarak yaşamıyor, ve doğal ortamında değil diyorsak: İnsanın zekası ile elde ettiği avantajların doğal olmadığı kanısını taşıyoruz demektir. Yani insan vücudunun doğal bir oluşum olduğu, ama şu andaki yaşantısının bu vücuda uygun olmadığını söylemek, insan zekasının vücudu ile çeliştiğini iddia etmektir. Oysa evrim sırasında doğa; panterde hız ve kuvveti “SEÇERKEN” insanda ise zekayı “SEÇMİŞTİR”. İnsan zekasının kendisine sağladığı avantajları kullanarak çoğalmış ve yayılmıştır. Sadece vücudunun fiziksel ihtiyaçları ile sınırlı kalmamış, hemen hemen yok denilebilecek bir genetik çeşitlilik (yani adaptasyon ve doğal seleksiyon) ile kutuplardan ekvatora kadar kendine yaşam alanı edinebilmiştir. Bu denli farklı koşullarda hayatta kalmasını sağlayan şey “doğanın seçtiği” zekasıdır. Yani insan türünün dünya üzerindeki yeri doğal olmayan bir süreçten kaynaklanmıyor. Kimseye iltimas geçmeyen ve kimsenin gözünün yaşına bakmayan (dinozorları düşünün) doğal seleksiyon tarafından tercih edilmiş olan zekasından kaynaklanıyor.

Ayrıca bir türün bu derece büyük bir avantajı diğer türlerin zararına elde etmesi ne doğal değildir, ne de daha önce yaşanmamış bir şeydir. Evrim sırasında yer yüzünde birçok defa bazı tür yada türler çok büyük avantaj elde etmişler, diğer canlıları yok edecek kadar yaygınlaşmışlardır. Birden fazla sefer yeryüzünde hayat nerede ise sıfır'a indirgenmiş, sonra yeniden filizlenmiştir. Bu ekolojik “felaketlerin” her biri, biyolojik çeşitlilik sağlamış ve canlıların adaptasyon yeteneklerini kanıtlamışlardır.

Dolayısı ile bir panterin gücünü kullanarak bir ceylanı yemesi ne kadar “ahlaki” ise insanın zekasını kullanması da o kadar “ahlakidir”

Sonuç olarak ekolojik yaklaşımların kendilerini meşru olarak ifade edebilecekleri tek zemin, insan türünün devamlılığını sağlamak olarak görülmektedir. “Sustainable development” yada sürdürülebilir gelişme olarak adlandırılan yaklaşımın temeli bu olsa gerek. İlginç olan ise bu çabanın kendisi de doğal saymadığı, zekanın, bir üründür.

Asıl doğru olan ise insanın zekasının onun doğasının bir parçası olduğunu kabul etmek ve doğa, doğal ve insan tanımlarımızı gözden geçirmektir.

2. Yaşadığımız yerleri değil yaşama biçimimizi değiştirmeliyiz.

İnsanın “çevre” ye verdiği zararın kendisine döndüğü tartışılmaz, belki de kaçınılmaz bir gerçektir. Ancak bunun sebepleri yaşadığımız yerlerin imal etme biçimimizden çok toplumsal yaşantı ve üretim biçimlerimizdir.

Tüketmek üzere, ve hiçbir optimizasyon'a gitmeden üretim yapan bir ekonomi modeline sahibiz, ve bu tabii ki kaynaklarımızı “doğru” kullanmamızı engelliyor.

Kimse sahip olunabilecekler için “yeterli” diye bir kavram bilmiyor. Kimisi hayatı boyunca harcayamayacağı kadar kaynağa sahip iken kimisi hayatta kalmasına yetecek kaynağa erişemiyor.

Doğru üretmiyor ve doğru paylaşmıyoruz.

İhtiyaçlarımızı aşan tüketimlerimiz var ve tüm toplumsal yapımız; kendi kişilik ve toplumsal yerimizi, bu tüketimlerimize göre belirlemeye yöneliyor. Edindiklerimizin amacı kullanımdan çok toplumsal bir “gösteriş”e dönüşüyor. Bu sene üretilen bir ürün ile (örneğin araba) geçen seneki arasında gerçekten kayda değer önemde bir fark olmayınca, fark sadece bu senenin modası oluyor. Bu modalar zaten sahip olduğumuz (dolayısı ile ihtiyaç duymadığımız) ürünleri

bize tekrar pazarlamayı başarıyor. Tüketime endeksli toplum sürekli üretime mahkum oluyor. Üretim ise rasyonel bir amaç gütmendiğinden, hiçbir optimizasyona sahip olamıyor.

Üretim sistemimiz; tüm canlı ve cansız kaynakları sınırsız ve hatta “ahlaksız” bir şekilde sömürmeye ve bu sömürünün ürünlerini edinmek için çalışmaya bizi iterken, “çevre bilinci” yanlış bir şekilde yeni bir tüketim alternatifi olmaya başlıyor. Kısaca bir moda oluyor.

Modaların kuvvetini ve tehlikelerini küçümsemek lazım: Bugün ekolojik mimarlığın öncülüğünü yapan mimarların çoğu 68 kuşağı olarak adlandırılan bir dönemden geliyor. Bu kuşağın idealleri arasında tüketim toplumuna karşı durarak, herkesin biraz zanaatkar bir tavır içerisinde üretimde bulunması da vardı. Çiçek çocuklar olarak adlandırılan bu insanlar “komün” hayatı yaşıyor, uzun saçları eski püskü kıyafetleri ile dikkati çekiyorlardı. Fazla “romantik” bir tavır da olsa, (sisteme gerçekçi bir alternatif olamadıkları için) tüketimden imtina edişleri önemli idi. Bu tavır kendini değişik alanlarda göstermekte idi.

Örnek olarak kıyafetlerini ele alırsak: Hippi olarak adlandırılan bu insanlar giydikleri kotları beyazlaşınca kadar kullanıyorlar, atmıyorlar, gereksiz modaların eşliğinde tüketmiyorlardı. O güne kadar kot lacivert olarak satılan bir giysi idi. Oysa hippilerin ortaya çıkışından sonra kotlar “beyazlatılmış” olarak da piyasaya sürülmeye başlandı. Böylelikle gerçekten tüketim karşıtı olmayan, ve bir kotu uzun yıllar giyerek eskimesini beklemeyecek olan bir “taklit hippisi” sınıfına aynı görünüşte (ama içerikte değil) giyinme olanağı sunulmuş oldu. Kısa bir süre içinde hippisi giyinme tarzının kendisi de bir modaya, bir tüketim nesnesine, yani bir pazara dönüştü. Moda kendisine karşı gelişen bu hareketi yuttu, pasifize etti, daha doğrusu kendine benzetti. Bu sürecin bu eğilimlerin yok oluşunda çok etkili olduğunu düşünüyorum.

Sonuç olarak üretme / tüketme ve toplumsal hayatı oluşturma biçimimiz hakkında bir alternatif geliştirmeyen yaklaşımlar, yüzeysellikleri yüzünden, bir modaya dönüşüp yok olmaya mahkum kalırlar. Ekolojik mimarlık siyasi ve düşünsel temellerini bulamaz ise aynı son ile karşılaşabilir. Bir gün ekolojik ve dolayısı ile “doğal hayat” sunan oteller zinciri ya da lüks villalar, çevre bilincinden yoksun kitlelerin tüketim malzemesi haline gelirse tamamen tersi bir etkiye (çevreye zarar verme) de yol açabilirler.

3. “Her teknolojik gelişme estetik yüzünü zamanla bulur” düşüncesi yanlıştır.

19. yüzyılın ortasından itibaren gelişen mimari akımlara dair genel kanı şöyledir: Endüstri devriminin getirilerinin mimari bir estetik ile sentezlenmesi belirli bir zaman almıştır. Çelik strüktürlü binalar yeni ortaya çıkan mühendislik alanının bilgilerini gerektirdiğinden mimarların hakimiyetinden çıkmıştır. Hatta Ruskin ve Morris gibi düşünürler bunların birer mimarlık ürünü olduklarını bile reddetmişlerdir. Oysa o dönemden günümüze kalan mimari eserlerin çoğu bu nitelikleri taşımaktadır. (Eifell kulesi yada Crystall Pallace gibi) Zaman içinde modern mimarlık bu geleneği devam ettirerek 19 yüzyılın yüzünün mühendisler tarafından oluşturulmasını engellemiş, 20. yüzyıla damgasını vurmuştur. Mimarlar kaybettikleri hakimiyet alanlarını geri kazanmıştır.

Bu görüşün ekolojik mimarlık ile ilişkilendiği nokta ise: ekolojik mimarlığın da ilk yıllarında bulunduğundan henüz

plastik bir nitelik taşımamasıdır. Ancak zaman içinde aynı süreçlerden geçerek kendini bir yapı yapma yaklaşımı olarak değil bir mimari akım olarak ifade edebilecektir. Bu görüş yanlış değerlendirmeleri kendine temel olarak almaktadır, çünkü: Endüstri devrimi ile beraber uzmanlaşma, uzmanlaşma ile ise yapı üretim sürecine mühendislik aracılığı ile kesin doğru (rasyonel) kavramı girmiştir.

Ölçülebilir, hesaplanabilir bir kesin doğru, estetik gibi göreceli olmayan bir kavramdır. Oysa bu kavramın estetik bir bağlamda kullanılabilmesi için bu kesin doğrudan (itiraf etmeseler bile) sapabilecek esneklikte düşünce sistematiğine sahip olmak gerekir. İşte bu yüzden 20. yüzyılın dört büyük mimarı olarak anılan mimarların (Wright, Corbusier, Mies ve Gropius) mimariye olan yaklaşımlarının ifadesi taşıyıcı sistemin (rasyonel bir doğrunun sonucu) kullanımında ortaya çıkabilmektedir. Mies, taşıyıcı sistemi her şeyin “düzenleyicisi” ve “belirleyicisi” bir matematik olgu olarak ele almıştır. Taşıyıcı aksları ya da grid tüm oranların belirleyicisi olmuş, mekanın “süslemesi” olarak bile kullanılmıştır.

Corbusier ise taşıyıcıyı belirli bir katı sistem olarak koyduktan sonra planı özgür bırakmış. Bu katılık ile bağlarını koparmıştır.

Gropius ise taşıyıcı sistemin mesafe geçmekteki esnekliğini, onları ihtiyaç duyduğu mekanların boyutlarına göre ayarlayarak kullanmıştır. Böylece taşıyıcıya istediği kadar mesafe geçirtip bölücü duvarlarla eş aralıklara denk düşürmüştür.

Wright ise taşıyıcının imkanlarını yatayda ve düşeyde “akıcı” bir mekan elde etmek ve “kutuyu” parçalamak için kullanmıştır.

Görüldüğü üzere kesin doğru ya da rasyonel olarak adlandırdığımız bir bilginin bile belirli esneklikler ile işlenerek (ya da yorumlanarak) kullanılması, dört ayrı “ekol” yaratacak çeşitliliğe imkan vermiştir. Oysa bu mimarlar gerçekte kullandıkları bilgilerin bire bir üreticileri değil, daha çok esneklik sahibi bir bakış ile uygulayıcılarıdır.

Bir mühendislik sorunu olarak görünen bu bilgi, mimari düzeyde; önemi ancak mimar tarafından belirlenmiş, ve diğer veriler (çevre, konu, vb.) ile belirli bir dengede değerlendirilen bir bilgidir.

Ancak bilginin üretim alanında bulunmak bu bilginin “yorumlanmasında” ya da esnek bir yaklaşımla uygulanmasında bir dezavantajdır.

Bu yüzden bilginin üretildiği alanda bulunma çabası, ekolojik mimarlara yüzyılın başındaki mimarların sahip olduğu olanağı sunmuyor. Onlar zamanla estetik dilini bulacakları bir teknik gelişme ile karşı karşıya değiller. Onlar kendi üretmiş oldukları bir bilginin diğer bilgileri hükümlerine altına aldığı bir alanda çalışıyorlar. Oysa 1900 lerin başındaki mimarlar bu bilginin üretilmesini mühendislere bırakıp, bu verileri sadece değerlendiren konumunda iken bunu yapabilmişlerdir. “Ekolojik” mimarlar ise bu yaklaşımın estetiğini değil bilgisini üretmeye soyunuyorlar.

Kısaca herhangi bir bilginin, mimarlık alanında geçerliliğinin olması, peşinden insanların hatta kuşakları sürükleyebilmesi için, o bilginin ne ölçüde buyurucu ve önemli olduğunun yorumunun mimarlarca yapılması gerekmektedir. Bu yorum özgün bir yaklaşım içeriyorsa ancak, örneğin “ekolojik mimarlık”tan bahsetmek mümkündür. Aksi taktirde “cfc free” etiketli deodorantla arasındaki farkı varetmek mümkün olmayacaktır.

H E Y M A R D U K B U N A D I N M I ?

Mükremin Mungan

Sesleniyorum, konuşuyorum yanıtın yok, BUNADIN DEĞİL Mİ MARDUK, BUNADIN... Adam Rab olsa da kural, yasa koysa da bu hale düşüyor değil mi? Beyaz saçın, sakalın birbirine karışmış, sağ elini dayamışsın çenene, yayılmışsın alta kat gök kubenin bulutlarına, var gelip yatmış bizi izlorsun (mimarın), dudaklarını alaycı bir tebessüm, keyfine keyfine keyif keyif keyim gel. Benzerlerin de var yer yüzünde, onların da keyfine diyecek yok.

Altıbin yıllık yazıyı kazıdığın kelamını nicedir dönüp bakmıyor, hatırlatmıyorsun meslektaşlarına. Bunlar yerküre üzerinde mekanları nasıl tasarlar, nasıl uygular; çrakları, kalfaları, ustaları ne yapar, nice yapar, ne yer, ne içerler. Anladık kederler içindesin, bir de keyifle izliyorsun. Gözbebeklerinde keyifli güllüçükler, alacağın olsun, hele bir in bulutlarından yerküreye o zaman senin yetkinliğini, söylemini, mimarlığını ve koyduğun kuralların, yasaların etkinliğini görürüz.

Yeryüzü genel mekan, aynı mekan fakat zaman ve konum değişti. İnanmıyorsun değil mi? Tabii uzaktan seyir, tavır almamak kolay. Aç katarak imiş gözlerini, işitme cihazı varsa tak kulaklarına. Utanıyorsun, ihtiyarlık keyfi bilinince iyidir, her var bunda utanacak...Korkma, dünyamızda bütün meslektaşlarının büyük bir bölümünün gözleri kulakları paralel ikalı. Para mı? Yahu her şeyi satın alan şey canım... Kıymetli taş, bakır değil... Kağıt tabii bunun da ne olduğunu bilmiyorsun değil mi? Naylonu, sanalı bile var.

Korkma in aşağı, kimse (mimarlar) seni incitmez. Neden mi ? Mimarlar fırıncı olmak istiyor artık genellikle... Hepsi "EKMEK PARASI PEŞİNDE..." bildiğin ekmek, emek o kadar pahalı değil anlıyorsun değil mi? Vazgeçtim bunu başka bir gün konuşur, dertleşiriz...

Bak dinle, kızma RAB olan da ileriye doğru mimarlık için koyduğu yasalarda hata yapar. Bunda utanılacak ne var... Bir öz eleştiri yaparsın, yapamazsan özürlü dilersen onu da yapamazsın "DEĞİŞTİM" evet değiştim arkadaşlar dersin, olur biter. Zaten soran sorgulayan da yok...

Ne demiş, ne uygulamış hangi yasaları koymuştun hatırlatayım:

1. Kimse yaptığı yapı ile kimsenin GÜNEŞ'ini engelleyemez...
2. Kimse yaptığı yapı ile kimsenin HAVA'sını engelleyemez...
3. Kimse yaptığı yapı ile kimsenin SU'yunu engelleyemez...
4. Kimse yaptığı yapı ile kimsenin yapısını ateşi ile yakamaz...
5. Kimse yaptığı yapının ARTIK'ları ile kimsenin yapısını kirlilemez...
6. Kimse yaptığı yapı ile kimsenin YAŞAMINI engelleyemez...

Hatırladın mı? Hatırlamışsındır inşallah. Bu kelime birincil sözcük olarak katıldı, ne haber RAB?

Neden mi uymadılar bu kurallara? 1948 yılında deşifre edildi çivi yazın. Sonra neler mi yapıldı? Her yasa gibi çıkarıldı, gereği için rafa kaldırıldı. Zaten okur yazar özlüsü... Kim mi? Bu kadarını da sen bil. Aramice mi? Hayda sen onu dilden mi sayıyorsun? Asurca, Sorani, Gorani... Saykılıyorsun, millet için Grekçe, Latince klasik dil oldu, bu dilleri bilen bulmak, senin aç saçın ve sakalında siyah kıl bulmak gibi bir durum.

HAMURABI mi? Bak nasıl hatırlarsın torununun torununu. Yasaları mı? Geç bunları, ilk lahide geçmeseydi "DİŞE DİŞ GÖZE GÖZ" kuralı bile hatırlanmazdı, Asur RAB'i HAMURABI. Dur dur hemen bozulma şimdi başka RAB'lar var. İspanyolca, Fransızca, İngilizce, Amerikanca konuşuyorlar. Onlar diyorlar ki "Bize dokunmayan yılan bin yıl yaşasın, BİZE DOKUNAN İNSAN BİR GÜN YAŞAMASIN"

USTA ÇIRAK ilişkisi mi? BİLGİ aktarmak paylaşmak mı? Güldürme adamı... Mezara mı götürecekler... Yok canım bilgi günümüzde GÜÇtür, tam olarak öğretilemez, aktarılamaz bir şifredir. PARA demektir, öğretsinler de aç mı açık mı kalsınlar?

Okullar mı? Çok ileri gitmeye başladın. Dur, dur gücenme aktarayım. Mimarlık eğitiminde okulda uygulama yok. Aynı okullarda eğitim görüyorlar, okulu bitirince aynı kalıptan çıkmış çivi yazısı zarfı gibi çıkıyorlar.

Doğa bilgisi, HAVA, SU, ATEŞ, TOPRAK, hayvan, bitki bilgisi ne gezer... Kim kendini başka bilgilerle donatmak isterse iş kendisine düşüyor.

Çamur, kerpiç, ahşap, taş malzeme bilgisi... Bırak onları... Yeni çağdaş malzemeler var, bilgiye gerek yok; kataloglar var, seç seç kullan... Yok senin altı kuralın, yasaların... Geç bunları anam babam geç...

Anlıyorsun değil mi... yoksa işine mi gelmiyor? Dur bir bardak temiz su içeyim. Buyur sor...

Ay bizden, dünyamızdan neden uzaklaşıyor? Hayda bu nerden çıktı?

Bu sorunun cevabını bir NASA, bir de şairler bilir. Ben kısaca anlatmaya çalışaym. Bizler yer küremize güneşe ve aya bağlı bir yaşam sürdürüyoruz. Ay, dünyamız için günışığı kadar hasta daha fazla önemli çünkü yer küremizin uzaklaştıkça güneş ekseninde sapaıma oluyor ve iklimler bu sapaıma bağlı. Senin zamanından günümüze kadar 1.8 sapaıma yapmış, bunun sonucu Gobi ve Sahara gölleri oluşmuş. Allah'tan dünyamız ay, ay da dünyamıza sevdalı (biz haric) bu sevdalı olmasa, ay (SiN) olmasaydı dünya eksenî etrafında dönmeydi, rasgele yuvarlanrın giderdi güneşin etrafından. O zaman ne iklimler, ne çevre ne de bizler olurdu MARDUK. Anladın mı?

Biliyorum MARDUK, biliyorum her şeyin tekil varlık nedeni diğer bir şeye bağlı ve bağımlı. Bir de hepimiz bunun farkında bilincine varsak. Varacağız ve çoğalacağız merak etme sen. Biz de sevdalanacağız çevremize yaptıklarımıza ve mekanlarımıza. Ayağa kalkın, gülüyorsunuz değil mi MARDUK, gül gül iyi şeyler olacak.

MARDUK: Sümer döneminde yasa koyan mimar. İz bırakan adam olarak adlandırılmış. İnsanlar o dönemde yaptıkları işle anılmış.

MAR: İz bırakan kara sabanın uçundaki tahta veya demir üçgen araç.

DUK: Yaşayan, yaşayan insan.

Ekolojî

Mimarlık

ANKARA'DA GERÇEKLEŞEN BİR DÜŞ: BATIKENT

Semih Eryıldız'ın "BATIKENT" kitabı çıktı

Toplu konut akınlılarının güçlenmesi ve çok etkin olması, Türkiye'de 70'li yılların sosyal demokrat söylemlerini yitirdiği, imar hareketlerinden esilenmesiyle ve halkçı-üretici belediyeçilik adı altında Kent-Koop, Batikent deneyiyle başladı. Bu deneyin embriyon aşamasından başlayarak adının Akkondü'dan Batikent'e dönüşümüne kadar her aşamasına katkı koymuş biri olarak Semih Eryıldızın otuz yıllık çalışmaları bir yayına dönüştü. Günümüzde BATIKENT adıyla piyasaya sunulmuş olan bu kitap hem geçmişteki Ankara düşleri hem de geleceğin ekolojik Ankara'sı ile ilgili bölümler içermektedir.

"30 yıllık bilgi ve deney birikimimizden sonra Batıkent benzeri projeleri 30 yıl öncesinin araçlarıyla üretmeyiz. Artık hakim düşünce çevreci, doğal, yeşil çevreler ve yerleşmeler üretimi zorunlu kılmiştir. Enerjinin temel yönlendiricidir. Ancak uşumuz sadece bu değışkenle yönlenemez. Yerleşimlerin içinde yaşayanları hasta etmemesi, afetlerle öldürmemesi de temel değışkenlerimizdendir. Yerleşimlerimiz içinde yaşayanlar kadar doğayı ve dünyayı da korumak zorundadır. Ekolojik planlama ve tasarımı bu nedenle hem gelecek içinde çalışanlar hem de geçmişini ileriye yönelik olarak yeniden düşünürken temel rehberimizdir."

"Ankara'nın yanı başında Batıket; günümüzde ekleri ile birlikte yarım milyon yurttaşımızın yaşamaya hazırlandığı, dönüşel ürünü sayılan Eryaman'la birlikte oluşturmaya başladığı" "bir milyonluk yeni Ankara özeği" ile Türklerin dünya yüzünde sıfırdan gerçekleştirdiği, en büyük ve belki tek kentsel yerleşimdir. Batıket sadece Türkiye'nin değil Dünya'nın bir seferde planlanmış ve kendisine özgün örgütlenme mantığı içersinde gerçekleşmiş en büyük yeni yerleşim projesidir.

Batıkent kamusal diye tariflenen ve kamu tarafından yaratıldığı söylenen Ankara'da kamuya rağmen kooperatifler sendikalar ve yerel yönetim önderleri tarafından 30 yılda yapılmış bir başka Ankara'dır.

Batıkent; Toplumsal Demokrasi ve üretici yerel yönetim düşüncelerini benimsemiş olan seçimin yeni çıkış CHP'nin Ankara Belediyesi tarafından 1973 yılında ilk kez düşüncenin ortaya atılması ile başlatılmıştır. 2003 yılı bu düşüncenin eyleme dönüşmeye başlamasının 30. yılıdır; ve 2004te yani gelecek yıl yeni bir yerel yönetim seçimleri yeni bir yol ayrımı Ankara Kentinin önüne gelecektir."

MİMARLIK / ARCHITECTURE
INTERNATIONAL
SUMMER SCHOOL IV
İSTANBUL 2003
ULUSLARARASI
YAZ OKULU IV

12 Temmuz - 09 Ağustos 2003 • 12th July - 09th August 2003

Eğitim Yeri MSÜ ve İTÜ	Location MSÜ and İTÜ
Konaklama İTÜ Öğrenci Yurdu	Accommodation İTÜ Student Dormitory
Tam Paansiyon 880.000.000 TL Yataak + Öğle Yemeği	Accommodation Fee EURO 600
Gündüzlük 700.000.000 TL (Öğle Yemeği Dahil)	with accommodation and lunch
Başvuru Her öğrencinin Minors ve Bilkent'e başvuru belgelerinden başvuru formu ile birlikte, 28 Mayıs 2022 tarihine kadar Bilkent, Başvuru Gözetmeni 2024/247, Mülkiyet ve Emlak Müdürlüğü'ne iletilen belgelerle başvurular kabul edilecektir. Başvuru belgeleri ile 12-14 Temmuz tarihlerinde kayıt sonuçları açıklanacaktır.	Application Fill in the application form (available at your school). Fee is payable by postal order or by bank transfer to: İKATİBANK Başvuru Branch 560-040801 İstanbul, TR04711. For the application form and other documents, please contact: +90 312 200 08 52 or by e-mail to: ba@yayim. ankara.edu.tr by 28-05-2022.

Bilgi için / Information: e-mail: info@ilvokid.com
İstanbul Caddesi, 80/Şişli/Beşiktaş / Beşiktaş, No: 1 Kat: 5 İstanbul / TÜRKİYE
Tel: + 90 212 245 16 66, Fax: + 90 212 249 08 32

Deniz ERKİ ERYILDIZ e-mail: erkir@pau.edu.tr

Fotoğraflar: Melih Uçar

ANKARA

Andrea Koban

Gezi güzergahlarında Ankara'nın bir ismi, belirlenmiş bir çekiciliği yok. Seyyahların zihinlerindeki haritalarda Ankara bir boş leke. Turistler Kapadokya, Antalya, Fethiye, İstanbul'a gelmeyi seviyorlar. Doğada, sahillerde kaybolmayı seviyorlar; suyu, güneşi, çamların altındaki, mağraların içindeki gölgeyi arıyorlar ve sonunda prensadalarında olmanın düşünü seviyorlar. Ankaralılar bunu bilirler. Onlar Anadolu peyzajının asıl tutsaklarıdır. Özgürlük nerede olursa olsun, o Ankara'da değil. Ankara'da ancak bir yerde başlayıp bir yerde biten yollar var. Ankara'da yürümek, görevlerin hatırlatılmasıdır: Bürodaki pencereyi kapatmak, dosya kabını düzgün yerleştirmek, kentin renklerine yeşil bir nokta ile inatla karşı gelebilmek için, tozlanmış pencere kenarındaki küçük bitkiyi sulamak, odaya girene, sesiz, başka yerde olan bir çehre ile ne istediğini sormak, yanında da bir bardak çay, bakışları üzerine yoğunlaştıran ve Ankara'da odaklanılan iki ana eylem: oturmak ve yürümek.

Bu bakımdan gezginler için emin yerler müzeler, Atatürk'ün mozolesi, Roma hamamı veya kale veya Atakule'den bakışlardaki geçici barınmışlık duygusu. Kentin arta kalanında resimler gözlerden kaybolur. Ancak evlerin köşelerini iyi tanıyanlar, onlara ait hikayeleri de bilirler. Amerikalıların buralarda konuşulduğu dönemden kalmış küçük mutfaklı evlerin, delikli sarı travertenin, gri-beyaz mermerin, Afrikadan getirilmiş granitin, zarif görünümlü bordonun hikayelerini. Cam tuğla cephele evlerin, kesintisiz balkonluların, eğri balkonluların, boydan boya uzanan cam pencerelilerin, küçük pencere nişlilerin, kırma çatıların, düz çatıların, içine yağmur yağan çatıların, hiç kapanmayan pencerelilerin, en küçük hava akımına izin vermeyen pencerelilerin, kışa karşı, yazıya karşı camlanmış balkonluların, balkonlarında onlarca yılın kalıntısı toplanmış olanların, bazen çiçeklerin açtığı balkonların, güvercinlerin amansız mevzii savunması yaptıkları balkonların ve komşunun pencere önündeki serçeleri gözüne kestirmiş ev kedilerinin ve perdeleri hiç açılmayan sayısız pencerelerin hikayeleri. Ankara. Türkiye'nin başkenti, 1923'den beri cumhuriyet, 1949'dan beri Avrupa Konseyi üyesi, 1952 Nato'ya giriş, 1964'den beri Avrupa Ekonomik Topluluğu ve Avrupa Birliği asosiye üyesi. Ülke sınırları Irak, İran, Suriye, Ermenistan, Gürcistan, Yunanistan, Bulgaristan'a uzanıyor. Modern Türkiye başı ile Avrupalı, ayaklarına göre Anadolulu. Avrupa'dan gelip Asya'ya gidenler mola vermek isterlerse, boğaz üstündeki köprülerin tam ortasında dursunlar, çünkü taşları dağıtmak için bir vakit vardır ve taşları toplamak için, saklamak için bir vakit ve atmak için bir vakit, bir vakit susmak için, bir vakit konuşmak için, bir vakit unutmak için, bir vakit anmak için. Ankara, içinden sadece yeni evlerin büyüdüğü sararmış bir fotoğraf gibi, sınırlarında üç neslin hikayesi olan. Ulus'ta otururken torunlarını Çankaya, Kavaklıdere, Küçük Esat, Ayrancı, Gazi Osman Paşa veya Dikmen kıyılarında arayan büyükbabalar. Ankara, konut mimarlığını aile özgeçmişi olarak yazan bir şehir. Yaşamın ortasında koltuk, divan, televizyonun kesin belirlenmiş yerleri. Misafir odası kamusal ve özel mekanların sınırını kesin elinde tutuyor. Dışarda kentin dikişleri patlarken, özelin sunumu aynı zamanda da düzenin sunumudur, ve kentin sahipleri mimarlar değil, müteahhitler ,arsa spekülâtörleri, uçsuz bucaksız gecekondu yerleşimleri.(...)

Bugün torunlar büyükbabalarını cep telefonundan arıyorlar, bazıları Amerika'da Almanya'da bulundular, Bilkent Üniversitesi'nde okuyorlar, pahalı arabalara biniyorlar, Armani ve Benetton arasında giyiniyorlar, güneşden Ray Ban ile korunuyorlar, diğerlerini Ankara veya Hacettepe Üniversitesi'nde bulabilirsiniz, Almanya'dan geri dönüp Alman edebiyatı okuyorlar, veya Alman dilini, öğretmen olabilmek için ve yazılarında Ulus'da değil, Sivas Gaziantep arasında bir yerde yaşayan büyükbabalarını hatırlıyorlar, ki onların oğulları kendilerini Aras Ören'in satırlarında denediler: *Ordaki, herkezin arabası var, banyolu modern evleri, dolaplar dolusu elbiseler, naylon gömlekler ve yol kenarında öpebileceği bir sevgili, aynen filmdeki gibi.* Ve filim daha bitmedi, geri dönen nesilde devam ediyor, düş sürüyor BURDA Türkiye'de modern konutlarda otururken, yazılarında yine evleri düşlüyorlar, yüzme havuzlu, yüksekliği en az üç kat , bir daha çalışmak zorunda olmamayı,

ve düşlerinde rahatsız edilmemek için kapılarının dışında bir bodyguard. Okula gittikleri yer ve büyükbabalarının memleketi dışında Türkiye ile ilgili fazla bir şey görmüş değiller, Türkiye'yi Almanya ve Türkiye'de geçen bir filminden tanıyorlar gibi, ve walkman'lerinde Atatürk için bestelenmiş HipHop ritmi çalıyor, bu ara *Almanya'da 720 milyon porsion döner satılıyor yılda, günde 200 ton, yılda 3.6 milyar Marklık bir ciro, Mac Donalds, Burger King ve Wiener Wald zincirlerinin toplamından fazla.*

Ankarada döner yemek isteyenler, Ulus'ta, Sıhhiye'de arayacaklar veya Kebap49'a gidecekler. Ankara'da pizza yenmez onun yerine pide, sushi de yenmez onun yerine hamsi. İtalyan gelati de yenmez onun yerine dondurma, hafif çiklet gibi uzayan, ilkbahar sonunda taze çilek tadını taşıyan. Sufle yenmez, onun yerine kaymaklı kabak tatlısı, sürgit yabancı dillerin isimlerinde kaybolunmaz, onun yerine yerel peyzajın renklerinde dinlenilir, yıl boyunca domates yenir, yazın karpuzun kırmızısı aranır, kabağın yeşili, patlıcanın koyusu, zeytinin siyahı, peynirin beyazı, erken yazda çuvalar dolusu caneriği alınır, pilav için kuşüzümü aranır, nane yaprakları alınır ve sonbaharda beyaz ekmek taze zeytinyağına daldırılır. Yazın deniz kıyısına gidilir, arabası olmayan metro ile Aşti'ye gidip bir otobüse biner. Burada kalanlar evlerine çekilirler, her on yılda bir tarzı değiştirilen, ama yine de bir şekilde aynı kalan evlerine, akşamları çay bahçesine yürüyerek, gündüzleri görevlerinin başında. Başkaları ama balkonlarından ayrılmazlar, çocukluklarını anımsatan bir kavak ağacı görüp, kitabın sayfalarını karıştırırken: *ağzımdan şu harfler çıktı. Bazıları kuşa benziyordu, bazıları üstüne ok saplanmış kalbe, bazıları bir kervana, bazıları uyuyan develere, bazıları bir ırmak gibi, bazıları rüzgarda dağılan ağaçlara, bazıları yürüyen yılanlara, bazıları yağmur ve rüzgar altında üşüyen nar ağaçlarına, bazıları çatık kaşlara, bazıları nehirde yüzen oduna, bazıları uyuyamayan gözlerle.* Ankara'ya gelen ancak Türkiye Cumhuriyeti'nin dilini duyumsayabilir. Lisanını konuşmadan bile. Resimlerde duraksayarak , köşelerinde anadolunun öyküleri başlayan şehrin hep aynı olan evlerini arayarak.

Andrea Koban: Avusturya doğumlu, Klagenfurt ve Viyana Üniversite'lerinde sosyoloji, felsefe ve edebiyat okudu, 1999 yılında, Viyana Üniversite'sinde asistan olarak çalışırken, aynı üniversiteden doktor unvanını aldı, halen Alman akademik değişim programı (DAAD) çerçevesinde Ankara'da bulunan Koban, Viyana üniversitesinde ders vermektedir. Alman ve Avusturya, bilim, sanat şehircilik dergilerinde yazıları yayımlanmıştır.

BULVAR

Doruk Salancı

Tıp Doktoru

2. Bölüm

Karanlık öylesine yoğun, fenerlerimiz de o karanlık karşısında öylesine mütevazıydılar ki, ancak çok yakınımızda bulunan duvarları, yeri ve tavanı aydınlatabiliyorduk; ileriye doğru ışık tutmanın hiç bir anlamı yoktu, çünkü o derin siyahlık ışıkları yutuveriyordu. Sağlam yerlere bastığımızdan on kere emin olarak, yüreğimizi ağzımızda hissederek, hiç konuşmadan ve temkinli adımlarımızın ezdiği taş toprağın zayıf sesinden başka ses çıkarmadan ilerledik. Koridora sağlı sollu açılan, muhtemelen zamanında yiyecek, içecek, erzak depoları olarak kullanılmış küçük odalar vardı ve bunları da şöyle bir gezmeyi ihmal etmiyorduk: fenerlerimizin zayıf ışığı duvarlara yaslanmış çolak rafların üzerinde şöyle bir geziniyordu; kimi rafların üzerinde hala ayakta kalmayı becerebilmiş, kimisi yarım dolu, kimisi boş ama mutlaka tozla kaplanmış şişeler, içinde bulundukları hacim içinde sanki boşlukta hareketsiz asılıymışlar gibi, öylesine yalnız, öylesine durağan bir şekilde bekliyorlardı.

Tüm bunların fotoğraflarını çekebilmek için ödünç aldığım kameraya bir 28 mm lens taktım ve flaşı da hazırladım ama makineye takmadım: flaşın patlama yönünü ayarlayarak dramatik gölgeler elde etmek istiyordum, makinenin üzerine takılacak flaşı göbekten patlatmaktansa. Buna mukabil, flaş için uzatma kablosu yoktu ve bu durumu nasıl çözeriz diye düşünürken, fotoğraf makinesini ve flaşı stroboskopik fotografindeki gibi kullanmak geldi aklıma: fener ışıklarının yardımı ile genel kompozisyonumu kuracaktım; fenerleri söndüreceklik ve Cem'in istediğim açılarda arka arkaya flaş patlatması ile çekeceğim görüntüden emin olunca kendimizi o halde sabitleyecektik; zifiri karanlıkta, enstantanesi B'ye getirilmiş

makinenin deklanşörüne basacaktım ve Cem'e seslenecektim; Cem 1/125 saniyeye senkronize flaşı patlatınca, 1/125 saniye ile çekilmiş bir karemiş olacaktı ya da öyle olacağını umuyorduk. Sonuçlarının ne olacağını tam bilemeden de olsa bu sistemi uygulamaya başladık ve bu yöntemin en can alıcı katkısını böylece görmüş olduk: zifiri karanlık ve viran bir mekanda flaş patlatmanın görsel etkisi..! Maruz kaldığımız görsel uyaran düpedüz çarpıcı idi ve flaşı fotoğraf çekmeden de çevreye doğru gelişigüzel patlattıkça, 1/125 saniyenin zamanla alışılarak ziyadesi ile algılanabilir bir uzunluğa erişen o kısacık süresi içinde, çevremizde onlarca hayalet bir görünüp bir kayboluyordu ve biz ürperti ve coşku karışık çığlıklarla, "boş" odaların ve koridorun kısa bir yankının ardından hemen yutuverdiği ve sanki gırtlığımızdan çıktığı gibi kulaklarımıza tıkiliveriyormuş gibi hissettiğimiz çığlıklarımızla müthiş eğleniyorduk..! Koridorda yürümeye devam ederken, bir yandan da buraya gelene kadar değiştirdiğimiz yönleri düşündük ve anladık ki, o anda kat etmekte olduğumuz koridor, büyük binayı küçük binaya güney-kuzey uzanımlı olarak bağlayan ve iki bina arasındaki avlunun hemen altından geçen bir koridordur. Keza bir ara, yine flaş patlatarak çekim yapmak için fenerleri söndürdüğümüz ve iyice sessizleştiğimiz bir ara, o ana kadar hiç farketmediğimiz bir uğultuyu fark etmiş ve nereden geldiğini anlayabilmek için, bir şey göremeyen bakışlarımızı karanlığın içinde gezdirerek, sessizce beklemiştik. Ancak bir kaç dakika sonra fark etmiştik, tavadaki yaklaşık 10x10 cm'lik ve koridor boyunca 2-3 m aralarla dizilmiş açıklıklardan soluk mu soluk ve geceye ait ışık huzmelerinin yere doğru genişleyerek indiğini ve açıklıklardan yukarı

baktığımızda, silik ve tek tük yıldızların seçilebildiğini, üstümüze doğru da hafif bir hava esintisinin geldiğini.

Bu şekilde, koridorun sonuna kadar geldik ve sağa doğru 4-5 metre kadar genişleyen bir mekana, yani küçük binanın bodrum katına ulaştık: hemen önümüzde, sağ duvara bitişik, sola dönerek ve muhtemelen de Eftan Bey'in bizi küçük binaya aldığı antreye çıkan ve devamında da küçük binanın katlarına çıkarken kullandığımız ulaşan bir merdiven vardı ama çıktığı katla hemzemin ve yatay yerleştirilmiş levhalarla kapatılmıştı; sağ taraftaki geniş mekanda bir yığın kırık dökük sandalye ve bir kaç partial ofis koltuğu duruyordu ve bu mekanın kuzey duvarında ve dibe doğru da yan yana iki asansör girişi vardı, en diptekinin kapısı sökülüp atılmış olduğu halde. Merdivenlerin ve koltuk harabelerinin fotoğraflarını çektikten sonra, dipteki asansör girişine yöneldik ve fenerleri içeriye doğrulttuk: oldum olası ürktüğüm asansör boşluklarının belki de en tedirgin edici nesnesi, asansör kabininin karışıt ağırlığı karşımızda duruyordu. Alabildiğine temkinli ve çocukluktaki korkularımın anıları depreşerek, asansör boşluğunun kenarına bir ayağımı koyup sağlamca bastım ve hafifçe boşluğa doğru eğilerek aşağıya fener tuttum: boşluk, muhtemelen kabinin alt kısmındaki aksamın kabin o kata indiğinde yerleşebilmesi için, bulunduğumuz seviyeden ancak bir metre daha aşağıya iniyordu ve içi bir yığın ıvır zıvır atık ile doluydu. Boşluktan yukarı bakmak için ise daha da temkinli bir şekilde, korka korka ve ancak tek gözümle bakabilecek kadar uzattım kafamı ve asansör kabininin herhalde 3. ya da 4. katta bir yerde durduğunu gördüm. Tüm bunların fotoğraflanması kaçınılmazdı ama hem kabinin çok yukarıda duruyor olması nedeni ile flaş ışığının muhtemelen yetersiz kalacak olması, hem de boşluğa uzanarak ve yukarı doğru fotoğraf makinası doğrultmanın ciddi fiziksel efor istemesi nedeni ile, asansör kabininin aşağıdan fotoğrafını çekmek zor olacaktı.

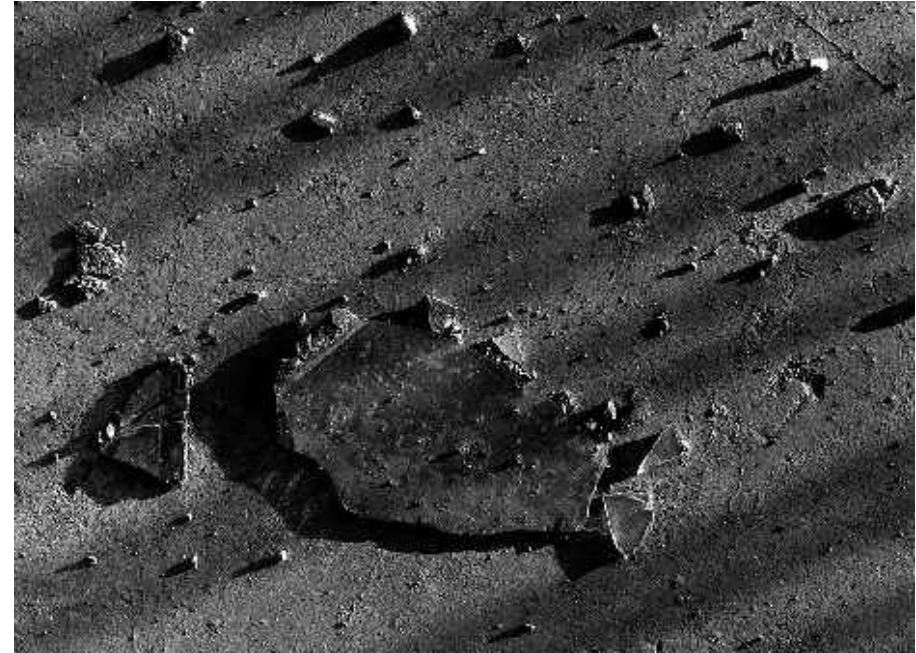
Yine de deneyecektik tabii ve ben flaş ışığının etkisini bir görebilmek amacı ile, kabine doğru bakarak flaşı yukarıya patlattım ve olan oldu: kan dondurucu bir etki ile, flaşın ışığı yukarı doğru yükselirken zayıflayarak boşluğu aydınlattı, kabinin altına vurdu ve oradan geriye de karanlık düpedüz üstüme köktü..! Bahsettiğim görüntünün tokat gibi bir etkisi vardı: sanki karanlık, hiç acele etmeden, alabildiğine kendinden emin ve yutmaya kararlı bir varlık gibi bilinçli bir şekilde üstümüze geliyor, üstümüze düşüyor gibiydi..! Cem'in de benim de, bu etkiyi defalarca yaşamak için, o boşluktan yukarı doğru onlarca kere flaş patlattığımızı hatırlıyorum, en sonunda fotoğraf çekmeyi de becererek.

Tüm bu heyecan silsilesi içinde, bir ara saatlere bakmak aklımıza geldiğinde gördük ki, sadece o kati ve koridoru dolaşmamız saatlerimizi almıştı. Bazı odalardan başka küçük ve kimisi dar ve basık tavanlı iç odalara da geçişler vardı ve bunların hiçbirini sektirmeden gezmiş, tüm gezi boyunca da onlarca film çekmiştik; bir tek kare çekmek ise dakikalarımızı alıyordu. Böylece, istemeye istemeye de olsa, o keşfin sonlandırılmasına karar verdik ve aralarında özel bir iletişim ve anlaşma olan, yaşadıklarını hayal dünyaları ile yoğurup başka kimsenin anlayamayacağı gizli bağlar haline getiren oğlan çocuklarının hevesi ve coşkusu ile, Eftan Bey'e yine binlerce kere teşekkür ederek ve bir dahaki sefer için mutlak söz alarak ayrıldık Bulvar Palas'tan...

...Bir daha da birlikte gitmek hiç mümkün olmadı: 4. sınıf dahiliye stajını tekrar ediyor olmam nedeni ile Cem'in dönem olarak gerisine düşmüştüm ve onun hem başlaması ile bitmesi bir olan bir yığın 5. sınıf stajı ile boğuşması, hem de büyük bir tutkunu olduğu satranç ve yöneticisi olduğu üniversite satranç klübü ile ilgilenmesi gerekiyordu. Benim de tekrar ettiğim dahiliye stajını bitirmem gerektiği için, ben de bir sonraki ziyaretimi ancak bir kaç ay sonra yapabildim.

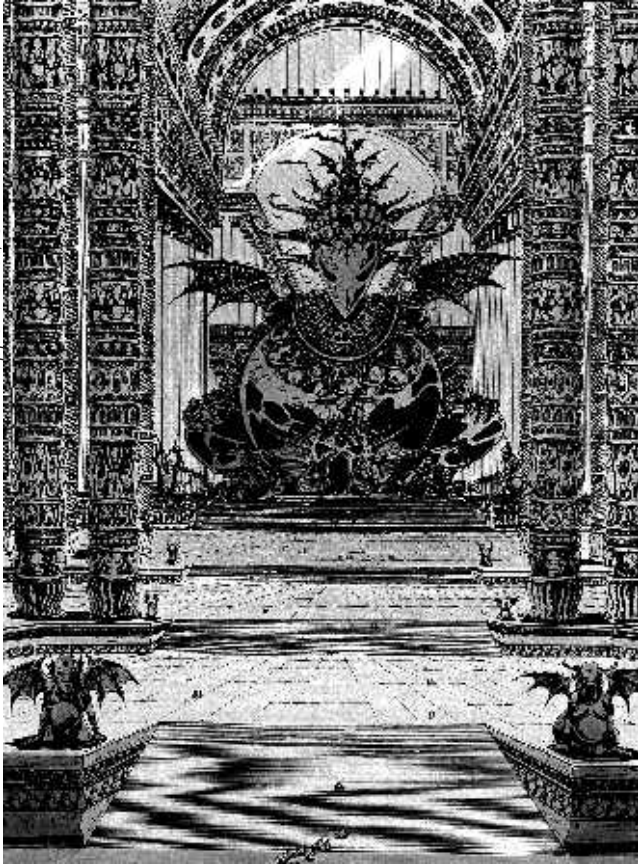
Sonrasında, otelin yıkılışına dek yeni keşiflere hep kendi başıma gittim, otelin her mevsimini ve gün içindeki her saatini farklı zamanlarda yaşama fırsatı bularak. Eftan Bey'le keyifli bir ahbablık geliştirmiştik ve kendisinin, oğullarının, birkaç arkadaşının ve yanında beslediği iri kıym bekçi köpeğinin de fotoğraflarını çekmiş, fotoğraf klübünün karanlık odasında baskılarını yapıp onlara hediye etmiştim. Arada planlar yapardık, büyük binanın çatısı yıkılmış damına çıkarak, Atatürk Bulvarı ayaklarımızın altında olduğu halde ve gün batımına karşı, etler bizden ve mangal ve rakı da ondan olmak üzere, paşalar gibi bir çilingir sofrası keyfi yapmaya dair; ne yazık ki bir türlü fırsat yaratmasını bilemediğim ve gerçekleştirilemeyen planlar...

Bulvar Palas'ın özellikle sonbahar-kış dönemini yaşamak pek keyifliydi, zira yazın sıcaklığında ve bir yığın fotoğraf malzemesiyle boğuşarak fotoğraf çekmenin kan ter içinde kalınan bir azap dolu süreç

dönüşmesi söz konusu değildi. Kaldı ki, çatılarının yıkılmış olması nedeni ile, her iki binanın en üst katları yağışlardan en fazla etkileniyor ve havanın yağışlı olduğu dönemlerde odaların ve koridorların içine tavanlarından yağmur yağıyordu..! Bir de tabii, hangi mevsimde olursa olsun, gündüz gözü ile gezmenin de kendine özgü müthiş kazanımları oluyordu ve bunlardan beni en çok meşgul edeni de üzerlerinde birikmiş onca toz, beton, tuğla, ahşap ve cam döküntü ve kırıntıları ile yerlerdi. Gün batımları sırasında direkt yada çevre binalardan yansarak gelen yatay ve keskin güneş ışığı ya da gündüz vaktinin pencerelerden yumuşak bir şekilde gelen ışığının yerlerdeki tüm o döküntüyü aydınlatışı ve onlardan çıkarttığı uzun uzun gölgeler en birinci fotoğraf malzememdi. Tripodu kurup tamamen yerlerin yüzey görünümelerini çekmek için harcadığım saatler boyunca, yerdeki onca kırıntının salt kırıntı olmaktan çıktığını ve sanki havadan fotoğraf çekildiğindeki gibi görünen yeryüzü ya da ayyüzü şekillerine dönüştüğünü hatırlıyorum. Bazen bu görünümü canlaştırdığımı ve şehir meydanları ve caddelerindeki kalabalıkları, çiftler ya da gruplar oluşturmuş insanları, ana-babalari ile gezen küçük çocukları görür gibi olduğumu hatırlıyorum.

Bu görüşün bir sonucu, hastenede atılan ve bulaşık olmayan çeşitli büyüklük ve renklerdeki flakonları, ilaç şişesi kapaklarını ve tıplarını bolca biriktirme sürecine girmem olmuştu, bir uygun fırsatta otele

taşımak ve o boş ve viran odalarda, koridorlarda kendimce lego oynayarak binalar ve ütöpik şehirler, sanki uçta bucakta unutulmuş ya da uzak gezegenlerde beklemekte olan ve kararlı kaşiflerce ta uzaklarda bir yerlerden ve hayal meyal görülerek bulunmuş antik şehirler gibi şehirler inşa etmek amacıyla. O şehirleri keşfedecektim, dikkatle ve detaylıca fotoğraflayacaktım ve hatta bir şekilde de kendi ellerimle yıkacak, o süreci de fotoğraflayacaktım, aklımda Ray Bradbury'nin "Martian Chronicles" romanındaki terk edilmiş Marslı şehirleri ve "The Illustrated Man" kitabındaki "The City" hikayesi olduğu halde. Bunlar, ne yazık ki, gerçekleştirilmesi için gerçekten hiç fırsat bulunamamış projeler oldu: hem mekanın genişliği, hem de bir yandan devam eden okulda zaman içinde almaya başladığım 5. sınıf stajları ve sonrasında gelen intörnük döneminin tabii ki vaktimi çok işgal etmesi nedeniyle, Bulvar Palas'ın tümünü dip bucak keşfedip fotoğraflamak bile bir yıla yakın bir zamanımı almıştı.

Bazen, kurduğum hayalleri Ankara'ya yansıtmaya çalışır ve Bulvar Palas'ın içinde inşa etmek üzere kurguladığım yapıları bu şehrin içine oturtmaya çalışırdım ve, mesela, kendi kendime sorardım, "Niye bu bozkırın içinden Nemrut Dağı'ndaki baş heykelleri gibi biçimleri ile yükselen, birlikte bir yöne bakan yada birbirleri ile konuşur gibi duran büyük binalar, büyük iş ve alış-veriş merkezleri, büyük konutlar olmasın.....çevrelerinde alabildiğine geniş ve yeşil alanları ile..?" diye. Gözümün önüne sürekli Enki Bilal ya da Philip Druillet çizgi romanlarındaki şehirler, Stanley Kubrick'in "Full Metal Jacket"inde yer alan ve savaş sahnelerine dekor oluşturaran harap şehir, Ridley Scott'un "Blade Runner"ının şehri gelir dururdu...

...Bir de tabii, kulaklarımda Vangelis'in "The City"si.

Sonuçta, yanlış hatırlamıyorsam 1997'nin yazında, Bulvar Palas Otel'i yıkıldı. Atatürk Bulvarı'na bakan cephenin yerlerinde durmayı başarabilmiş pencere ve balkon kapısı pervazlarının da söküldüğünü, binanın bulvar tarafının kaldırma dikilen paravanlarla çevrildiğini gördüğüm gün yüreğim yerinden oynamıştı ve büyük bir telaşla Eftan Bey'i bulmaya girişmişim ama nafile: Eftan Bey gitmiş, yerine herhalde ben yaşlarda, anlattıklarımın zerre kadar anlamayan ve bana ucubeymişim gibi bakan, fiyakalı gençler gelmişti; iki bina arasındaki avluda ve esasen de büyük binada ciddi bir inşaat işçisi hareketliliği vardı...

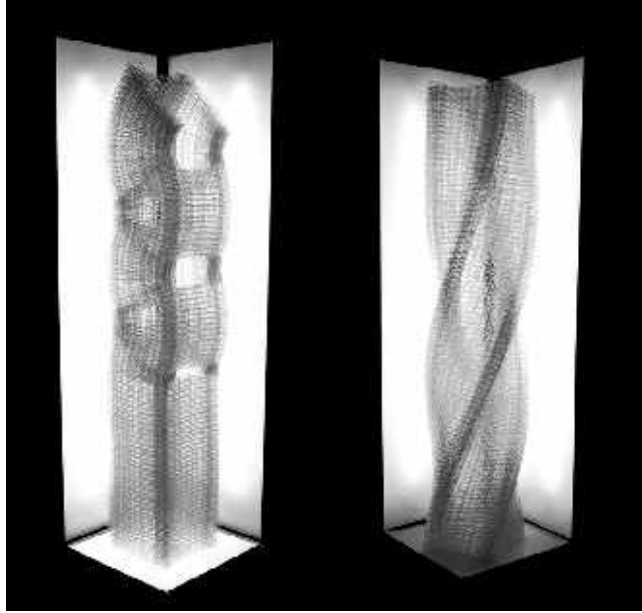
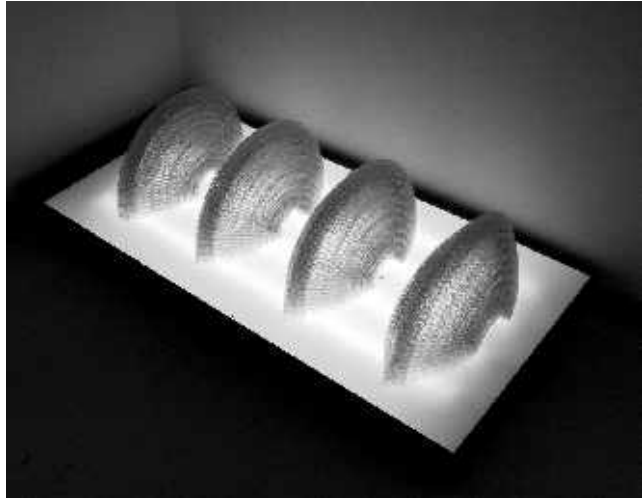
Tüm hayaller, bekleyen projeler, daha çekilecek kimbilir kaç kare fotoğraf, karşı karşıya kaldığım o manzara karşısında umutsuzca yerle bir olup gidiverdi ve bir büyük macera alabildiğine hüzünlü bir şekilde son buldu. Ciddi bir şekilde sarsıldığımı, akşamı sabırsızlıkla getirip eve koşarak gittiğimi ve o sıralarda fakülteden mezun olmuş ve Tıpta Uzmanlık Sınavı'na hazırlanmak için memleketi Kıbrıs'a gitmiş olan Cem'i aradığımı hatırlıyorum, neredeyse ağlamaklı ağlamaklı konuşarak. Hayalimde inşa ettiğim şehirler, Bulvar Palas'ın yıkılışı ile birlikte ve acı gerçek kabilinden gerçekten yıkıldı ve 1.5 yıl boyunca tutkuyla bağlandığım, hayatının son 1.5 yılını birlikte yaşama imkanı bulduğum, benim için sonsuz karelerle dip bucak dolu olan bir stüdyo işlevini de görmüş olan bu otelin yıkılışı beni "normal", tıbbın kendi içindeki dinamizmine rağmen tekdüze olan eski yaşantıma ve hayatın

gerçeklerine bu şekilde geri döndürdü. Hem zaten, şehir plancısı ya da mimar olmadan, ucu bucağı olmayan hayallerin ürünü binalar ve şehirler planlamak ve inşa etmek benim neymeydi ki..?

"Ankara 2020" projesinin fotoğraf atölyesine dahil olmuş biri olarak bu hikayeyi şimdi anlatınca görüyorum ki, mimarlık ya da şehir plancılığı dışı bir meslekten gelen bir fotoğraf meraklısı olarak, içinde yaşadığım şehre dair anlattığım gibi hayal kuruşum ziyadesi ile fantastik bir çizgi romana tekabül ediyor ve, bu bağlamda da, ileriye yönelik problem çözümleri önerebilmekten çok uzak düşünüyör, belki de doğal olarak. Bu projeye dahil olduğumdan beri bir takım hayaller kurmaya kalktığımda ise, bir adım bile ötelerine geçemeyerek şunları görüyorum: ülke genelinde başarılmış bir nüfus planlaması ve kalkınma ile, sağlık ve eğitim hizmetleri ülkeye homojen bir şekilde sağlanabilmiş; bu durum ile büyük şehirlere göç durmuş, hatta bir süre de tersine çevrilmiş ve şehirler amansızca büyümüyor, küçücük bir toprak parçasında bile belki yüzlerce canlı barındıran kırık arazileri yok etmiyor; alt yapı ve temel üst yapı sanki evladiyelik yapılmış ve rant için ikide bir şehrin altı üstüne getirilmiyor; etkin ve inatçı bir ağaçlandırma ile şehir yeşile kesmiş...
...İşte bu: bundan 20 yıl sonra 50'li yaşlarımı yaşamaya başladığımda şu son bahsettiklerimi görebilirsem, bir büyük hayalin gerçekleşmiş olduğunu rahatça söyleyebilirim.

Son söz...

...Sevgili dostum Cem; bir gün gelecek ve yine şaşırabileceğiz, değil mi..?: :-)

Enstalasyonlar ve Fotoğraflar: Doruk Salancı

Lütfen zaman kaybetmeden bizler bir araya gelelim... Tüm vatandaşlar olarak bu işin bir an önce başlaması için bir sivil inisiyatif oluşturalım!

Recep Yurdakul

Doğa bize zaman tanıdı ve uyarıyor... Bizler bu zamanın 4 yılını hiç bir gerçek önlem almadan geçirdik...

Belki de önümüzde günler, saatler kaldı!!!

İnsanlarımız ölmeden,
sanayimiz yıkılmadan,
canımızın yongası mallarımızı kaybetmeden;
neden yeniden iskan,
neden yeniden yapılaşma,
neden yeniden kentleşme
çalışmalarına başlamıyoruz?
Ne bekliyoruz?

İ.B.B. Başkanı Ali Mufit Gürtuna'nın yıkılacağını ve ağır hasar göreceğini açıkladığı 51.000 binayı deprem yerine bizler yıkarsak ne kaybederiz?

- Buraları şimdiden afet bölgesi ilan ederek, buradaki insanları başka bölgelerde iskana tabi tutarsak ne kaybederiz?
- Binlerce insanımıza mezar olacak binaları depremden önce davranarak biz yıksak ne kaybederiz?

- Depremın yıkacağı bu alanları yeniden yapılaşma veya yeşil alanlara dönüştürsek ne kaybederiz?
- Genellikle yoksul insanların oturduğu bu binaları, bu kentin yapısını bozan binaları, yıkarak bu alanları modern kent dokusuna uygun hale getirirsek ne kaybederiz?

HiÇ BİRŞEY! ANCAK ÇOK ŞEYLER KAZANABİLİRİZ...

1. En değerli varlığımız olan insanlarımızı kaybetmeyiz!
2. Şehirlerimizi çağdaş kentler haline getirebiliriz!
3. Her sene 1999 bu yana eksi %40-50'lerle küçülen inşaat sektörümüzü canlandırabiliriz!
4. Doğacak katma değer ile tüm ekonomimizi canlandırabiliriz!
5. İmar affı gibi saçmalıklardan kurtulabiliriz...
6. 3.dünya ülkesi olmaktan kurtuluruz...

DEPREME UYARLI MUSKA YAZMA YARIŞMASI

Cihat Uysal

Yaşımız kadar deprem yaşadık. Depremi yaşamak, sonuçlarını görmek onun önemini kavramak için yeterli midir? Sanırım her toplumun afetleri algılaması, önemsemesi farklı oluyor. Geçmişimize dönüp bakarsak, bir musibet, bin nasihatten iyidir; taş yerinde ağırdır gibi deneyimin önemini vurgulayan bir çok atasözü bulabiliriz. Nedense, böyle geçmişten gelen sözleri yinelemekten başka bir şey de yaptığımız yok. Yakın geçmişleri eskiterek atasözü haline getirmekteki bu becerimiz başarılı. Böylece yaşamı bir yandan gözü yaşlı, sözlü kültürümüzün kalıcı biricik birikimi olan atasözüne indirgerken, diğer yandan yaşanan acıları, yapılan yanlışları çok çabuk unutabiliyoruz. Akıl çağını çoktan aşmış olan ülkelere karşı bu özelliğimizle hala yeryüzüne korku salmakta olmamız doğal. Cahil cesareti diye özetleyebileceğimiz bir atasözümüz de mutlaka vardır.

Mimarlar Odası, Müteahhitler Birliği'nin verdiği parayı ödül olarak dağıtmak üzere "Depreme Uyarlı Yerleşmeler Mimari Fikir Yarışması" adı altında bir yarışma düzenledi. Bu yarışmanın düzenlenme gerekçesi, bugüne değin yaşanan depremlerde, mimarlık mesleğinin hatıra getirilmemiş olması. Bu gerekçe mimarlık mesleğinin "oğlum mimar olacak", "kızımı mimara vereceğim" günlerinden nerelere geldiğinin göstergesi.

Unutkan bir toplum olduğumuzu hatırlamak için parmağımıza ip bağlamak yetmiyor. Bu nedenle, elimden geldiği kadar yazmaya, daha da önemlisi yazılanları el altında tutmaya çalışıyorum. Unutkanlıktan şikayeti olanların böyle davranmalarını öneririm. Kendime eziyet ediyor olsam da bundan vazgeçmiyorum. Biliyorum ki, bunları yapmadığım gün ben de artık duyarlılıklarına veda etmiş olacağım. Yine de, ülkemizi sarmış olan unutma ile yeterince başa çıkabildiğimi söyleyemem.

Mimarlar Odası'nın düzenlediği yarışma bana garip geldi. Garipliği, biraz bu mesleğin anlamsızlaşmasının, işlevsizleşmesinin verdiği acı idi (ne de olsa ben de mimarlık eğitimi görmüştüm); biraz da, depreme karşı diğer mesleklerin gereklerinin yeterince gündeme getirilmemesiydi. Mimarların kendilerine yeni iş alanları yaratma isteğiyle yaptıkları 'pazar yaratmaya yönelik' bu girişim, küreselleşmeden nasibini almış bir tavır, kutlamak gerek! Ne var ki, mimarların daha önce, deprem olmayan bölgeler için de aynı girişimi başlatmış olmaları gerekiyor idi. Öyle ya, deprem olmayan bölgelerdeki işsiz mimarların başı kel mi? O, bölgelerin çevre ve yapı sorunları çözüldü mü?

Bence, Mimarlar Odası'nın bu girişimi ile birlikte yapılması gereken, bugüne değin benimsenen bütün yanlışlıkların, bu yanlışlıklardan alınan derslerin muhasebesinin yapılmasıdır. Çünkü, Mimarlar Odası'nın düzenlediği yarışmanın duyurusunda ve şartnamelerinde

yarışma gerekçesi bu. Bu amaçla yapılan seminerler ve araştırmalardan yeterli sonuç alınamamış, erişilen sonuçlar uygulamaya yansıtılamamıştır. Bu konuda birkaç örnek vermekle yetineceğim. Vereceğim örnekler üzerinde kurumsal düzeyde kapsamlı bir çalışma başlatılmalıdır.

Ben öğrenciliğimden beri, yani yaklaşık otuz beş yıldır her depremde eleştiri konusu olan ve daha sonra hemencecik unutilan deprem konutu sorununu gördüm. Uzun vadeli, kalıcı bir çözüm geliştirilememesine tanık oldum. Ne var ki, bu defa poseidon (diğer adı ile yer altı tanrısı) ülkenin en büyük ve önemli yerleşimi olan İstanbul'u gözüne kestirdi. Bazılarımız da bunun ayırında. Ülkemizin dakik gündem belirleyicisi olan medya ise kısa vadeli çıkar görmediği hiçbir konuyu benimseyecek halde değil.

Çelik ve betonarme, sanayi çağının yapı sistemine dönüştürdüğü olanaklardır. Bu sistemlerin, daha önceki çağlara göre üstünlüğü davranışlarının tanımlanabilir, dayanımlarının hesaplanabilir olmasıdır. Örneğin, tünel kalıp sistemi ile üretilen yapıların depreme karşı daha dayanıklı olduğu, bana yapı sistemi seçimi yapan mühendislerin en çok sorduğu soruların başında geliyor. Hesaplanabilen hiçbir sistem hesaplanabilir diğer bir sisteme karşı, depreme daha dayanıklı diye ele alınmamalı, pazarlanmasına da izin verilmemelidir. Bunun ölçütlerini daha sonraki bir yazıda ele alacağım. Yine örneğin, son yapılan kalıcı deprem konutlarının bazılarının taşıyıcı yapısı aklın almayacağı kadar karmaşık çözümlenmiştir. Oysa, çerçevelerin sürekli (mütemadi) olması gerektiği Hürriyet Gazetesi'nde bile yazılmıştır. Sorunun temelinde bu ve benzeri bilinçsiz yaklaşımlar bulunmaktadır.

Yapı üretiminde gelişmişlik ölçütüne göre tünel kalıp sistemi, özellikle konut üretiminde ülkemizde üretilen en gelişmiş sistemdir. Ne var ki, yapı üretiminde Batı'da bugün bu sisteme göre daha elverişli bir çok yapım sistemi yaygın olarak kullanılmaktadır. Ülkemizde tünel kalıp sisteminin yaygın kullanılması ne yazık ki, bilinçli bir seçim sonunda ortaya çıkmamıştır, rastlantı sonucudur. Özetle, tünel kalıp sistemi ile konut yapılması, "koyunun olmadığı yerde keçiyeye..." söylemine uygun davranmaktır. Betonarme yapılarda gelişme, sıvanın ortadan kaldırılması ile başlar. Sıvasız bir yapının bütün öğeleri bu değişime göre yeniden irdelenmelidir. Bu yüzden yapıların niteliğini geliştirmek, soruna mimari, maliyet, süre, yapının işlevi, iklim... gibi birçok ölçüt göz önünde bulundurularak, uygun üretim yöntemini aramayı gerektirmektedir. Yapı, ancak o zaman, sanayi ürünü olabilir. Aksi halde, muskalarımızı depreme uyarlı hale getirmemiz için düzenlenecek bir yarışma, bu dünyadan zamansız göç etme olasılığına karşı en azından içimizin rahat olmasını sağlayacak bir yoldur.

KABUS İÇİNDE KABUS

Güven Birkan

Dün akşam bir konserdeydik. Solistler, Maxim Vangerov ve Özcan Ulucan idi. Önce Lalo'nun İspanyol senfonisi, ardından Mozart'ın senfoni konçertantı, daha sonra da Şostokoviç'in senfonisi çalınacaktı. Konser başladı. Olağanüstü müzik beni başka bir dünyaya doğru çekti. Hem dinliyorum, hem yürüyorum.

Baktım, bir binanın önündeyim. Üst katların birinin penceresinden sarkan bir adamın kollarında uyuyan bir çocuk, öyle masum, öyle güzel, sanki bir melek. Adam çocuğu aşağı bıraktı bırakacak. Önce dehşete kapılıyorum. Sonra, "belki o çocuk, sahiden melektir, düşmez, göğe yükselir" diye düşünüyorum. Adam uyuyan çocuğu bırakıyor; çocuk düşüyor. Arkasından anlamsız gözlerle bakıyor.

Çevremde bir yığın insan. Benim gibi dehşet içinde seyreliyorlar olayı. Yanımdakine soruyorum: "kim bu adam?". "Buranın kamu inşaat sorumlusu" diyor. Önce adamın cinnnet getirdiğini düşünüyorum. Ama bakıyorum, öteki pencerelerde, başka adamlar da kucaklarındaki melekleri aşağı bırakıyorlar. "Bunlar kim?" diyorum. "sağ pencereden uzanan buranın inşaatçısı, soldaki ise kamu inşaat denetçisi, onun yanındaki şantiye başsorumlusu" diyorlar.

Binanın karşısında bir ağacın altında toplanmış kalabalığa doğru yürüyorum. Birkaç kişi oturmuş, karşılarında televizyoncular. Muhabir soruyor, onlar yanıtıyor:

- Burada yerçekimi olduğu doğru mu?
Yerçekimi uzmanları yanıtıyor:
- Evet, her yerde vardır.
- Peki, her yerde aynı mıdır?
- Yukarıdan bırakılanlar, aynı hızla mı düşer?
- Hep aşağı doğru mudur?

İzleyenler de bu soru furyasına katılıyor:
- Bizim oralarda da var mıdır?
- Bir yerde yerçekimi olduğunu önceden anlayabilir miyiz?
- Çocukların aşağı düşmesini önlemek mümkün değil midir?
- Bu çekimi gerektiğinde durdurma olanağı yok mudur?

.....
Uzmanlar, bir noktadan sonra, bunılıyorlar. Biri dayanamıyor: "kardeşim, yer küresi varsa, yerçekimi de vardır, bunda şaşacak ne var. Zaten konu bu değil, siz çocuklarınızın pencereden atılmasını önlesenizel" İzleyenler, uzmana hak verircesine başlarını sallıyorlar; gözleri, pencerelerde, çocukların aşağı düşüşünü izleyerek.

Ben de dönüp binaya bakıyorum. Sevimsiz, asık suratlı, heyula gibi bir bina. İnsanın üzerine üzerine geliyor. Binanın önünde, üst üste yığılmaya başlayan çocukların etrafında, halk toplanıyor. Ne yapacağını bilmez biçimde. yavaş yavaş protesto sesleri yükseliyor. Ama neyi protesto ettikleri anlaşılamıyor. Üst katların birinin penceresinden uzanan bir baş, halkı yatıştırmaya çalışıyor:
-Tanrının takdiri.
Bakıyorum gömleğinde "yetkili" yazıyor. Aynı gömlektten giyen bir başkası:
-Yaralarınız en kısa sürede sarılacaktır.
diye sesleniyor. Öbür pencerede bir başka "yetkili":
- Merak etmeyin, ben düşenleri sayıyorum.
Bir başka "yetkili":
- Ahlak çöktüğü için bu çocukları atıyorlar, ahlak düzelince vaz geçerler, merak etmeyin diyor, büyüyen kalabalığın duyabileceği yüksek sesle.

Çocukları atanlar hiç durmuyor. Kimse de durdurmuyor. Ana babalar, çocuklarının cansız bedenlerine doğru koşuyorlar. Üst pencerelerin birinden, yine bir yatıştırma yetkilisi sesleniyor:
- Dertlenmeyin, 2000 battaniye ile 500 çadır yola çıktı, ayrıca ekmek de dağıtılacak.

"Yetkili"lerin bu sihirli sözleri, kalabalığı biraz yatıştırıyor. Ama protestolar kesilmiyor.

L şeklindeki binanın öteki kolunda, pencerelerdeki adamlar, yüksek sesle birbirlerine sesleniyorlar:
- Bu adamlar suç işliyor.
- Haklarında soruşturma açılın.
- Hayır, adamların suçu yok, takdiri ilahi.
- Bu kişiler suçlu.
- Bu bir örgütlü suç; baksanıza, çocukları aynı anda bırakıyorlar.
- Hayır bireysel suç; aynı anda oluşu bir raslantı.

...
Bu minval üzere, hiç yorulmadan saatlerce tartışıyorlar. Bu arada, çocukları atanlar yoruluyor, nöbet değişimi yapıyorlar. Masum küçücük bedenler, korkunç yüzlü binanın önünde yığılıyor. Ana-babalar sadece söyleniyor. Uzmanlar konuşuyor. yetkililer yatıştırıyor...

Dehşet içinde yerimden fırlamışım. Konseri izleyenler, dönüp bana bakıyorlar. Gizlenmek istercesine koltuğa gömülüyorum. "kabus görmüşüm, ama bunu kaleme alsam etkili bir tiyatro oyunu olur" diye düşünüyorum. Güzel müzik devam ediyor.

Sonra, birden müzik kesildi. Sehpanın üzerindeki radyodan spiker seslendi: "Şimdi aldığımız bir haberi iletmek için yayınıma ara veriyoruz; Bingöl'de, 6.4 şiddetindeki depremde çöken yatılı okulda, öğrencilerin tamamı enkaz altında kaldı".

MİMARLIK YAŞAMINDAN KESİTLER

Şevki Vanlı

Mario Botta: "Son Çalışmalarım"

Juha Leiviska "Süreklilik" Mario Botta "Son Çalışmalarım" "20. Yüzyıl Türk Yapı Sanatı" Açıkoturumu Mimarlık Derneği 1927 "Bahar Partisi"

30 Nisanla-3 Mayıs arası İstanbul'da 3 mimarlık etkinliğine katılmak mutluluğunu yaşadım. İlk gün Güzel Sanatlar Akademisi'nde (bizim için Fındıklı'daki o yapılar hala Akademi kokar) Finlandiyalı mimar Juha Leiviska'nın "Süreklilik" üzerine konuşması vardı. Kuşkusuz kendi güzel Finli yapılarını, Sedad Eldem'in, yangın sonrası yaptığı salonda keyifle seyrettik.

Konferans, bu okuldan mimar olmuş ve bir trafik kazası sonucu bizlerden ayrılmış Yunus Aran'ın anısına iki yıldır Türk ve yabancı mimarların katıldığı konferanslar dizisinin sonuncusu idi.

Juha Leiviska'nın ilk yansıttığı görüntü Partenon'du. Avrupalı için batı uygarlığı Akdeniz'le ve özellikle eski Yunanla başladı... Alışıldığı gibi sonra Roma, İstanbul'a geçti. Ayasofya yanında Süleymaniye'yi anmak nezaketini gösterdi. Çağımıza gelmeden, Alman barokundan geçerek kendi mimarisine geldi. Bu gezinin anlamı, kuşkusuz, bu mimarilerden, bizim duygularımızı kıskırtmak için öğeler taşıyan Milli'cilerimizin izini sürmek değildi. O katıksız bir modernist, İskandinav, Finli ve bir bakıma A. Alto'nun rasyonel karşıtı, organik arayışını sürdürüyordu...

O, her uygarlığın bir geçmişi, her içgüdünün bir birikimi olduğunun bilincindeydi. Onun yapılarında öğeler değil, düşünsel varlığın hamurundaki tarihi...Yapıları, tarihi, gelenekseli, hele yereli yinelemek şöyle dursun, herhangi bir yerinde bir benzerlik yakalamak olası değildi... Ama o, mimariyi tarihten öğrenmişti...İyi tanıyor, iyi biliyordu. Ama onun için öğretici, geçerli olan tarih batıda yaşanan son yıllarda değildi. Tarih, bilinenden bugüne ve borçlu olduğumuz yarına düşünsel bir süreçti...

Doğrusu onu dinlerken, yansıttığı görüntüleri seyrederken, ülkemini mimarlık ortamını düşünmeden yapamıyordum.

İkinci gün, Beylikdüzü semtinde Mario Botta'nın "Son Çalışmalarım" konulu konuşmasını dinlemeye gittik. Toplantı, Işıklar Hoding'in desteği ile Yapı Endüstri Merkezi'nin düzenlemesiydi. Botta'nın en çok yinelediği küçük "bellek" idi. Bellek olmadan, insanın tarihini bilmeden, taş üstüne taş konamazdı... Her şeyin geçmişi olduğu gibi, çevrenin de saygıdeğer bir geçmişi vardı. Her yaptığımız bir tür ona katılmaktı...

Her iki Avrupalı, geçmişi kısa veya hepten olmayan Amerikalıların, Eisenman ve yandaşlarının "bellek, bizi engelliyor, geçmişi yıkalım" çağrısına karşı çıkıyorlar gibiydi. Belki Avrupa'nın yaşadığı kültürel süreklilik yerine, "yeni veya öncü olmak" gerekçesiyle böyle kültürel endişelerden çok hoşlanmayan, birkaç ay önce "yaşlı Avrupa" deyimiyle o kıtaya ne gözle baktığını açıklayan A.B.D'li bakan değil miydi? Hani dış politikaları büyük ölçüde Pentagon'dan yönetilen ülke!

Gerçi, bizim kültürel sürekliliğimizin tepeden inme devrimlerle kırıldığını, bir yanlış gelişmeye neden olduğunu savunanlar var. Alttan gelen devrim arayışı, bana biraz fantezi gibi gelir. 1789, 1917 ihtilalleri hala öyle tek tanrılı dinler gibi görünse de, toplumdaki her değişim, piramidin tepesinden başlar. Her devrim çok farklı istekler getirir. Doğal, önemli direnişler sorunlar da doğurur. Bizim Orta Doğu ile batı arasında bocalamalarımız da yadigarlanmayarak, bize özel yaşanması doğal bir kimlik sorunudur diye düşünürüm. Çağımız, tıpkı tarih gibi bütün ülkelerindir, sanırım.

Bir ara, kimi gençlerimiz, bellek yok olmadan, sıfırdan başlayan tasarım olmaz, diye yazdılar. Belki sanatta sıfırın ne olduğunu tartışmamız gerek... Kimileri de yaşlı mimarların, minder terketmeleri gerektiğini yazdılar. Türk mimarlık ortamında, gençlerin çalışmasına engel olacak sayıda yaşlı tasarımcı varmış gibi... Onlar, iki başarılı Avrupalının söylediği sürekliliğin bağlayıcı unsuru olmalı. Nasıl ki bugünkü orta yaşlılar belki bir kuşak, gençler iki kuşak sonra görevi yüklenecekler. Keşke üretken daha fazla yaşlımız olsa!

Üçüncü gün, yine Beylikdüzü Tüypap, YEM'nin Yapı Malzemeleri Fuarında düzenlediği, 20. Yüzyıl Türk Yapı Sanatı konulu açık oturuma, Doğan Tekeli, Cengiz Bektaş, Cafer Bozkurt, Nevzat Sayın, Emre Arolat ve ben katılıyorduk...

Ben tartışmaları, süreklilik yani mimari miras, kültürel ve teknolojik süreç gibi, yapının öyküsünü üç yaklaşıma yerleştirmek istedim.

Yüzyılın başında iyi bir mimari miras almadığımız, 1920'lerin devrimleriyle uygarlık şeridini değiştirdiğimiz ve 1970'lere kadar mimarının teknolojinin önünde gittiği yani itici güç olduğu, sonra, yapıyı meydana getiren bu iki kesimin yavaşça yer değiştirdiği yönündeki düşüncelerimi açıklamaya çalıştım.

Arkadaşlar, olaya yaşamın içinden bakmayı seçtiler, ben biraz soyut kaldım. Sonuçta dinleyenlerin soruları da onlarla bütünleşiyordu...

Bu üç toplantının birkaç sözcükle özeti: Tarih, yaşadığımız dahil, uygarlıkların belleği olmalı...

Etkinlikler sırasında, görelî genç mimarların, örneğin Maria Botta'nın yapılarını beğenmediklerini anlatmalarını çok yadırgadım. Şimdiye kadar Türkiye'de kimseyi beğenmeyenleri çok görmüştük ama, uluslararası mimarlık ortamında seçkin sayılan, gelip konuşması için büyük paralar ödenen bir mimarı elinin tersiyle iteni pek görmemiştim. Ayrıca Botta'nın çalışmaları zaten bilindiğine göre, ta İstanbul'dan bu kadar uzakta Beylikdüzü'ne gelip, iki saat karanlıkta onu dinleyip, üstüne hava atmayı anlamam olası değil. Efkâr olmalı?

10 Mayıs Cumartesi, 1927 Mimarlık Derneğinde ilkbaharı karşıladık. Kimimizin 30., birçoklarının 40. veya 50., eh benim de 77. ilkbaharım. İlkbahar ne kadar güzel... Doğanın uyanışı, ılık bir hava neredeyse beni bile uyandıracak haspa... Ağaçların çiçek açıp çevrenin yeşillenmesi... Keşke kırlarda kutlayabilseydik onu.

Bütün mimarların yaşamı bahar tazeliğinde olsun.

İNŞAAT MÜHENDİSLERİ ODASI ANKARA ŞUBESİ' NİN DÜZENLEDİĞİ "ANKARA ULAŞIMININ DÜNÜ BUGÜNÜ YARINI" KONULU PANEL 1 4.5.2003 TARİHİNDE YAPILDI

Üyelerimizden Erhan ÖNCÜ ve Cüneyt ELKER' in de konuşmacı olarak katıldığı panelde, Ankara kentçi ulaşımının kritik aşamalarının irdelendiği bir tarihçenin sunulmasının yanı sıra, konuşmacılar bugün yapılagitmekte olanları ve gelecekteki olası etkilerini değerlendirdiler.

· Kavşak çözümlerindeki rasgeleliği, yanlışlıkları reel çekimlerden türetilmiş animasyonlarla somut olarak gösteren etkili sunuşlar yapılmış,

· Aynı noktaya dair karar ve uygulama değişiklikleri bir araya getirilerek; izlenen deneme - yanılma yöntemi, sürekli değişen kararlar ve içine düşülen tutarsızlıklar açıkça ortaya konulmuş, büyük kaynak israfına yol açıldığı değerlendirilmiş,

· Sistematik ve bilimsel çalışmalar yapılmaması, ayrıntılı fizibilite çalışmalarının bulunmayışı nedeniyle, uygulanan çözümlerin; pahalı, kapasite kullanım düzeyleri son derece düşük sonuçlara ve verimsizliklere yol açtığına dikkat çekilmiş,

· Onaylı planlarla uyumlu uygulamalar yapılmamasının yanı sıra, mevcut planların güncellenmemesinden kaynaklanan sorunlar irdelenmiş,

· Önerilecek ulaşım çözümlerini destekleyecek, öngörülerde bulunmayı olanaklı kılaacak verilere ulaşılamadığı, daha da kötüsü bu tür verilerin hiç bulunmadığı, daha önceleri yapılan bazı trafik sayımlarının artık yapılmadığı, bu tür verileri güvenilir şekilde elde edecek bağımsız kurumların oluşturulması gereği vurgulanmış, bu konuda Üniversitelere çağrı yapılmış ve köprülü kavşaklar, yeni dolaşım sistemi, büyük ulaşım yatırımlarına dair Üniversitelerin tavırsız kalması eleştirilmiş,

· Belediyenin her türlü çalışmayı gizlilik içerisinde, kapkaç mantığı ile ve emrivakilerle sürdürdüğü; yaptıklarını aleni ortamlarda tartışmayı göze alamadığı üzerinde durulmuştur.

Bunlar ve benzeri bir çok konuda önemli değerlendirmelerle, Ankaranın kent içi ulaşımında son yıllardaki uygulama sürecinin ve halen yapılmaya niyetlenen bir çok yatırımın yanlışlıkları çok net olarak ortaya konulabilmektedir. Temel açmazımız ise bu değerlendirmeleri kamuoyuyla paylaşacak, hesap soracak, keyfilğe dur diyecek bir kentsel muhalefeti örgütlemekte yetersiz kalmamız, yaratıcı ve çalışkan olmayışımızdır. Acilen bu durumu aşmak zorundayız.

BELEDİYELERLE İLİŞKİLER / GELİŞMELER

"Şekillenmesinde, yaşamında ve gelişiminde önemli roller üstlendiğimiz kentlerin yönetiminden ilk sırada sorumlu olan ve yetki kullanan yerel yönetimlerle tam bir iletişim ve işbirliği içinde olmamız zorunluluktur".

Belediyelerle ilişkisini yukarıdaki gibi tarifleyen Mimarlar Odası Ankara Şubesi; bir çok soruna görüşmeler yoluyla çözüm bulunulacağı inancı ile çeşitli girişimlerini sürdürmektedir. 07 05 2003 tarihinde Mamak Belediye Başkanı Sn Gazi Şahin ile görüşülmüştür. İmar Müdüğü Sn.Gülcan Kucak'ın yanı sıra diğer Belediye yetkililerinin de bulunduğu görüşmede aşağıdaki konulara değinilmiştir:

· Sicil durum belgesinin önemi vurgulanmış, uygulamanın aksamasına neden olacak girişimlere yol açılması halinde yaşanabilecek sorunlar içeren raporumuz Sn. Başkana tekrar sunulmuş,

· Ruhsatların Şubemize gönderilmesinde, sürecin hızlandırılmasının önemi vurgulanmış,

· Mimarlık hizmetlerinin niteliğini yükseltmekte işbirliği gereğine dikkat çekilmiş,

· Belediye / Oda işbirliği olanaklarının araştırılması gereğine değinilmiştir.

Daha kapsamlı ve uzun süreli bir toplantı yapılması kararı verilmiştir. Mamak Belediyesinden haber beklemekteyiz.

ANKARA İMAR YÖNETMELİĞİ İLE İLGİLİ GELİŞMELER

12 05 2003 tarihinde Ankara Büyükşehir Belediyesi İmar Daire Başkan Yardımcısı Sn. İ. Hakkı Sayın ile görüşülmüştür.

Ankara İmar Yönetmeliği değişikliği yönünde çaba sarfedildiğini, çalışmalar yapıldığı bilinmektedir. Baskısı bitmiş olan yönetmelik kitabını yeniden basmak için bu çalışmaların sonlanmasını beklediğimizi de mimarlık kamuoyuna duyurmuş idik. Yönetmelik değişikliklerinin mimarlık ortamını doğrudan ilgilendirdiği, bu nedenle çalışmalara katılmak isteğimizi, ayrıca ilgili tüm kesimlerin katıldığı bir tartışma süreci yaşandığında kentlilerin o imar yönetmeliğine sahip çıkacağına dair görüşmelerimiz ilgililere iletilmiş ve çalışmaların alenileşmesi gereğine dikkat çekilmişti.

Sn. İ. Hakkı Sayın yapılan görüşme çağrılarımıza dair olumlu bir yanıt olarak değerlendirilmiştir. Görüşmenin pratik ve olumlu sonucu ise; kısa sürede, İmar Daire Başkanlığı ile ortak düzenlenecek bir toplantıda, yapılan çalışmaların mimarlık ortamına sunulmasına, mimarların bilgilendirilmesine, eleştiri, katkı ve önerilere açık bir ortamın yaratılmasına karar verilmiş olmasıdır. Kent için yararlı olacağına inanıyoruz.

ANKARA KENT İÇİ ULAŞIMIYLA İLGİLİ BİLGİ TALEPLERİMİZ YANITSIZ KALİYOR

Aynı gelişmeler Ankara Kentiçi Ulaşımına dair alınan kararlar, yapılan uygulamalar konusunda sağlanamamaktadır. Herhangi bir uygulama hayata geçirilmeden, kaynak israf edilmeden mahkemelik olmadan; tartışmaya açılmasını öneren yazılarımız yanıtız kalmaya devam etmektedir. Yapılmak istenenler; Odamızdan, tüm kentlilerden gizlendiği gibi, Büyükşehir Belediyesinin ilgili bir çok biriminden de gizlenmektedir. Hep aynı tarz; gizlilik, emrivaki, keyfilik ve pervasızlık. Mahkemelik olmaktan başkayol görünmüyor.

KEÇİÖREN BELEDİYESİ'YLE SORUNLAR...

Benzer şekilde Mahkemelik olmamız kaçınılmaz görünen bir diğer kurum ise Keçiören Belediyesi. Tüm yazılı uyarılarımıza ve yasal zorunluluklara rağmen ruhsatların bir örneğini Şubemize yollamıyor, sicil durum belgesi olmadan proje onaylıyor ve ruhsat veriyorlar, Ruhsatların geçersiz olması ve binlerce insanın mağdur olması riskini yarattıklarını farketmeden. sicil tutmamızı, görevimizi yapmamızı engelliyorlar. Bize, Belediye ve yetkililerle ilgili suç duyurusunda bulunmak ve hukuki süreçleri başlatmak dışında seçenek bırakmıyorlar . Mimarların gücübirliği, kararlılığına şiddetle gereksinim var.

TMMOB MİMARLAR ODASI ANKARA ŞUBESİ BİLGİSAYAR KURSLARI

Haziran'da başlayacak bilgisayar kurslarının detayları aşağıdaki gibidir.

AutoCAD (2D+3D)	A Grubu	96 SAAT
Mimarlık ve benzer disiplinlerden kişiler kabul edilecektir. mimarlık iç mimarlık Şehir bölge planlama Mimarlık büroları elemanı (teyit) Öğrenci (teyit)		

öğrenci : 330.000.000TL (3 taksit 110.000.000 x 3)
üye : 390.000.000TL (3 taksit 130.000.000 x 3)
diğer : 450.000.000TL (3 taksit 150.000.000 x 3)

Haftaıçi: 18:00 - 22:00 Pazartesi-Çarşamba-Cuma, Haftasonu: 09:00 13:00 Cumartesi -Pazar

AutoCAD (2D)	B Grubu	72 SAAT
Mimarlık dışındaki meslek gruplarından olan kişiler kabul edilecektir. Tek fiyat: 350.000.000TL (3 taksit 130.000.000 + 110.000.000 + 110.000.000)		
Haftasonu: 18:00 - 22:00 Cumartesi -Pazar		

3DVIZ	C Grubu	72 SAAT
AutoCAD bilmek ön koşulu ile kayıt alınacaktır. öğrenci : 250.000.000TL (3 taksit 90.000.000+80.000.000+80.000.000) üye : 300.000.000TL (3 taksit 100.000.000x3) diğer : 350.000.000TL (3 taksit 150.000.000+100.000.000+100.000.000)		
Haftaıçi: 18:00 - 22:00 Salı - Perşembe, Haftasonu: 13:30 17:30 Cumartesi -Pazar		

- Kayıt için gerekli olan belgeler 2 adet fotoğraf ve gerekli teyit (öğrenci kimliği vs.) Evraklardır.
- Kurs ücretlerinin ilk taksidi kayıt sırasında alınmaktadır, diğer taksitler için senet düzenlenmektedir.
- Yukarıda belirtilen grupların açılabilmesi için en az 8 kişinin kayıt yaptırması gerekmektedir ve sınıf kontenjanları maksimum 13 kişidir.
- Odamız üyelerinden aidat borcu olanların kurs kaydı yapılmamaktadır.
- Kurslar 16 Haziran'dan itibaren başlayacaktır.

ÇOCUK VE MİMARLIK HALFETİ’DE BULUŞTU 17-18-19 MAYIS 2003

Başlarken,
Yaşantının keşfi için yürüyüş
Drama etkinliği,
Duvar boyama atölyesi,
Resim atölyesi,
Seramik atölyesi...
Halfeti’li ve Ankara’lı çocuklarla beraber
Atölye yürütücüleri vardı...
Çalışırken;
Fırat,
Halfeti,
Suyun kenarı,
Suyun altı,
Suyun şimdisi,
Ve sonrası oldu...
Biterken;
Zorlu bir deneyim,
İşildayan çocuklar,
Şaşırان çocuklar,
Boyalı bir duvar,
Resimler,
Kilden tabletler,
Kilden evler...
ve ne çok şeyle birlikte
Sorular var;
Atölye yürütücüleri nereden yürüyecek?
Yürütürken;
Fırat’ın kenarından mı?
Mimarlar Odası Ankara Şubesi kadar uzaktan mı?
Ya da çocukların zihinlerinden mı?

Çocuk ve Mimarlık 3 gerçekleştirildi. Halfeti’li çocuklar ile Ankara’lı çocuklar karşılaştılar...
Bu buluşmada kent yaşantısının, medyanın ve digital ortamların çocukları nasıl ele geçirdiğini; hayallerin yıllar geçtikçe sistemler tarafından nasıl örselendiğini; doğanın çocukları nasıl etkileyebileceğini; karşılaşmanın kaynaşmaya dönüşebilmesi için çabanın ve zamanın yeterli olmadığını; bilgilenenin ve bilgilendiriminin ne kadar önemli olduğunu bir kez daha okuduk.
Okumalarımızdan öğrendiklerimiz bir sonraki bültende yeniden sunulacaktır. Öğretici bir buluşma yaşadık.

KAMU ÇALIŞANI MİMARLARIN HALFETİ BULUŞMASI

17-18-19 Mayıs 2003 tarihinde gerçekleşti. Üç otobüsük katılımla gerçekleşen etkinliğe, kamu çalışanı mimarlar ve basın mensupları katıldı. Konaklamaların büyük bir bölümü Halfeti’lilerin evlerinde gerçekleşmesiyle, kültürel kaynaşma ve kaybolan değerlerin yeniden su yüzüne çıktığı sıcak saatler yaşandı. Halfeti’li çocuklarında katılımıyla gerçekleşen çocuk ve mimarlık atölye çalışmaları, coşku ve ilgiyle izlendi. Toplantı sonucunda, Halfeti’lilerle birlikte turizm politikaları da tartışılarak, tüm sonuçları içerisine alan, bir deklarasyon yayınlandı. Ayrıca, çocuklar için film, Halfeti’liler için de yapılan dia gösterisi yoğun ilgiyle karşılaştı. Etkinliğin bütün detayları ve satır araları bir sonraki sayıda ele alınacaktır...

MİMARLAR ODASI ÜNİVERSİTELERLE İLİŞKİLERİNİ YENİLİYOR

Ankara Şubesi yönetim kurulu olarak, üniversitelerdeki mimarlık bölümlerini ziyaret ederek ilişkilerimizi yeniliyoruz Gazi Üniversitesi, Mühendislik Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü Başkanı M. Emin Tuna’ya, Şehir ve Bölge Planlama Bölüm Başkanı Şule Karaaslan’ı makamlarında ziyaret ettik. ODTÜ Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölüm Başkanı Haluk Pamir’le görüşerek öncelikle yeni görevinden dolayı başarı dileklerimizi ilettik

Bu görüşmelerde Mimarlar Odası’nın üniversitelerle ilişkilerini geliştirme çabasında olduğu, üniversitelerin ürettiği araştırma ve çalışma alanlarının oda politikalarının belirlenmesinde kaynak olması gerektiği, bu ilişkinin kopukluğu durumunda Oda’nın üniversitelerden beslenemez hale geldiği vurgulandı. Her konuda karşılıklı destek ve işbirliği umudu dile getirildi. Olumlu bir atmosferde geçen görüşmelerimizde, üniversitelerdeki işyeri temsilcilik toplantılarının ve seçimlerinin önemi üzerinde durularak bu konuda katılım ve destek istendi.

ODA SOHBETLERİ

- “Yerel Yönetim Yasa Taslağı” ve yaklaşan yerel yönetim seçimleri göz önünde bulundurarak, “Yerel Yönetim Platformu”nun ilk adımlarını oluşturmak,

- “Yapı Denetim” politikalarını irdelemek, yapı üretimindeki “denetim” sürecinin yeniden biçimlenmesini hedeflemek,

-
-
-

KÜTÜPHANE SÖYLEŞİLERİ

Perşembe Söyleşileri Mimarlar Odası
Kütüphanesinde devam ediyor.

Yedinci söyleşide konuğumuz Han Tümertekin’di. Katılımın oldukça yoğun olduğu söyleşide “MİMAR-lık” üzerine tartışıldı. Etkin ve dinamik bir yapıda gerçekleşen söyleşide, anonim olmak, anonimleşmek, popülerlik-medya ve yapma süreçleri irdelenen kavramlar arasındaydı.

Sekizinci söyleşide ise Nesrin ve Affan Yatman konuklarımız oldular. Söyleşinin başlığı “1970’den Günümüze Mimarlık Ortamımız” olarak seçilmişti. Bir önceki söyleşinin zihinlerde oluşturduğu sorulara cevap arama arayışında olan Yatman’lar, mimarlık öğrencilerine, mimarlık ortamının hangi etkenler ve etkilerle son 30 yılda nasıl biçimlendiğini anlattı.

İlgi ve katılımınızın artması dileğiyle...

HEPİNİZİ BEKLİYORUZ

Bu ve benzeri konularda bir dizi sohbet toplantısı yapacağız. Sohbet toplantılarının katılımının giderek artacağını ve mimarlık ortamındaki tartışmalara katkıda bulunacağına inanıyoruz.

(Sohbet günlerini Takvimden takip edebilirsiniz)
İlgi ve katılımınızın olması dileğiyle.

MERKEZ DANIŞMA KURULU ULUDAĞ'DA TOPLANDI

Mimarlar Odası 38. Dönem 2. Merkez Danışma Kurulu toplantısı 9-10-11 Mayıs 2003 günleri Bursa, Uludağ’da yapıldı. Mehmet BOZKURT’un Başkan, Ali ULUSOY ve Süleyman KOÇAK’ın Başkan Yardımcısı olarak seçildiği Merkez Danışma Kurulunun gündeminde şu konular yer alıyordu :

- Yapı denetimi
- Uluslararası ilişkiler ve UIA 2005 İstanbul Kongresi
- Örgütsel Yenilenme Programı
- Meslek içi eğitim

115 delege ve 84 konuğun katıldığı Danışma Kurulu çalışmaları sonunda yayınlanan bir bildiride; deprem, imar affı ve ormanların satışı konuları ele alındı ve “Sağlıklı Kentleşme, Sağlıklı Yapılar İçin Hemen Şimdi” başlığı altında özetle şu görüşlere yer verildi :

- Öncelikle yapıyı fiziki çevreyi oluşturan tüm kaçak yapılar, kullanım biçimleri, mülkiyet özellikleri ve üzerindeki yapıların inşa bilgilerini içerecek şekilde tespit edilmelidir.

- Yapılı fiziki çevreyi oluşturan bütün yapıların olası afetler öncelikle deprem tehdidi karşısında can ve mal güvenliği açısından dayanıklılığı açıkça ortaya konmalıdır.

- Yapı denetimi yapılaşma bütünlüğü içinde ele alınmalı, bilimsel ve sistematik bir temele oturtulmalıdır. Yapı üretiminde uyulması ve uygulanması zorunlu yapı standartları geliştirilerek, yapı denetimine esas kıstaslar getirilmelidir.

- Kent ve kır alanlarının, mevcut ekonomik-sosyal ve siyasal sistemin yıllardır sürdürdüğü politikalar çerçevesinde güvensiz, plansız ve rantı dönük olarak yapılaşması, toplumsal gelişmenin önündeki en önemli engeli oluşturmaktadır. Kentlerin ve yaşam alanlarının kaybedildiği bu süreç kentlerin ve yaşam çevrelerinin yeniden planlanmasıyla dönüştürülmelidir.

- Barınma ve konut hakkı temel insan hakları bağlamında ele alınmakla birlikte bu hakkın kullanılması, kaybedilen veya işgal edilmiş alanlar için planlama kararlarına uymayacak biçimde, yeni mülkiyet ilişkileri doğuracak hukuki düzenlemeler haline getirilmemelidir.

- Hiçbir orman bilim ve fen bakımından orman niteliğini kaybetmez, ancak insan eliyle bozulabilir. Öncelikle üzerinde yerleşme olmayan ve yasanın 2b maddesine giren alanlar tekrar orman haline dönüştürülmelidir.

- Genel bir imar affı ve kaçak yapılaşmanın satış yoluyla meşrulaştırılması gibi sağlıksız kentleşmeyi onaylayan ve sürekli kılan yaklaşımlar yerine, kentlerin rehabilitasyonunu hedefleyen planlama ve imar düzenlemeleri hukuken geliştirilmelidir.

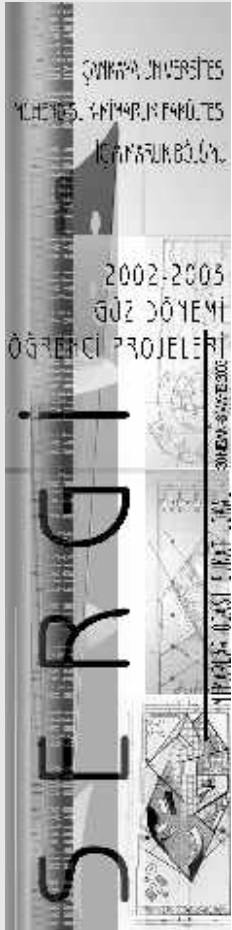
ÇANKAYA ÜNİVERSİTESİ ÖĞRENCİLERİNİN TASARIMLARI ODA’DA SERGİLENDİ

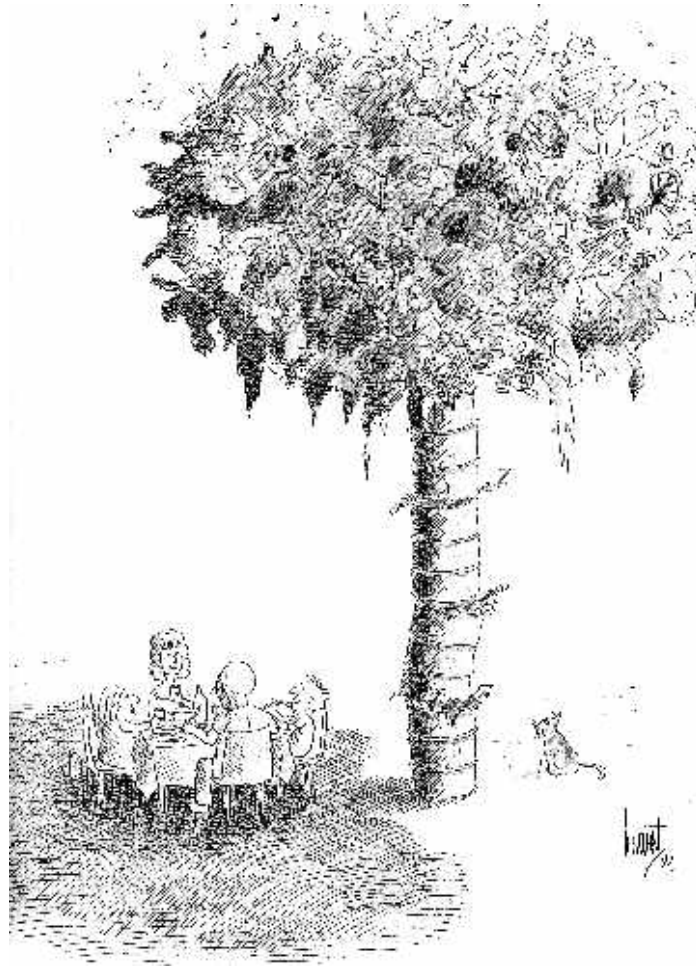
Çankaya Üniversitesi Mühendislik ve Mimarlık Fakültesi İç Mimarlık Bölümü Lisans ve Yüksek Lisans öğrencilerinin Mimarlar Odası Binası (Konur sok. 4 numara) için yaptıkları tasarımlar 30 Nisan - 6 Mayıs 2003 tarihleri arasında Mimarlar Odası beşinci katında sergilendi. 30 Nisan’da gerçekleştirilen sergi açılışında, İç Mimarlık Bölüm başkanı Faruk Yalçın Uğurlu, Mimarlar Odası Genel Sekreteri Fatih Söyler ve Ankara Şubesi Sekreteri Şekibe Aslan Köksal birer konuşma yaptılar ve sergide projesi olan öğrencilere birer kitap hediye edildi.

2002-2003 Güz yarıyılında yapılmış olan 2. sınıf atölye çalışmasında, “alt ve üst” kavramları üzerinden ve Mimarlar Odası Binası örneğiyle, bir binayı eleştirel değerlendirebilme becerilerinin geliştirilmesi amaçlanmış. Kimlik, kültür ve toplum çerçevesi içinde tasarım konularının, temalarının, kavramlarının ve bağlamlarının çözümlemesi; geçiş mekanları, sınırlar, dolaşım alanları, işlevler, eklentiler, cephe, malzeme, ışık ve renk gibi iç mimarlık tasarımının temel bileşenleri tartışılmış.

Yine aynı yarıyılıda yürütülen Yüksek Lisans Tasarım Stüdyosunda ise, tasarımın ve uygulamanın farklı ölçeklerini ve bileşenlerini içeren, bir binanın ele alınış probleminin profesyonel anlamda irdelenmesi beklenmiş.

Binanın girişini ele alan vaziyet planı ölçeğinden başlayarak, tek tek mekanların tasarlanması ile süren ve 1/1 ölçekte oturma birimleri prototiplerine kadar uzanan bu kapsamlı çalışma ve bu çalışmanın binamızda sergilenmesi için gösterdikleri çabalar için bütün öğrencilere, öğretim elemanlarına ve özellikle Ela Tekkaya ve Gülrü Mutlu’ya teşekkür ederiz.

AÇIKLAMA	01.01.2003		01.04.2003 30.04.2003 ARASI HAREKETLER						01.06.2003'E DEVİR DURUMU	
	(1) MEVCUTLAR VE ALACAKLAR	(2) BORÇLAR	GELİRLER			GİDERLER			MEVCUTLAR VE ALACAKLAR (1)-(3)-(7)	KALAN BORÇLAR (2)-(4)-(8)
			(3) ALACAK TAHAKKUKU	(4) HAKTİ (Kasa Banka+Vize)	(5) ALACAK TAHSİLATI	(6) HAKTİ	(7) ÖDENEK BORÇLAR	(8) YENİ BORÇLAR		
Devir Kasa	1.438.851.222								1.232.523.791	
Devir Banka	2.501.336.852								1.447.425.570	
Devir Vize	23.529.214.888								40.043.037.313	
Finansman % 25 Alacak	28.154.858.512		2.814.297.000		7.816.050.000				31.152.845.512	
Öde. Tenc. İlerius Harcam.						357.000.000				
Üys Kayr. Ödentileri				200.000.000						
Üys Aidatları				25.042.000.000						
Meslek Dondm				95.275.230.000						
Biriktili				578.000.000						
Büro Tes.Yen.vd Aona				1.950.000.000						
Bağı Sağları				1.310.000.000						
Bilgisayar k. rs giderleri				7.310.000.000						
Yayın Satış				30.000.000						
Merkez adına vithuk tahsilatı				245.000.000						
Merkez adraklık tahsilatı				390.000.000						
Biriktiler su ve tahsilat				428.000.000						
Mina lar Den.adına tahsilat		27.500.000								27.500.000
Davetiye				0.712.000.000						
Navgahir Topartıcı Kızılır				640.000.000						
Proticayoncl calışan solrotoç üys ücreti						1.435.000.000	84.000.000	84.000.000		0
Yönetici yoluklar						712.671.357				0
emall(Yemek+Çay										
Kanve-Çelik-Çizik+Verat lanj						2.037.959.712	50.000.000	445.000.000		395.000.000
Kütüphane Serap uyumu		825.000.000				2.137.770.855	825.000.000	7.472.925.857		7.472.925.857
Personel Ücretleri					0.002.100.000		360.000.000	360.000.000		0
SSK Primleri					0.002.132.900					0
Muhtasar Vord					1.534.150.000					
Personel Yoluklar					254.400.000					0
Bilgisayar k. rs giderleri					2.135.976.600					0
Posta Kargo Taslon İnternet		1.670.696.000			4.155.224.050		1.670.696.000	183.160.000		183.160.000
Knaşıye		2.356.091.600			137.847.000		1.250.000.000	5.334.421.557		4.440.523.597
Bna şletme Giderleri		557.500.000			2.291.535.580		557.500.000	1.248.363.509		1.248.363.509
H k k işleri Giderleri										0
Yayın ve Yayın slm giderleri		4.997.297.108				2.354.826.357	4.997.297.108	5.277.649.756		3.277.649.756
Denlibaş Alınları					141.820.000					0
Dili kişilere Edenen					117.000.000					0
Corcl Mccozc % 20 pcy		54.750.737.000					12.048.750.000	15.370.440.000		58.387.457.000
Sonolka tesitleri										0
Merkeze Muhur cemesi										0
ÖZLAKM	77.754.111.117	61.981.851.703	2.814.297.000	81.840.113.333	7.816.050.000	60.151.312.950	21.651.243.108	52.390.969.659	7.387.6355.159	75.724.608.499